FIRUL NĂDEJDII

Adrian B. COSMA

In afară de mâna lui Andropov prelungită de "Securitatea" indigenă, regimul comunist mai are în R.S.R. un sprijin constant care se chiamă "circumstanţă". Toată acţiunea de pustiire a României s'a sprijinit exclusiv pe aşa zisul "factor extern" care cu diverse ciocoimi a mâncat capul României. Circumstanţa aceasta a fost şi este, cu deosebire după fostul război, dotată cu o forţă pe care n'a mai avut-o niciodată înainte.

Intâi a fost politica lui Roosevelt de împărţire a lumii cu Stalin, după ce Hitler împărţise cu acelaşi numai Polonia martiră. In urma acestei politici a început să crească, şi tot creşte peste capul lumii un fel de ciupercă morală ce acopere toate zările, numită "primejdia războiului atomic". Din cauza acesteia popoarele sacrificate diplomatic la Yalta, Teheran, Potsdam, nu mai au nicio perspectivă de reintrare în normal, ca naţiuni cu voinţă şi cultură proprie.

Ar fi de crezut că desfiinţarea primejdiei atomice prin irevocabilă înţelegere expresă cu distrugerea implicită a stocurilor de arme atomice, ar aduce zorile unei nădejdi de liberare a popoarelor azi asuprite de comunism. Dar această primejdie nu va putea să dispară,deoarece toţi fealii sistemului comunist tocmai din numita "primejdie" trăesc, cu ea se îngraşe, prin ea îşi împrăştie lapţii şi "doctrina" pe glob, pe scurt "primejdia atomică" este azi doica unor agenţi canceriferi mondiali, pe care nu ştim de ce unii intelectuali anti-comunişti îi pun la rubrica "totalitarism", când e vorba însă de comunismul marxist-leninist-stalinist sub implacabilă conducere sovietică.

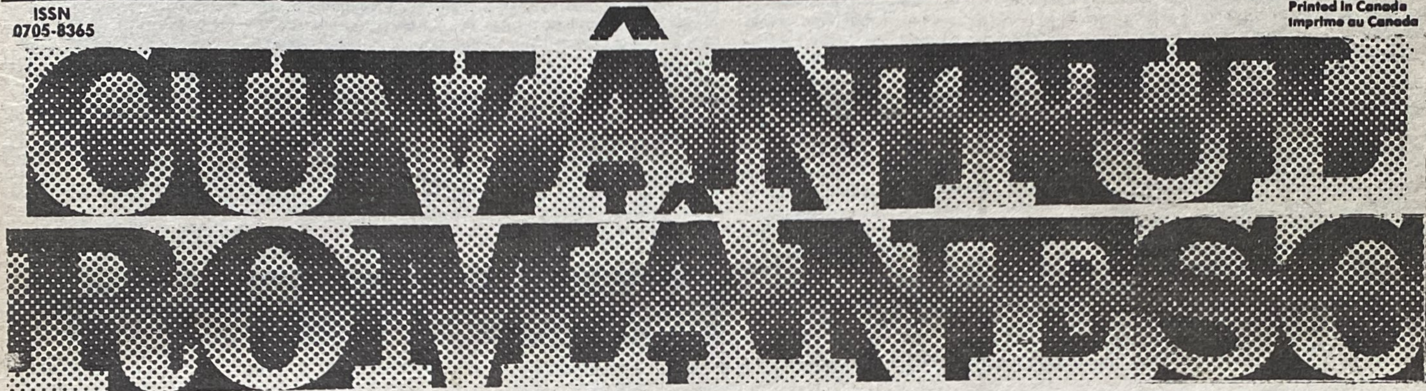
Chiar de atunci de când se punea la cale sindromul Yalta-Teheran-Potsdam, se pregătea în uzine "pericolul atomic", şi ne este imposibil să credem că aceia care-l pregăteau erau aşa de slabi la minte încât să nu ştie că nu există armă "secretă" în vecii vecilor, şi cât timp eventualul adversar nu este scos din luptă, secretul sfârşeşte prin a fi furat. Cum s'a şi văzut, pentrucă secretul armei atomice a trăit abia câţiva ani. De aceea sindromul Yalta-Teheran-Potsdam din care se trage actuala metastază canceroasă comunistă la adăpostul "primejdiei atomice", a fost o crimă din cele mai mari în istoria lumii, o crimă planetară de genocid şi etnocid care se perpetuează de 38 de ani neîntrerupt, pe baza unui anti-drept internaţional consacrat la masa verde.

Din cauza "primejdiei atomice" ni se spune că nu se poate face nimic. Aşa că zeiţa, "zâna" la noi, numită "circumstanţă" îngraşe în continuare pe tot felul de ceauşeşti, deoarece, cu fiecare nou guvern, U.S.A. asigură pe toate glasurile U.R.S.S.-ul că nu vrea să schimbe o iotă din actualul status quo stabilit la Yalta-Teheran-Potsdam, dar ei, oamenii libertăţii îi roagă pe partenerii lor întru pace să fie, dacă se poate, mai cumsecade, că în orice caz în Balcani nu se schimbă nimic. Aşa că nimic nu apare mai cinic şi mai mincinos decât campania pacifistă şi anti-atomică dela Bucureşti, unde regimul nu se ţine decât pe baza atomicelor sovietice. Pe care, status quo, ne-status quo, Statele Unite s'au hotărît să le egaleze, ca să le mai ţină de urât şi să nu se plictisească singure.

Continuare in pag. 4

ISSN 0705-8365

Printed in Canada
Imprimé au Canada

THE ROMANIAN VOICE
THE LARGEST ROMANIAN NEWSPAPER IN THE FREE WORLD
ANUL 8 Nr. 83 -MARTIE 1983- PUBLICAŢIE LUNARĂ DIRECTOR: GEORGE BĂLAŞU
CIRCULATIE IN AFARA CANADEI: AFRICA DE SUD, ARGENTINA, ANGLIA, AUSTRIA, AUSTRALIA, BRAZILIA, BELGIA, CHILE, DANEMARCA, ELVETIA, GERMANIA, GRECIA, FRANTA, ITALIA, MONACO, OLANDA, ROMANIA, YUGOSLAVIA, S.U.A., SUEDIA, TURCIA, NOUA ZELANDA

O NOUĂ CALAMITATE ÎN ROMÂNIA

Eugen BÂRSAN

Urările de mai bine pe care Românii din Tară şi le-au făcut cu prilejul Anului Nou, au fost spulberate cam repede de confruntarea unei calamităţi.

După 1 Ianuarie agravarea crizei de combustibil din România a ajuns a crea o foarte vizibilă situaţie de calamitate în sectorul transportului. Un mare număr de autobuze au fost retrase din uz. Acest lucru adaogă şi mai mult la capitolul altor crunte mizerii şi calamităţi în care regimul comunist ţine România.

Probleme grave de transport între sate şi oraşe, legate de ţăranii făcuţi proletari care locuesc în sate însă lucrează în industria dela oraşe. Probleme şi pentru ceilalţi nelegaţi cu lucrul de oraş, mai cu seamă într'un timp când transportul nemecanizat - de distanţe scurte - cu caii, căruţa sau trăsură, care adeseori avea şi o notă romantică,e un lucru ce aparţine unui trecut numit de comunişti, burghez.

Problema calamităţii de care vorbim, iese însă cel mai mult în vedere în capitală. De ani de zile transportul din Bucureşti e o adevărată mare mizerie şi cu timpul această mizerie a devenit tot mai mare şi mai mare. Ceea ce se întâmplă însă mai nou - legat de agravarea crizei de combustibil - e o situaţie de nedescris în toată plenitudinea mizeriei prin care trec oamenii.

In cursul dimineţilor când lumea lucrătoare e într'o mare stare de agitaţie şi îngrijorare asupra modului cum va putea ajunge la locul de srviciu, de abia rar, foarte rar apare pe trasee câte un autobuz care mai întotdeauna e deja supraîncărcat. In chip tragic mai e de notat şi faptul că chiar şi aceste rare apariţii nu sunt în serviciu decât până la ora 7.

Spectacolul e îngrozitor. Riscându-şi viaţa, mulţi dintre cei lipsiţi de autobuz sau de un loc oricum în tramvai, merg agăţaţi ciorchine de acesta. Cine nu poate sau nu cutează să ia o asemenea şansă nu mai are la dispoziţie decât mersul pe jos, legat de speranţa că poate va interveni o şansă pe traseu cu care să se poată ajuta.

Continuare în pag.3

DOLIU NAŢIONAL

George BRANA

In vreme ce unii Români se dedau în exil la vânători ale discriminării, de natură ideologică, politică, culturală, religioasă, împinse chiar până la cea mai degradantă neomenie, ca în cazul unui venerabil Păstor al Bisericii Româneşti libere, iar familia Quislingilor Roşii din R.S.R. umple zi de zi cu imaginile lor toate jurnalele ţării, şi ziariştii, barzii, şi toţi condeerii partidului nu îşi mai încap în piele ridicând în slăvi pe aceşti bastarzi,se descoperă că România este azi ţara cu cei mai mulţi sinucigaşi din lume.

După ultimele statistici publicate de cel mai acreditat organ internaţional de informaţie, se constată că România este azi ţara celui mai macabru record: la fiecare o mie de morţi din România SAIZECI SI CINCI SUNT SINUCIGASI. Deci 6,5 la sută din decesuri sunt rezultate ale sinuciderilor. Este o ştire cutremurătoare şi prin care se dă pe faţă fără posibilitate de replică organizarea de proporţii industriale a crimei de etnocid în România. Ne aflăm în faţa unui fenomen de sinucideri în masă, necunoscut în istoria lumii.

De mulţi ani călăii neamului românesc se tot compară cu Regii Daciei, dela Buerebista până la Decebal, eroul care cu întregul lui sfat şi cu generalii de căpetenie, a ales moartea liberă în urma unei înfrângeri militare totale. Dar asemenea gest îl făceau un Rege şi un mic număr de elite. Acum iată că începe să se sinucidă lumea în masă, în fosta Dacie, pe care ucigaşii ce se revendică dela Decebal pretind că au "liberat-o".

După România care este cap de listă urmează Ungaria cu 40 de sinucigaşi la fiecare mie de morţi, deci patru la sută. Tot catastrofal este şi acest procent care uimeşte în primul rând pentrucă Ungaria este ţara comunistă în care sub aspectul material se trăeşte cel mai bine.

Nu cumva Lenin, urmaşul cruzilor Tătuci ai pravoslavnicei Rusii a călcat alături total, spunând cu nesimţire cinică minciuna că "libertatea este o prejudecată burgheză"? Nici în România, nici în Ungaria nu mai există burghezie, dar oamenii se sinucid pentrucă nu mai suportă silnicia comunismului. In Europa liberă se ajunge la o medie de 1,5 la sută decesuri prin sinucidere, iar în ţările aşa zise "subdesvoltate" procentul ajunge la...0,0000. Pentru Rusia şi China nu există nicio statistică.

De Unguri se ştie de mult că sunt un popor în deficienţă vitală, regresiv, şi încă din prima parte a secolului trecut Bălcescu spunea că spre 1940 vor fi cam 40 de milioane de Români şi abia câteva de Unguri. Socoteala lui Bălcescu ar fi fost justă dacă nu ar fi fost împiedicată să se împlinească de un regim care nu a urmat gândirea lui genială, ci aşa cum a arătat Eminescu în critica lui tot genială, poporul român a fost băgat de liberali în forme străine de natura lui şi astfel împiedecat să se desvolte normal. De aceea în România Mare nu erau decât 14 milioane de Români etnici, pe când Ungurii crescuseră proporţional mai mult, şi erau cam zece milioane.

Ungaria încă feudală, le priise mai mult Ungurilor decât Românilor România modernă ale cărei vicii fundamentale le-a dat pe faţă Eminescu în contemporaneitate, iar după aceea alţi mari gânditori ai istoriei româneşti. Nu mai puţin însă Ungurii sunt un popor transplantat din mijlocul Asiei în mijlocul Europei, şi de aceea nu şi-au revenit niciodată dintr'o nostalgie bolnăvicioasă, explicabilă prin desrădăcinarea nevindecată. Această nostalgie, cu tonuri de boală, a Ungurilor, a fost mereu transmisă de muzicanţii lor Tigani prin cele mai sfâşietoare romanţe care alcătuesc propaganda artistică Ungurească în toate localurile de lux din marile centre occidentale.

Dar Românii, dimpotrivă, sunt un popor voios, şi pe cea mai bună dreptate, pentrucă au în ei optimismul unei viţe cu milenare origini în propriul lor pământ. Aşa că muzica populară românească, sau mai bine spiritul ei, pe care îl găsim dela cobzarii Români din Dâmboviţa, de pildă, până la cine ştie ce mare compozitor italian din secolul XVIII, s'a răspândit şi ea, de vreo patruzeci de ani încoace, în toată lumea, prin cel mai bucuros semnal de eixstenţă, "cântecul ciocârliei " imitat la vioară, cântec simbolic, pentrucă ciocârlia cântă din înălţimea cerului în dimineţile senine de vară.

Tiganii, lăutari şi la noi ca şi la Unguri, au deprins dela Români alt spirit al muzicii, care este expresia unui sentiment al preaplinului existenţei, aşa că în loc de "Trista Duminecă", faimos cântec de sinucidere ţigano-maghiar dintre cele două războae, lăutarul bucureştean Grigore Dinicu a învăţat dela Români "Ciocârlia", şi a transpus

Continuare în pag.3

editorial

CEVA DESPRE TRANSILVANIA

Din mai multe părţi, ne sosesc veşti despre agitaţiile maghiare, în legătură cu situaţia ungurilor din România, pe care agitatorii o socot extrem de periculoasă pentru populaţia maghiară, datorită politicii guvernului dela Bucureşti. De aici, dela aşa zisele persecuţii anti-maghiare, unii dintre zeloşii agitaţiilor maghiare trec mai departe, şi cer independenţa Transilvaniei, adică desprinderea ei din întregul ţării româneşti. In acest sens, unele grupuri ungureşti au pregătit memorii, au făcut manifestaţii şi au dat publicităţii tot felul de hărţi, cu date statistice şi frontiere care ar delimita massa ungurească din Transilvania, de aşa natură încât ea ar constitui o naţiune întreagă care îşi cere drepturile sale de a apărea în faţa forurilor internaţionale şi de a acţiona pe picior de egalitate cu marile puteri în deciziile viitorului.

Aceste grupuri zeloase găsesc şi senatori şi deputaţi, în unele parlamente ale lumii libere, care să acţioneze în numele petiţionarilor maghiari.

Toate acestea la un loc ar lăsa impresia că este vorba de o acţiune planetară pe care au lansat-o maghiarii liberi şi că soarta Transilvaniei este aproape pecetluită,în conformitate cu visurile şi dorinţele pioase ale celor ce agită problema Transilvaniei.

Lucrurile nu stau tocmai aşa. Cine se apleacă cu atenţie ascuţită asupra acestor agitaţii, îşi dă seama de lipsa lor de coerenţă logică, documentară, juridică şi politică. Nu maghiarimea din lumea liberă este angajată în desfăşurarea agitaţiilor, ci o minoritate care n'are nicio coeziune organizatorică şi nici un fel de influenţă în organizaţiile internaţionale.

Intervenţia unor deputaţi sau senatori, din orice parlament al lumii libere, în sprijinul unor cereri limitate şi a unor petiţii care vorbesc de persecuţii într'o ţară comunistă, nu înseamnă pe plan politic decât o simplă intervenţie, iar pe planul juridic, nu înseamnă decât o mică verigă în lanţul nesfârşit al utopiilor.

O amăgire a agitatorilor maghiari.

Campania scrisă, de lămurire a opiniei publice mondiale, se desfăşoară de către cercurile maghiare cu o falsificare totală a realităţilor, ceea ce presupune o lipsă de decenţă faţă de această opinie publică mondială. Oare, popoarele libere şi conducătorii politici din ţările libere, nu dispun de facultatea de a distinge caracterul adevărat al manifestaţiilor, agitaţiilor şi campaniei de presă în legătură cu ungurimea din Transilvania?

Agitatorii maghiari cred că această opinie publică, a popoarelor lumii, poate fi manipulată cu bruma de documente, memorii şi petiţii pe care le oferă ziarelor şi forurilor politice.Noi credem că maghiarii se înşeală în socotelile lor şi că vor eşua complet în obiectivele lor. De aceea nu ne tulbură prea mult ceea ce fac ei, aşa cum apar unii dintre cititorii noştri care, uneori, devin îngrijoraţi.

Nu suntem indiferenţi si nici pasivi, dar nici nu trecem cu vederea obiectivele noastre principale. Propaganda maghiară nu intră în aceste obiective, pentrucă ea nu are fundamente solide, este anacronică, utopică şi plină de contradicţii, care nu îngăduesc cunoaşterea adevărului. Noi nu ne temem de minciuni, oricât ar fi de bine ticluite. Si ştim că numai cu adevărul se poate ajunge la biruinţe.

George BĂLAŞU

PUCI MILTAR LA BUCUREŞTI ?

Cornel DUMITRESCU

Vineri 4 Februarie a.c., telexul agenţiei britanice de ştiri "Reuter", a transmis o mică ştire, trecută timp de câteva zile, aproape neobservată. Din surse neconfirmate, provenite din cercurile diplomatice dela Bucureşti se pare că la 31 Ianuarie a.c., a avut loc o încercare de lovitură de stat împotriva preşedintelui Ceauşescu. Se crede că ea ar fi fost pusă la cale de un grup de 30 de ofiţeri şi generali, care după eşecul loviturii au fost arestaţi şi condamnaţi la moarte. Stirea nu dădea alte amănunte şi poate tocmai de aceea a fost ignorată la început. Luni 7 Februarie însă, două mari ziare europene puneau la loc de frunte aceeaşi ştire, fără însă a aduce precizări sau noi amănunte.

Marele cotidian londonez "The Times" sub semnătura lui David Blow, corespondentul său permanent la Viena, specialist în problemele Sud-Est europene, însera la pagina de ştiri externe, articolul intitulat "Ofiţeri Români executaţi după lovitura militară eşuată", în care afirma, bazându-se tot pe zvonuri neconfirmate provenite din cercurile diplomatice dela Bucureşti că autorii tentativei de lovitură ar fi fost şi executaţi deja. Ziarul vienez "Die Presse" scria şi el despre zvonurile care circulau la Bucureşti în legătură cu un puci militar împotriva lui Ceauşescu, înăbuşit în faşă datorită trădării unuia dintre complotişti. Stirea a fost reluată şi de ziarul francez "Le Monde" precum şi de majoritatea marilor ziare europene. In aceeaşi zi emisiunile în limba română ale posturilor de radio "Kol Israel" şi "Deutshe Welle" din Köln, au transmis ştirea în România, urmate la 9 Februarie de "Europa Liberă" care prudent cita presa vest-europeană, fără a face aprecieri sau comentarii.

In continentul Nord-American ştirea a fost publicată numai în Canada, iar presa din Statele Unite, puţin receptivă, ca deobicei, la problemele europene, nu a publicat ştirea, excepţie făcând canalul de televiziune care transmite prin cablu ştiri în permanenţă şi care a prezentat-o în emisiunea din 8 Februarie dela orele 6 dimineaţa. Unica reacţie a guvernului dela Bucureşti faţă de ştirea vehiculată de majoritatea marilor cotidiene vest-europene, a fost desminţirea de rigoare pe care conform obiceiului a dat-o la 9 Februarie un obscur funcţionar dela ambasada română din Roma.

Puţinele amănunte şi uneori contradictorii publicate de presa vest-europeană face dificilă analizarea celor afirmate. Astfel în timp ce unele ştiri vorbesc de 30 de generali implicaţi, altele menţionează doar 2 ofiţeri fără a li se preciza gradele, iar în timp ce unele afirmă că respectivii complotişti au fost judecaţi şi condamnaţi la moarte, altele susţin că au şi fost deja executaţi.

După părerea noastră în cazul de faţă se pot admite două ipoteze: ori a avut loc un complot, poate numai de mică amploare pus la cale în cercuri militare, ori este vorba de un zvon pregătit şi lansat cu o înaltă profesionalitate de forţe ostile lui Ceauşescu, dinăuntrul sau din afara ţării. Teoretic sunt posibile amândouă, dar practic, cunoscându-se omniprezenţa securităţii, precum şi modul de selectare şi promovare al ofiţerilor din armata r.s.r-stă, mai probabilă pare a doua ipoteză. Oricum viitorul va adeveri care din cele două ipoteze de mai sus, e cea reală. Până atunci însă să fim realişti şi să nu confundăm dorinţele noastre cu realitatea.

□

CĂTRE REDACŢIE

* LUMEA LIBERA -... Pentrucă din motive familiare trebue să mă întorc în ţară după vizita pe care am reuşit după ani de aşteptare s'o fac în lumea liberă, vă comunic preţurile dela noi din ţară -atunci când se găsesc articolele solicitate- pentru a judeca Dvs. singuri, cum pot trăi bieţii Români.

Peştele, unde se poate găsi: 25-30 lei Kg, Brânza de vaci: 20 de lei, Smântâna: 40 de lei borcanul, Făină de grâu: 6 lei, Mălaiul: 18 lei la particulari, Salamul: 80-130 lei, Fasolea: 10 lei la stat, 25 lei la particulari, Ghebe: 25-30 lei, Măsline: 60 de lei, Carnea de porc: 80 lei, Uleiul: 18 lei, la negru 50 lei, Zahărul: 30-40 lei, O curcă: 650 lei, Purcel de o săptămână: 400-500 lei, de două săptămâni: 1000 lei, Cafea boabe: 700-800 lei, Un pachet de ţigări Kent: 60-80-100 lei, Vinul la restaurant între 60-80 lei.

Salariile au rămas aceleaşi de acum doi ani. S'au scumpit tarifele la lumină, gaze, încălzire, chiriile s'au ridicat, transportul în comun s'a dublat şi în unele cazuri s'a triplat. Acestea sunt doar o parte din necazurile noastre. Restul le mai ştiţi Dvs.

Un Român urgisit ca toţi ceilalţi.

* SUNDSVALL, SUEDIA - De fiecare dată când primim Cuvântul Românesc, îl citim cu emoţie, înfrigurare şi bucurie căci pe lângă informaţiile pe care ni le furnizează el ne aduce şi un crâmpei de ţară, şi, toţi cei care ne-am exilat cu sau fără voia noastră, ştim ce dar preţios este acesta. Rămaşi dintr'odată rupţi de familie, de prieteni de profesiune, cu inima sângerândă de dor după copiii care ne sunt încă în ţară, a citi "Cuvântul Românesc" devine un ir care chiar dacă nu vindecă, măcar amorţeşte durerea. Ziarul Dvs rămâne deocamdată pentru noi singurul contact cu adevăratele valori umane şi culturale din exil. Am învăţat încă din ţară să cultivăm, să apreciem şi să iubim aceste valori, dată fiind meseria noastră, dar cât de melodioasă mi se pare acum limba românească pe care o predam cu atâta plăcere şi respect ! E pentru mine ca sunetul picurat din fluerul ciobănaşului nemuritor în timp şi fixat în spaţiul mioritic blagian ca un simbol al sufletului românesc. Si cât de strident contrastează realităţile vieţii de azi, pe care le descriu alte coloane ale ziarului Dvs. şi pe care noi la rândul nostru le cunoaştem atât de bine ! Incercând să învăţăm limba ţării în care ne aflăm şi de-a cărei ospitalitate vremelnică ne bucurăm -pe când auzul ne este încă aproape neplăcut zgâriat de asperităţile ei- ce tulburător şi dureros de dulce e să regăseşti armonia graiului românesc... Pentru această plăcere vrem să vă mulţumim încă odată şi vă promitem ca într'un viitor apropiat să pot scrie şi eu la acest prestigios ziar cu adevărat românesc.

Ioan NEGULESCU

* SFANTUL MUNTE ATHOS, GRECIA - Vă scriu Dvs mai multe probleme ale părinţilor Români de aici. Sfântul Munte este locuit numai de monahi ortodocşi şi până la 1926 era oarecum internaţional. Astăzi este înglobat în statul Grec prin constituţia de atunci, aşa că toţi suntem cu cetăţenia greacă. Mai înainte vreme, am fost aici mulţi Români, poate la o mie, sau chiar două mii. Voievozii din Principatele Române au foarte multe ctitorii din cele mai importante, aşa că în ansamblu românii vin imediat după bazileii bizantini şi asta în perioada 1453 şi 1863, când imperiul bizantin nu mai era şi locul bazileilor a fost luat de domnitorii Moldovei şi a Tării Româneşti.

Istoria Muntelui este bogată şi foarte interesantă, se găsesc multe documente în privinţa asta. In ultimul timp suntem foarte rar vizitaţi de Români. Noi am vrea să vină câţi mai mulţi Români şi poate unii se vor putea acomoda şi vor rămâne definitiv. In ultimul timp a apărut un roman cu titlul "Muntele Catârilor" de Ion Brad, fost ambasador al României la Atena şi romanul a apărut la Bucureşti în 1980. In roman, se descrie chiar viaţa părinţilor Români, dar în mod fals şi batjocoritor. Cine ar citi acest roman, nu ar mai vrea să intre în monahism nici în România, dar nici chiar în Sfântul Munte, care este recunoscut ca Citadelă Ortodoxă. Avem romanul aici şi o recenzie ce-l laudă, extrase dintr'un ziar, care ne-au fost trimise din ţară. Eroul principal este denumit în roman Tifoen, dar el are adevăratul nume Neofit, deci citit invers ca la jidovi, el trăieşte şi toţi ceilaţi trăiesc. Noi, vă rugăm să veniţi aici să vedeţi cum trăiesc părinţii şi să comparaţi cu ceea ce e descris în roman. Vă putem trimite romanul prin poştă şi să-i faceţi Dvs o adevărată recenzie şi poate cu ocazia asta se va putea cunoaşte mai bine Sfântul Munte şi ar putea veni aici dintre Românii din diasporă... Vă mulţumim pentru Cuvântul Românesc, pe care îl primim regulat... Ar fi bine, dacă se poate, să vină cineva din partea ziarului pe aici, ca să scrie un articol despre contribuţia voievozilor Români dată Sfântului Munte, ca să poată fi cunoscută în lumea întreagă...

Vă doresc mult ajutor dela Domnul nostru Iisus Hristos, Cel născut în Ieslea Betleemului.

Părintele IOAN

* BRUXELLES, BELGIA - Iată că voi începe al patrulea an abonamentul la Cuvântul Românesc... Imi permit a vă scrie câteva rânduri, din nou, deoarece am fost impresionat de articolul din numărul din Noembrie "Ghe.Zamfir în Exil ?" E dureros, să afli că artiştii ca Ghe. Zamfir, care-şi iubesc patria, care cântă pentru o lume întreagă, care are nevoie de ţară ca de oxigen pentru inspiraţia mesajului ce-l poartă, sunt obligaţi, o Doamne cu câtă durere pentru ei, să se înstrăineze.

Matei CAZACU

CĂTRE CITITORI

SPRE CUNOŞTINŢĂ: Ţinem să facem cunoscut că- REDACŢIA ACESTUI ZIAR- Nu împărtăşeşte totdeauna ideile şi punctele de vedere ale colaboratorilor din articolele semnate.

Second Class Mail Registration Number 4133

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

Am primit trista veste că Mihai Cismărescu, directorul secţiei româneşti al postului de radio Europa Liberă, a decedat pe data de 27 Februarie.

Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii Lui!

CARE INTOLERANȚĂ?

Dumitru STĂNCESCU

Unul dintre cei mai importanți scriitori din exil, cunoscut prin lupta lui acerbă, de-a lungul zecilor de ani ai exilului, se plânge recent într'o monumentală publicație redactată de el,de "unele insule de intoleranță" care, tot stricând armonia exilului, au făcut să nu mai existe "exil", ci doar "exilați".

Așa este: o anumită intoleranță fanatică și dizolvantă a lichidat exilul românesc, în special cu ultimile lovituri razante din anii 1979-80-81 și chiar 1982. Dar care este această "intoleranță"? Credem că nu intră în discuție istericalele unor energumeni care împroașcă cu noroi pe toți scriitorii și efectivii alți intelectuali din exil, pentrucă înjurăturile acestora rămân fără niciun efect, "victimele" își văd de treburile lor creatoare fără să-i ia în menghină niciun fel de autorități din lumea liberă în urma insultelor și calomniilor amintite.

Constatarea că nu mai există exil, în sensul unei poziții unitare românești libere față de comunism, este justă, și iarăși este adevărat că aceasta se datorează unei "intoleranțe", numai că spre deosebire de "intoleranța" unor energumeni ai scrisului, aceasta are urmări grave. Când această "intoleranță" lovește, de pildă, o personalitate care-a făcut zeci de ani cele mai trainice servicii spirituale Românilor din exil, nu mai este vorba de niște simple înjurături prostești la o gazetă, ci cu totul de altceva, este deci o altă "intoleranță".

Si anume este acea "intoleranță" internațională, care în afară de orice drept scris sau practicat vreodată în epoca modernă, în afară de lumea comunistă", a transformat "delictul de opinie", retroactiv, vechi și el de-o jumătate de secol, în "crimă de opinie", ceea ce nu poate exista după niciun drept normal, iar această pretinsă "crimă" este declarată și imprescriptibilă, așa că oricine a avut o anume opinie sau opțiune politică acum cincizeci sau patruzeci de ani, rămâne un permanent hăituit, fără niciun drept de cetate, fără dreptul de "aqua et ignis". Așa cum s'a ajuns în cazul episcopului Român liber, din America.

"Intoleranța" energumenilor scrisului, arțăgoșii exilului nostru, este ridiculă, și fără efecte grave, pe când "intoleranța" care transformă opinia veche de o jumătate de secol în crimă permanent pasibilă de sancțiune, este dramatică, inumană prin efectele ei. Este pur și simplu "nelegiuire".

In țară această nelegiuire este legiferată de comuniști,iar în exilul nostru a ajuns să fie legiferată,prin practică, de anti-comuniști. Așa dar: la ce fel de "intoleranță" se referă importantul scriitor amintit? Sincer, foarte sincer spus, nu avem deloc nevoia unei polemici, dar se face din ce în ce mai necesară o clarificare, și în aceasta intră nevoia unei granițe de despărțire, a "moralei comuniste", de "morala unor anti-comuniști", care cel puțin pe terenul transformării unei vechi opinii în "crimă imprescriptibilă" se întâlnesc dela 23 August 1944 așa fel, încât fac imposibilă o poziție românească unitară față de comunism.

Aici este marea nenorocire a unui exil bătut de toate vânturile, când ar putea să nu fie bătut, adică ar putea să fie foarte independent, și Românii s'ar recunoaște între ei prin meritele actualizabile și actualizate, în loc să se discrimineze exact așa cum au nevoe comuniștii din țară.

Așa că adevărul curat trebue recunoscut pentru a se putea trage niște consecințe serioase: dizolvarea exilului nu se datorează unei "intoleranțe" ridicule și deplasate din partea unor nesatisfăcuți veleitari, ci se datorează unei intoleranțe ca "nelegiuire represivă permanentă", și dela Estul, și dela Vestul "Cortinei de Fier". Aici este marea jale românească a exilului, nu la cei câțiva lătrători, și așa destul de izolați și din ce în ce mai răgușiți. Aude? □

Despre datoriile RSR-ului:

DACĂ SUNT AMÂNATE SE PLĂTESC IMEDIAT!

Winston Smith, eroul lui George Orwell din "1984", era un funcționar minuscul la "Ministerul Adevărului", arma de propagandă a statului "Oceania". Funcția lui era să corecteze tot ce s'a publicat în trecut ca să coincidă cu oscilațiile politice prezente ale 'Fratelui cel Mare" (Big Brother).

Orwell afirmase că în războiul din 1812 țăranii ruși nu au opus rezistență armatelor lui Napoleon. Indiferența țăranilor n'a fost de acord cu teoriile lui Big Brother-Stalin, iar Tarle a avut de ales: viața ori transformarea țăranilor în luptători de guerilă.

Tarle a supravețuit, iar istoria URSS-ului e plină cu luptele eroice ale mujicilor pentru a elibera "Mama Rusia".

Această revalorificare a istoriei o găsim și în manualele RSR-ului.

Lovitura dela 23 August 1944 n'a fost realizată de o mână de politicieni cu majestosul concurs al Măreției Sale, ci a fost plănuită și executată în exclusivitate de comuniști cu ajutorul maselor populare și al partidelor politice...

Cum la acea dată Ceaușescu era tânăr, și nu i se poate acredita un rol important în "eroismul dela Palat", istoricii progresiști sunt acum în dilemă: să schimbe data războiului ori data nașterii Fiului Iubit.

O schimbare de date e o problemă ușoară, ce mărește consumul de piramidoane ale "Winston Smith-ilor" din RSR sunt articolele deja publicate în presa comunistă.

Pentru a nu se aminti ce s'a zis, scris, plănuit și promis, colecțiile ziarelor au dipărut din bibliotecile publice.

Comunismul trăește de azi pe azi și nu dorește să dezgroape promisiunile de ieri. Ar fi o repetiție!

Colhozurile, cozile din fața magazinelor, muncile voluntare, etc, sunt răspuns la vechile amăgiri: împământenirea,țăranilor, ridicarea standardului de viață, reducerea orelor de lucru, etc.

In RSR e criză de toate, afară de promisiuni.

Iată una, nou-nouță, proclamată cu garanție științifică și strigăte de ura.

Până în 1988, afirmă tovarășul economist Nicolae Ceaușescu în Decembrie 1982, toate datoriile externe vor fi achitate.

Dar în luna următoare, 20 Ianuarie 1983, același tovarăș Ceaușescu, și același economist Ceaușescu, avizează pe bancherii din Londra că RSR nu-și poate plăti ratele pe anul în curs.

Bancherii, vrând nevrând, au acceptat o nouă eșalonare: România să plătească 30% din datorii pe anul 1983, iar pentru rest să se plătească doar dobânzile.

Dar până la plata datoriilor și raiul socialist cu munți de pilaf și râuri cu lapte pasteurizat, românul moare de foame.

Cui îi pasă de moartea lui dacă Ceaușescu a promis că va plăti datoriile? □

Stroe MOLDOVEANU

O NOUĂ CALAMITATE ÎN ROMÂNIA

Urmare din pag. 1

Per-pedes e deci singurul mijloc pe care se mai poate conta în chip sigur a merge și a te întoarce dela locul de lucru. In multe cazuri la mari distanțe și în condiții aspre de vreme de iarnă care te duc la o stare sufletească ce te îndeamnă să blestemi viața de care ai parte. E vorba de un blestem adresat răului care te omoară cu zile și prin care românul își mai astâmpără pentru moment grelele apăsări și focul dela inimă, care într'un fel sau altul trebue să mai explodeze.

Bietul Român din zilele urgiei comuniste! Urgie care a pus stăpânire pe Tară. După ce hainii stăpâni comuniști l-au adus la sapă de lemn materialicește, după ce acești impostori l-au hăituit și-l hăituesc necontenit sufletește, și după ce el e și nehrănit trupește, mai e supus, bietul, și la fel de fel de calamități. Ultima la care e supus e cea pusă în aceste rânduri.

Calamitatea produsă de criza de combustibil în sectorul transportului din România, ca și cea din sectorul alimentar, e o consecință directă a dezastrului la care a dus regimul comunist în materie economică. Acest dezastru din Tară, cu toate calamitățile lui, e o realitate care a devenit cunoscută internațional.

Privind la ce se întâmplă în România și în alte țări surori în marxism, nu putem decât să vedem că toate cazurile de faliment economic din lumea comunistă, demonstrează în chip puternic un singur lucru: eșuarea marxismului și a sistemului creat de el. La rândul ei această eșuare demonstrează și ea ceva: un puternic semn că gravitatea dreptății și a istoriei, centrate pe principiile libertății umane, naționale și a unui spirit creator, distrug încetul cu încetul sistemul comunist, care a acaparat și România.

Comuniștii n'au dovedit a fi capabili decât într'o singură direcție: opresiune și represiune. Pornind dela această constatare și analizând situația din Tară, ceea ce pe primul plan sare în ochi e teribilul dezechilibru între perfecta organizare și funcționare a Securității -organul de opresiune, represiune și de existență al regimului- și dezastruoasa organizare și funcționare a economiei care a dus la calamități.

Si cu toate acestea, e ușor de văzut că regimul nu se arată prea îngrijorat de calamități. De ce? Simplu: cu ele mai poate trăi, dar fără de Securitate nu poate, nici o zi.

Poporul- victima calamităților - nu contează, fiindcă el după teoria marxistă trăește prin partid.

Eugen BÂRSAN

DOLIU NAȚIONAL

Urmare din pag.1

pentru vioară o stare de suflet caracteristică Românilor. Pe plan mondial "Ciocârlia" a fost lansată în anii războiului trecut de Jascha Heifetz, violonist Austriac, refugiat în Statele Unite.

Dar astăzi țara "Duminecei negre", are 25 de sinucigași la mia de morți mai puțin decât România, țara "Ciocârliei", și unde înainte de război sinuciderea nu era cauză de moarte nici în proporție de unul la zece mii de morți. Intr'o acțiune militară defensivă, 65 de morți la o mie de oameni reprezintă o pierdere disproporționată, respectabil de mare chiar într'o acțiune ofensivă. Poporul român, în defensivă față de ocupația comunistă, plătește astfel disproporționat pentru ofensiva revoluției la care este târît fără voința lui în cadrul comunismului de război.

Neamul românesc începe să intre în panica sfârșitului, și orizontul i-se acoperă de către un lințoliu al morții. Niciodată cifrele statistice nu au dat pe față cu atâtă violență monstruozitatea unui regim de minciună, cu un Dracula ai cărui colți nu mai pot fi ascunși de măștile feerice ale propagandei. Această unică proporție de sinucigași în istorie, dă pe față acțiunea totală de desființare a poporului român și destrucția naturii românești în toate componentele ei. De aceea toate disensiunile din acest exil, uneori chiar josnice, pe o cale sau alta, direct sau indirect, înseamnă raliere de bună voe la etnocidul din România.

Putem vorbi de intrarea într'un adevărat doliu național, și credem de cuviință că e bine să luăm hotărîrea de-a nu mai vorbi într'un stil "hazliu" despre orice privește România de azi, pentrucă în asemenea condiții gluma răsună "ca râsul la mormânt", cum spunea Eminescu. Cu același prilej putem spune că poporul român are astăzi destul cu "securitatea", "psichiatricele" și duzinele de închisori politice camuflate din R.S.R., are destul cu foamea, frigul și umilirile care-l duc la sinucidere, pentruca în libertate să rămânem insensibili la subiecte care direct sau indirect, și în orice caz de bună voe, servesc moral aceeași "securitate" cu tot ce are la bază și în jurul ei.

Toți oamenii de calitate care fug din țară spun același lucru: acolo s'a ajuns la iadul lui "homo homini lupus" și pentru cea mai amărâtă bucățică, pentru cel mai mic postișor, se trece peste cadavre, iar frăția, prietenia, au devenit "prejudecăți burgheze". E normal să nu uităm că aici, în libertate, așa cum am amintit la început, un Păstor al ortodoxiei românești libere a fost aruncat la o vârstă înaintată în pribegie, datorită indiferenței, păcatele noastre "politice" a unor frați Români, cel puțin după actele de naștere. Să nu dăm tot timpul vina pe "străini", ci în primul rând pe Românii care din interese meschine și de-loc "naționale", "de stat", sau "în slujba umanității" nu i-au luat partea. Si de altfel a te face complice cu nedreptatea cea mai flagrantă nu poate fi merit "național", "de stat" sau "umanitar". Dacă străinii în orice caz nu sunt Români,câți Români încă nu s'au înstrăinat, și în țară, și în restul lumii ?

Deci: veniți-vă în fire fraților Români,frați buni sau vitregi, dar până la urmă din aceeași familie a neamului omenesc, familia Românilor. De aceea să ne purtăm omenește unii față de alții aici în exil, iar când vorbim de ce este în țară să lăsăm gluma sau sarcasmul, și să vorbim în termeni clinici preciși care să atragă atenția tuturor medicilor din lume care mai pot să facă ceva. Să-i cutremurăm. Fiți pentru odată uniți măcar prin demnitate, Români din lumea liberă! □

George BRANA

CITIȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI ACEST ZIAR

Folclor și pseudo-folclor

Sandu DIACONU

In manualele școlare, la radio și televiziune, se vorbește și chiar se dau exemple, de "folclor nou", care a apărut în anii socialismului, exprimând sentimente și evenimente generate de starea de fericire și bunăstare generală, care s'au extins asupra societății românești, odată cu trecerea la socialism. Fiind membru al acestei societăți - peste 30 de ani-, cunoscând-o sub toate aspectele, trăind în mijlocul muncitorilor și țăranilor, adevărații creatori de folclor, am observat contradicția discrepantă dintre motivație și conținutul "folclorului nou". Si tocmai acest soi de folclor este tot mai răspândit de mass-media din România, pentru ca adevăratul folclor -mai ales cântecul- să fie dat uitării.

In cele ce urmează, voi face o referire doar la cântecul popular, ca cea mai răspândită formă de folclor. Nu putem să discutăm despre cântecul vechi, dacă nu a dispărut și se mai păstrează "auzite" și poate în Arhiva Institutului de Folclor, pentrucă generația actuală, care are nevoie de cântec popular adevărat, este alimentată cu cântece "noi".

Apariția unui cântec popular nou este posibilă, cântecul fiind tovarășul de viață al românului, din leagăn și până în mormânt, dar apariția neașteptată a unor cântece este privită suspect pentrucă, prin conținut, sunt prea "partinice" și mai puțin populare, se deosebesc prea mult de creația populară, într'un cuvânt, sunt "străine".

Dacă vă amintiți, prin 1952, apăruse deja un astfel de cântec nou care, cânta "colectivizarea și ura față de dușmanii ei", dragă Doamne, țăranii erau invidiați !

Măi chiaburule, vrăjmaș,
Si tu câine, mijlocaș,
Crăpi de ciudă și mânie.
Nu ești în tovărășie !

Ce este fals în cântec ? Textul contrazice realitatea-motivația. Dacă textul ar fi fost făcut de popor, ne putem imagina ce soi de cântec ar fi fost cântat, ce fel de fericire este traiul în colectivă ! Se știe că, folclorul este o emanație a înțelepciunii poporului, este o nestemată a creației care, s'a șlefuit de-a lungul transmiterii ei din generație în generație.De altfel,folclorul este o creație colectivă, care poate îmbrăca particularități zonale, ca timp, o culoare de epocă, fără a avea caracterul unui program politic. Ori, folclorul nou, așa cum este transmis -până la saturație- de radio și televiziune "nu prinde, nu are priză" la popor, tocmai de aceea este ignorat sau respins prin adaptarea la melodie a unor texte ironice, sarcastice cu mușcătoare critică a stării de lucruri existente. Este efectul bumerangului !

Mai nou, au apărut așa numiții "creatori de folclor", un fel de lideri ai colectivității care, crează în numele și pentru colectivitate. Si atunci când această "spumă a inteligenței populare" crează, debitează falsuri dezgustătoare care, înjosește folclorul și inteligența poporului nostru.

Cele mai dezgustătoare cântece noi, nu-și au nou decât textul, o versificație a doctrinei partidului, forma lor melodică fiind o mixtură a unor fraze muzicale -creații populare- și sub presiunea "făcătorului" dau o nouă linie melodică, pestriță și artificială. Acest soi de cântec este persiflat de ascultători care,formează texte noi și se cântă în gura mare ca un semn al disprețului. Cel puțin 'Bălălău" a făcut carieră, se cântă pe stradă, la cozi, la petreceri: (Bălălău din Scornicești, Președinte'n București) iar acum România Liberă a lansat o campanie anti-bălălău (Opriți-l pe Bălălău !). Ințelegem și motivul persecuției: Textul lui jenează anumite urechi !

Există într'adevăr cântăreți, care crează cu adevărat și în sensul bun al cuvântului și care aduc ceva nou unui cântec prin finisare armonică, aranjament muzical pentru taraf, prin interpretare dar nu prin falsificare. Aceștia prezintă publicului și ascultătorilor cântecul și menționează originea și locul culegerii lor. Dar astfel de cântece și cântăreți apar tot mai rar în spectacole. De ce ? Astfel de cântece nu exprimă dragostea față de partid, conducerea lui, nu cântă traiul fericit care nu ... există !

Două cântece populare, de mare finețe, armonizate pentru 4 voci egale, exprimau dragostea neîmpărtășită și nenorocul de a nu-și găsi iubita, au fost respinse de o oarecare Stancovici -dela com. U.T.C. Sibiu. De ce ? Cântecele prezentate în concurs aveau ca titlu "Doină din Bihor" și "Omul când e necăjit", dar susnumita a oprit interpretarea: "Astăzi nu mai sunt oameni necăjiți în țara noastră. Orice explicație a fost contra - argumentată: "Interpretați cântece despre patrie, partid, vedeți ce frumoase sunt poeziile și cântecele noi".

O altă formă de denigrare și distrugere a frumuseții folclorului se face prin "adaptarea și valorificarea superioară a folclorului vechi, la condițiile existenței socialiste". Câtecele mai vechi, mai îndrăgite de popor, au primit un text nou "adaptat" care să fie răspândit odată cu melodia. (Metoda Tricolor !). Prin aceasta, multe valoroase creații populare s'au distrus și nu mai sunt -din pricina textului politizat- acceptate de ascultători.

Propaganda caută cele mai diverse forme pentru a strecura în inima și sufletul românilor ideologia partidului.

Propaganda caută cele mai diverse forme pentru a strecura în inima și sufletul românilor ideologia partidului. De aceea apare cântecul nou "puternică expresie a vieții libere și fericite sub conducerea înțeleaptă a partidului". Acest nou tip de folclor răspunde la comanda socială ! Deci, nu poporul este autorul ! Este un cântec "la comandă" așa cum ai comanda o răcoritoare sau o ciorbă. Nu e de mirare că aceste comenzi "la minut și à la carte" sunt stângace, oglindirea realității s'a făcut prin prisma roșie (sau roză) a partidului, de aceea " nu prind".

Cântecul "Am o țară ca o floare"

"Munții cu fruntea de brad
Câmpul cu rodul bogat,
Aur, sonde câte-i vrea
E bogată țara mea !
(în public:"Săracă")

Neadevărul supără, de aceea publicul spectator fluieră solista, în timpul concursului.

Frunzuliță dintre vii
Toate aste bogății
Astăzi după cum toți știm,
Sunt a celor ce muncim !

Sau:
Cât privești peste câmpii
Vezi numai gospodării
Colective 'nfloritoare
Crește rodul, frățioare !
(dar pentru cine ?)

Versificația stângace a provocat un șir de comentarii, caustice, la "Asta e Moldova nea":

"Radu-i lung cât o ogradă
(cultivată cu cartofi ?)
Si-i făcut de dor grămadă
(a murit de foame ?)
Dar e primul în brigadă
(el e singur în brigadă)
Cel dintâi în sat.
(la coadă la pâine).

Si Lenuța tractorista cântă iar publicul comentează:

"Eu trag cu tractorul încă
(pe dreapta,n'ai motorină)
Hărnicind colea pe luncă
Să-l întrec la zile muncă
(norma e prea mare)
Hait, m'am lăudat.
(se întâmplă si la
alții, mai mari)

Comentariile sunt răspunsul publicului, spontan, date unui cântec nou " la comandă". Alte melodii primesc texte noi. Ex. 'Bade pălărie nouă"

Bade care-mi place mie
N'are cu ce să mă ție
El muncește sus pe coastă
Pentru o nimica toată !

Cum sună astăzi cântecul popular. "Asta e Moldova mea ?"

"Ii frumoasă da-i săracă
Cum n'a fost ea niciodată.
Jalea și cu sărăcia
S'au întins pe toată glia

Cozile dela Onești
Au ajuns la Săvinești.
Din Pașcani pân'la Bicaz
Plânge lumea de necaz !

Cântecul "Grâușor din Bărăgan" sună așa:

"Grâușor din Bărăgan
Nu te-am mai văzut de-un an
Te-am arat, te-am semănat
Pe alții i-ai săturat.

Oamenii știu ce știu și cântă și ei cum pot, realitatea socialistă. Bine înțeles că la 'Plângerea României" astfel de folclor nu este admis. Din două cântece obligatorii, unul este cu partidul și celălalt cu conducerea de partid. De obicei orice serbare, spectacol sau festival, se încheie cu "lălăituri dela urechistul Păunescu și 'Feștila Lui", de aceea publicul pleacă mai repede acasă, măcar să mai prindă programul dela 'Europa Liberă". Cel puțin își mai unge sufletul și scapă de:

'Partidul meu iubit,
mândria mea
Te cânt părinte drag,
din toată inima"
...rea !

ROMÂNI, UNIȚI-VĂ ÎN JURUL BISERICEI !

Aurel ŞEITAN

Socialist, comunist, leftist, marxist, etc. sunt cuvinte care caută să inducă în eroare opinia publică. Toate, împreună cu multe alte "isme" aparțin aceleași bande de criminali ce vor să distrugă omenirea, civilizația și creștinătatea.

Marx (Kissel Mordecai) a fost primul care a propovăduit "pe față" persecutarea creștinilor și a bisericei, dar "ideologia" lui are rădăcini mult mai îndepărtate. Incă din 1185 organizația secretă "Confrererie de la Pax" vroia "proprietatea comună" a tuturor bunurilor pământului și lupta împotriva nobilimii,preoțimii și a bisericei. Marx a dat însă prima lovitură zdruncinând din temelii civilizația creștină prin "lichidarea claselor" și înființarea lagărelor de muncă forțată. Prin transformarea bisericilor în grajduri, magazii și localuri de petrecere, și prin holocaustul dezlănțuit împotriva creștinilor.

Astăzi, când rămășițele civilizației creștine occidentale, sunt încercuite și demoralizate prin intrigi și minciuni, șantajate cu un război nuclear, iar biserica lovită de uneltele Satanei, noi cei ce cunoaștem metodele de distrugere ale Diavolului, trebue să ne unim și să apărăm Biserica și civilizația creștină. Biserica Ortodoxă Română din Exil este supusă violenței, calomniei minciunii și terorizată de aceleași forțe satanice care au adoptat drept "motto": "Religia este opiul popoarelor". La Paris ca și în America asistăm la încercări disperate din partea "Sataniștilor" de a distruge biserica lui Cristos și de a cumpăra sufletele Românilor creștini prin înșelăciuni, viclenii și presiuni de tot felul. Românii ce trăiesc în Occident n'au cunoscut aceste forțe ale întunericului, care atât în România cât și în celelalte țări "comuniste" au impus o tiranie ce se prelungește de peste 65 de ani și care din când în când atinge paroxismul maniac al genocidului.

Aș ruga pe oricare Român ce trăiește în Apus să ne înțeleagă pe noi cei ce am suferit ani grei de privațiuni de tot felul și să ne creadă când le spunem că **Diavolul este chiar mai negru decât pana noastră neexperimentată îl poate descrie. Aș apela la oricare** Român născut în Occident, sau fugit din țară înaintea ocupării României,să-și imagineze că lucrează 12 ore pe zi, 365 de zile pe an, o muncă de ocnaș, la spart de piatră sau încărcat de pământ în vagoane, într'un ritm de muncă infernal, în frig și vânt, în ploaie și zăpadă, fără haine și desculț. Să-și imagineze că în locul "breakfast"-ului suculent american, primește pe fundul gamelei o zeamă neagră de orz prăjit numită "cafea", că la prânz mănâncă afară în viforul necruțător o "supă" de varză mucegăită sau de praz fără niciun fel de gust sau consistență; să-și imagineze că după 12 ore de muncă de Sisif și după un marș prin noroiul până la genunchi, împuns dela spate cu baioneta, va mai lucra alte 4-5 ceasuri de "muncă voluntară" în lagăr, că suferind de distrofie, pelagră, dizenterie sau tuberculoză, "norma" lui de muncă este aceeași; că la toate acestea se adaogă pericolul permanent de a fi trimis la carceră de a fi bătut până la sânge, sau de a fi schingiuit în locurile de tortură special amenajate, unde în fiecare zi își dau sufeltul 30-35 de camarazi de suferință; să-și imagineze că spre a nu muri de foame trebue să mănânce buruieni, rădăcini de tot felul, râme și viermi sau șoareci cruzi prinși în săpături; să-și imagineze (dacă mai poate) durerea ce i-o produce gândul că cei dragi lui, soție, copii și părinți, sunt undeva departe, neavând ce mânca, sau au fost luați de canibali și "mutați" pe Bărăgan și lăsați sub cerul liber, să se descurce cum or putea; să-și imagineze că a fost martorul genocidului satelor noastre creștinești și că a intrat în pivnița casei unde sângele închegat îți ajungea până la glesne, iar pardoseala era plină de bucăți de cranii omenești, de organe genitale, de ochi și urechi tăiate; unde pereții erau stropiți și mânjiți de sânge, de creeri împrăștiați peste tot și de smocuri de păr rupte cu piele cu tot. Să-și imagineze că a asistat la măcelul Românilor fugiți în munți, care predându-se și **aruncând armele,în loc să fie tratați ca prizonieri,au fost târîți în pivnița acestei** case, schingiuiți, torturați și măcelăriți până la unul într'o baie de sânge ce nu se poate descrie. Corpurile ciopârțite au fost transportate în camioane și îngropate la marginea satului. Totuși într'un colț al pivniței într'o groapă comună s'au descoperit trupurile fără viață a peste 80 de martiri creștini, tăiate în bucăți, mutilate îngrozitor, cu ochii scoși din orbite, nasurile și limbile tăiate, capetele despicate, organele sexuale aruncate peste tot.In alt colț erau îngropate numai mâini și picioare fără niciun trup.

Să-și mai imagineze, că o parte dintre noi cei ce am scăpat din Infernul "Anti-Creștinismului" am trăit toate aceste orori. Că pentru o parte din noi,ele au fost realități zguduitoare. Scăpați din holocaustul barbarilor atei, vă spunem vouă, celor ce nu l-ați cunoscut pe Iuda: UNITI-VA IN JURUL BISERICEI LUI CRISTOS! Luptați împotriva Satanei și forțelor întunericului, pentru binele Creștinătății și al Omenirii. □

FIRUL NĂDEJDII

Urmare din pag. 1

Cine să știe mai bine decât cei dela București,Budapesta,Praga,Varșovia, că odată cu dispariția armelor atomice, ar dispărea și toți Iaruselski, Ceaușeștii, Kadarii și toți noii Kislingi ai Europei trădate. Nu mai puțin însă presa din Occident își bate joc de noi în continuare și bate câmpii mai departe cu "poziția specială" a Președintelui din R.S.R., a cărui specialitate e drept există, dar e alta decât o poziție independentă.

Ce e cu această presă? Este manipulată de niște complici, ori este scrisă de niște imbecili? A treia posibilitate nu o vedem. Dar în "imbecilitate" credem mai puțin. Aliații interesați ai regimului dela București s'au infiltrat în primul rând în Statele Unite în toată presa zisă acolo "liberală", și în toate cercurile de acest soi, care chiar dacă nu au conducerea Statelor Unite au mari posibilități de pervertire a opiniei publice, de orbirea ei în cazurile unor mici țări îndepărtate, ca România.

Ce să sperăm? Distrugerea prin bună înțelegere a armelor atomice? Cum să gândim așa ceva, când Sovietele au ca singur bun moral, spiritual, cultural, social, economic și internațional masa de arme atomice cu șantajul corespunzător? Din nefericire situația este desgustătoare, pentrucă nu există altă soluție pentru liberarea de acest șantaj și pentru garantarea păcii, decât ca în cele din urmă armele atomice supra-numeric desvoltate ale Sovietelor, să nu mai fie lăsate să moară singure de urât. După aceea se va putea vorbi și de..."liberalismul" lui Andropov, și poate nu se va mai vorbi deloc de Președinții "bidon" din Balcani. □

Adrian B. COSMA

CUM ESTE "ROMÂNESC" CRĂCIUNUL LA ROMÂNI?

Horia STAMATU

La 18 Decembrie 1982, filologul, comparatistul și istoricul Profesor Cicerone Poghirc, a prezentat în cadrul de activitate a CENTRULUI ROMANESC DE CERCETARI" din Paris, o comunicare despre " CRACIUNUL ROMANESC", interpretat ca "un model de sincretism al tradiției". Un răspuns la întrebarea din titlul nostru, ar fi deci: în Crăciunul Românilor, românesc este în primul rând sincretismul tradiției.

Astfel intră în discuție doi termeni: un "Crăciun specific", și un "fenomen de sincretism". S'ar părea că aceste lucruri sunt prea dela sine înțelese, ca să mai fie puse în discuție. Dar excepționala comunicare a Profesorului Cicerone Poghirc, plecând dela acești termeni ne duce la niște concluzii care dincolo de filologie și istoria culturii sau filosofia ei, sunt un adevărat salt în profeție.

Ni se arată în primul rând că Nașterea Domnului a avut loc chiar de CRACIUN, în sensul că a existat un "Crăciun" anterior evenimentului Intrupării, și cum acest Crăciun premergător era chiar o sărbătoare a luminii, înțelegem că Dumnezeu a ales pentru venirea Lui chiar acea dată sărbătorească. Si în acest fel un "fiat lux" din "illo tempore" a devenit actualitate istorică. Dela profeție s'a ajuns la epifanie.

In legătură cu această "implinire" a profeției, limbajul științei spune "sincretism", pentrucă asemenea termeni fac parte din convenționalismul științific. Dar există și o știință "preștiută", pe care cum vom vedea "Vedele" o numeau tot "știință", iar noi o numim acuma "credință", și aceasta la rândul ei are dreptul să vorbească de "providență", lăsând științei, atâta de necesare și în sensul de azi, inevitabilul "sincretism". Astfel, în altă lumină decât a descripției analitice, Intruparea Domnului în ziua de Crăciun, mai bine zis în noaptea de Crăciun, și mai încolo Crăciunul românesc, nu sunt fapte care unul după altul alcătuesc o simplă stratificare a tradițiilor, ci exprimă împlinirea profeției conținute în tradițiile premergătoare creștinismului. Toată tradiția are un fir care începe cu "lumina cunoștinței", ajunge culmea în Intruparea Logosului, și în lumina Lui e dus de omenime până la capătul lumii.

Marea surpriză din comunicarea strict științifică a Domnului Cicerone Poghirc este că depășind știința "documentalistă", pune cea mai gravă problemă a istoriei, în termeni modești, dar nu mai puțin cutremurători: fundamentala calcinare a conștiinței istorice de azi prin desființarea "profeției" ca expresie determinantă a specificului existenței umane. Domnul Cicerone Poghirc, mânuind o documentare exhaustivă, ne arată, pe bazele concrete ale cercetării, paradoxul fundamental din istoria omenirii: tradiția este profetică, nu paseistă, dinamică nu imobilă, "progresivă" în sensul devenirii dela MAI JOS LA MAI INALT, nu "conservativă", ceea ce ni se arată și în parabola talantului. Prin "progresiv", accentuam, înțelegem punerea vieții în serviciul a ceva mai mult decât viața în opoziția fenomenală "viață-moarte", ceea ce e "viața spre nemurire", care nu este posibilă decât prin salvarea "permanentului", împotriva uzurii și epuizării în meandrele "devenirii", iar această permanență este "tradiția" subjacentă oricărei "istorii" în desfășurare.

"Sărbătoarea"este un"serviciu universal" pentru păstrarea semnăturii absolutului în istorie, a netrecătorului în trecător.După cum știm "sărbătoare"înseamnă chiar "serviciu". Sărbătoarea este însă un serviciu închinat eternului, nu trecătorului, de aceea sărbătorile "naționale", sau "sociale", sunt altceva decât "sărbători", sunt în serviciul trecătorului, și din "trecător" face parte orice colectivitate, indiferent sub ce unghiu este considerată: etnic, social, politic, economic, artistic, dela întâi Mai până la Octombrie roșu, sau "Cântarea" cine știe căreí colectivități fără niciun Dumnezeu. Sărbătoarea devine cu adevărat "națională", adică specifică unei națiuni, când ea este expresia locală a unui serviciu universal. In acest sens există un "Crăciun românesc". Dar "universal" nu este o chestiune de clasă, de rasă, de ideologie sau technologie, ci de LOGOS, care nu este nimic din toate acestea ci e deasupra lor și le include într'o subordine a parțialității inevitabile a momentelor traiului nostru zilnic.

LOGOSUL ni s'a desvăluit nouă prin Intrupare, în Christos. Dar el s'a anunțat încă de când oamenii au început să aibă "comunitate", "cultură", "paideuma".

Tradiția este calea de aur a providenței spre finalitatea vieții care e invierea. Ceea ce arată Domnul Cicerone Poghirc, în excepționala sa comunicare, de mare densitate în informație și concludență în idee, este că Românii sunt în Dacia urmașii unei foarte vechi "comunități", "culturi" și "paideume" universale, componente din origini ale marei familii de spirit indoeuropene. "Colindele" sunt un capitol fundamental din cultura românească, și antecedentele lor, cum arată Domnul Cicerone Poghirc sunt indiscutabile. Antecedente păgâne, care însă sub specia providenței nu au fost "colectate" de creștinism, ci duse la consecințele soteriologice din profeția originară. Creștinismul nu s'a "suprapus" păgânismului indoeuropean, ci a găsit în acest păgânism singurul teren pregătit pentru primirea lui Christos.

Gândirea pozitivistă din secolul trecut a încurcat rău lucrurile interpretând creștinismul ca un fel de spoială peste păgânism. Așa cum a intuit Pârvan, fără să ajungă la formularea întreagă, păgânismul l-a primit pe Christos în Europa din motive foarte precis determinabile. Păgânii aveau o mitologie cu eroi și zei, și așa l-au primit pe Christos ca pe ultimul erou și zeu. Lumea Vechiului Testament, în care s'a întrupat Dumnezeu, nu avea zei și eroi, avea doar "monoteism" și "istorie", și de aceea Christos a contrazis radical ideologia acestei lumi,pentrucă nu era nici un erou istoric, național, și nici Dumnezeu nu putea fi după teologia oficială, așa că l-au respins, pentruca să-l ia păgânii la care s'a întâlnit o predispoziție de-a vedea Dumnezeirea întrupată, cu flacăra genială a unui gânditor ca Pavel, după Platon, în timp, cel mai mare gânditor al lumii. Faptul că Nitzsche l-a detestat pe Pavel nu înseamnă nimic.

Insuși termenul "Crăciun" dela noi, dă mărturie pentru transfigurarea păgânismului prin primirea lui Christos, care este eroul central, motivul generator care provoacă sistemul românesc al colindelor. Termenul Crăciun dă mărturie străveche, după cum ne arată Domnul Cicerone Poghirc în legătură cu obiceiul pre-creștin,al arderii unei buturugi în noaptea intrării în solstițiul de iarnă. Acesta avea să fie un simbol al "luminii", care în noaptea solstițiului de iarnă s'a întrupat în Christos. In noaptea în care se ardea o buturugă ca semn al speranței în revenirea soarelui, se "născuse soarele", cum aveau să spună colindele românești. Era o "coincidență" pe care noi n'o atribuim hazardului, ci economiei dumnezeești, providenței. Creștinismul a prins la Daci nu datorită unor precedente "monoteistice", cum de altfel n'a spus niciodată un Pârvan, ci caracterului de "erou universal" al lui Christos.

"Crăciun" își are origina, după cum arată Domnul Cicerone Poghirc, cu multă probabilitate în limba geto-dacică, și literal înseamnă "buturugă". In noaptea în care se ascundea pentru un timp lumina, ca semn de speranță în reapariția ei se aprindea un "crăciun", iar într'o noapte de "crăciun" a luminat Dumnezeu cu Intruparea Lui în ieslea dela Betleem, și a deschis calea supremă a speranței istorice fundamentale, adică a "Impărăției vecnice".

Crăciunul la Români este un ciclu sărbătoresc, deci cum spuneam de "serviciu universal", în care pe bună dreptate autorul comunicării vede în trecutul Românilor un răgaz intermediar între un ciclu și altul al lucrărilor de peste an, care a fost un răstimp creator de cultură în sensul interiorității românești, deci paideumatic, mijloc de formare a omului. De aceea toate "obiceiurile de Crăciun" dacă sunt pe de-o parte semne indirecte ale originilor noastre indo-europene și mai apropiat geto-dacice, nu sunt mai puțin actul de naștere al unei noutăți istorice originale, care a fost poporul român. Colindele noastre sunt un capitol de cea mai mare elevație poetică a limbii noastre, și a geniului muzical din Dacia, așa că "expresia" românească s'a născut ca și noul popor român în trăirea integrală a cultului christic. Domnul Profesor Poghirc ne aduce destule argumente pentru a considera acest "răgaz sărbătoresc" dintre ciclurile lucrărilor și zilelor, cum zice poetul de demult, să fie timpul de creare a folclorului nostru, adică a "culturii românești". Chiar "Miorița" a fost mai întâi colind. Si până la urmă eroul mioritic, fără nume ca Dumnezeu, ce este altceva decât jertfa christică a invidiei, anti-sentiment de bază al "istoriei" ca "voință de putere"? Prin cultul lui Christos, Românii au sanctificat întreg cosmosul, dela soarele sfânt și luna sfântă, până la "teiul sfânt" al lui Eminescu.

Tradiția de mai înainte de-a exista Români era "profeția" unei Intrupări a luminii în noaptea "crăciunului", în noaptea arderii simbolice a bușteanului, care și el era simbolul "trunchiului omenesc". După Intrupare când a apărut și noutatea "Români" în istorie, toată tradiția foștilor păgâni indo-europeni s'a adeverit ca o "profeție" a vieții veșnice.

Datorită unei gândiri organice neturburată de ideologie, Domnul Cicerone Poghirc răstoarnă tema după care în corpusul colindelor s'ar fi adunat claie peste grămadă motive din tot folclorul, demonstrând că în lunile de răgaz dintre ciclurile lucrărilor de toată ziua s'a născut folclorul însuși, iar acest răstimp de răgaz a fost timpul creator al culturii noastre cu exemplul literaturii vedice:"Studiul Vedelor arată că de multe ori procesul este exact invers: teme vedice au pătruns ulterior în literatura epică, gramatică, filosofică, etc. Este util deci să se întreprindă și la noi o cercetare în acest sens". Creștinismul s'a născut în Dacia odată cu poporul român, și a fost efectiv o religie populară, dar de origini culte, adusă de predicatori. Si se știe că folclorul se deosebește de etnologic prin faptul că este "cultură superioară",scrisă în epoca postchristică devenită "cultură populară, vorbită". Pentruca apoi cultura scrisă să se reîmprospăteze din folclor. Pentrucă la Romani și Greci s'a ajuns la cultura scrisă noi nu putem vedea urmările ei decât în folcloruri care au urmat acestor culturi. In cazul nostru în folclorul românesc, care este rezervorul "clasic" al culturii românești.

Sensul paideumatic-cultural al Crăciunului în sensul mare al ciclului sărbătoresc, este admirabil desvăluit de autorul comunicării: "Valorile lor (ale colindelor, n.r.) sunt multiple, uneori foarte îndepărtate: urare sau prevestire dorită la cel colindat, inițiere în statutul unei vârste și a unei profesii prin relatarea mitico-poetică a gestului exemplar al unui strămoș; pregătirea tinerilor prin mimarea jocului viitoarei profesii, educarea tuturor spre "fapte bune", vorbe bune, gânduri bune (Zarathustra); incantație magică asupra omului și a forțelor naturii; lauda faptei gospodarului, etc. "Nu mai puțin însă în centrul acestei desvoltări culturale, inerente oricărei literaturi scrisă ori vorbită, stă faptul central, miracolul christic, Intruparea Domnului, "mititel și'nfășețel", cum spune un colind.

Până aici suntem împăcați cu adevărul istoric asupra vieții multimilenare a unui popor stabil, o ramură indo-europeană care apoi și-a făcut o cultură proprie, aceea geto-dacică, și după Christos un nou popor constitutiv al capodoperii istoriei care se chiamă Europa. Dar la ultima afirmație din comunicarea Profesorului Cicerone Poghirc suntem dramatic treziți la realitatea de azi: "...Crăciunul nu e numai o sărbătoare, fie ea cea mai mare dintre toate, ci o întreagă perioadă sacră, un tempus fastorum, din această vreme rară de răgaz dela grijile zilnice pe care o are țăranul între Crăciun și Bobotează.

Or, răgaz se spunea în greaca veche scoli, de unde provine școală, educație în cel mai larg sens al cuvântului, cultură. Ea îi dă omului nostru prilejul să reflecteze asupra drumului parcurs, să re-creeze și să se întoarcă în acel timp fericit originar al perfectului echilibru cu sine și cu cele înconjurătoare. BAZATA PE ASTFEL DE PRINCIPII A DURAT LUMEA NOASTRA TARANEASCA DIN NEOLITIC SI PANA LA INCEPUTUL ACESTUI VEAC INTUNECAT. Nu e de mirare, deci, că drept urmare a acestei neasemuite frumuseți s'a creat în popor credința că numai colindele salvează lumea și că , ASA CUM CREDEAU SI VECHII INDIENI DESPRE VEDELE LOR, CAND NU SE VOR MAI CANTA COLINDE VA FI SFARSITUL LUMII.

Așa că, nu cumva Românii au fost aruncați în post-istorie cu "revoluția"? Istoria este "spirit" sau nu mai este nimic, adică "mușuroiul termitelor cu două picioare" ia locul "istoriei". Când în anii '20 tineretul studios din România a intrat în neliniște și a vorbit de "duhul marilor rupturi", știa ce spunea. Era momentul în care Românii aveau de ales între menținerea poporului român în istorie prin tradiție și eșirea lui din istorie prin distrugerea tradiției. Poporul român n'a avut de ales, pentrucă au ales alții pentru el, din "rațiuni de politică externă". Cei care au presimțit pericolul au fost aruncați sub pământ, și azi Românii sunt pe calea de sfârșit a lumii, când "vedele" noastre, care sunt creștine, nu se mai cântă.

"Veda" înseamnă într'un înțeles general "știință". Pentru Români știința este azi redusă la "technologie", iar "credința" la "ideologie". Se poate spune că răgazul între lucrările ciclice ale agriculturii nu mai poate fi așa de creator cum a fost în epoca folclorică a culturii noastre, fixată ca o cultură scrisă încă din secolul trecut când a încetat creația folclorică, iar prin "technologie" se organizează altfel lucrările, dar zilele nu sunt altele, au aceleași origini, justificare și țel, adică pregătirea pentru învierea în eternitate. Interdicția ideologică față de eternitate și de prelucrearea prin istorie pentru ea, este moartea lumii ca lumină și căldură, este "frigul" care îl cutremura chiar pe un Nietzsche. Buturuga arsă la solstițiu a ajuns prin Christos trunchiul concret al umanității salvate și care acuma este tăiat. Cu "craca" tăiată sub noi, adică fără "Crăciun", ne prăbușim în răceala minerală a planetelor fără "lume".

Intre meritele științifice și cele profetice ale lucrării Profesorului Cicerone Poghirc, Secretarul General al "Centrului Românesc de cercetări" din Paris, ne este greu să alegem pentrucă amândouă sunt majore. Cu această comunicare se marchează un punct de plecare al cercetării profunde, care merge dincolo de ordonarea unor date generale în jurul unui subiect, și trece la semnificația lor. Altfel "știința" de oriunde ar fi ea, liberă sau nu, rămasă în istorie la "chronologie", rămâne și paseism mineral, osificare, preludiu la amurgul lumii. Al lumii întregi, dacă nicăieri nu se aprinde din nou "Crăciunul", pentrucă fără el, cum ne arată Profesorul Poghirc, cădem în iarna desnădejdii, pradă unei alienări definitive, presimțită de poetul acestui secol:

Pe acest lemn ce-aș vrea să curăț, nu e
Unghiu ocolit de praf, icoană veche!
Văd praful - rouă, rănile -tămâie?
-Sfânt alterat, neutru nepereche.

(Ion Barbu, în "Joc secund")

Acest anti-sfânt este al internaționalei care ține loc de universalitate, cu 1 Mai în loc de Paști și Rusalii.

Antisfântul distrugător al tuturor valorilor interioare, care fac o "comunitate umană". De aceea este ne-pereche, singur, străin, împietrit. □

GLOSE CONTEMPORANE

M. F. ENESCU

Visul unei nopţi de iarnă

In noaptea de 30 Ianuarie 1933, deci acum o jumătate de secol, câteva sute de mii de torţe defilau pe străzile Berlinului într'o procesiune triumfală. De sus, dela o fereastră a Hotelului Kaiserhof, un trio victorios, Hitler, Goebels, Goering, contempla scurgerea acestui fluviu de flăcări, ca într'o imensă înscenare wagneriană. Hitler, Goebels, Goering, şi cu ei sutele de mii de purtători de facle în marşul nocturn, se delectau cu visul Reichului Milenar.

Dela o altă fereastră, aceea a biroului lui Bismark, Preşedintele Hindenburg, cum ne povesteşte o anecdotă, a exclamat la văzul coloanelor luminate: "Nu credeam să fi făcut atâţi prizonieri ruşi, dragă Ludendorff! " Mareşalul octogenar lua pe Secretarul de Stat Meissner drept Seful Statului său Major dela Tanneberg. O clipă reînvia alt vis, acela al unei nopţi de vară, din August 1914, risipit de mult în stepele îngheţate şi pe câmpiile Franţei. Bătrânul "Seigneur de la Guerre" în stare de senilitate, încarna o veche Europă moştenită dela Frederic cel Mare, menită să piară cu ce mai rămăsese din ea, peste ceva mai mult de o decadă.

Preluarea puterii de către Hitler este, incontestabil, o răscruce a Secolului XX. Generaţiile noi se pot pune la unison ca noi, contemporanii, cu ce s'a întâmplat atunci. Noi suntem datori, în cunoştinţă de cauză, să comentăm evenimentele la care am asistat, cu atât mai mult cu cât consecinţele lor se extind până cine ştie când. In primul rând să opunem adevărul la versiunea "inexplicabilului", a "cum a fost posibil!", a "nu înţeleg", a "iraţionalului", acreditată în posteritate chiar de unii istorici faţă de ascensiunea lui Hitler la postul de Cancelar al Reichului German. Nu e nimic iraţional, nici inexplicabil, nici de neînţeles, ba chiar din contră, e foarte explicabil şi de înţeles dece Hitler şi Naţional-Socialismul au pus mâna pe Reich. Iată sumar cauzele preluării puterii de către naţional-socialism:

1. Tratatul dela Versailles, pe care Ion I.C. Brătianu l-a definit lapidar ca "o pace în condiţii napoleoniene, de realizat cu mijloace wilsoniene". La fel tot în 1919, când Hitler era încă un caporal încazarmat, John Keynes şi Jacques Bainville au demonstrat, primul consecinţele economice, cel de al doilea consecinţele politice ale Păcii, funeste şi unele şi altele pentru viitorul Europei;

2. Criza economică gravă, care a lăsat fără lucru şapte milioane de muncitori;

3. Degradarea democraţiei şi a Republicii dela Weimar;

4. Comunismul în expansiune care ameninţa echilibrul european şi securitatea marelui capital;

5. Grupurile de presiune influentă şi străine de naţionalismul german;

6. Comportamentul marilor puteri învingătoare, Marea -Britanie dar mai ales Franţa.

Toate aceste cauze şi altele mai minore, au fost exploatate la maximum, de o personalitate carismatică dotată cu geniul agitaţiei, cum era Adolf Hitler. Si aşa Hitler a ajuns la putere şi la fereastra Hotelului Kaiserhof în acea noapte de iarnă.

Dar dintre cauze, cea mai importantă ne pare politica obtuză a Democraţiilor Occidentale, în deosebi a Franţei. Căci dacă efectele provin din cauze, nu există determinism în Istorie. Cauzele pot fi eliminate. Si atunci e posibil ca evenimentele să se petreacă şi altfel decât au fost înregistrate în cronici. Cum îşi închipuiau guvernele franceze şi oameni politici ca Poincare, Herriot, Painleve, Barthou, Tardieu, că pot ţine în frâu dinamica Germaniei cu bariere atât de fragile ca Polonia şi Mica Inţelegere! Tot Bainville a demonstrat naivitatea acestei planificări strategice. Cu eliminarea voluntară cel puţin a unei părţi din cauze, putea fi barat drumul lui Hitler la Putere. Dacă Franţa şi Anglia ar fi consimţit voluntar lui Bruening, ba chiar lui Von Papen, şi în ultimă instanţă chiar lui Von Schleicher, numai jumătate din ce au concedat cu sila lui Hitler, acesta nu ar fi ajuns Cancelar şi nici măcar Ministrul Poştelor, cum îl trata de sus Hindenburg, depe piedestalul său de Mareşal şi de Preşedinte al Reichului. Astfel un concurs de cauze în frunte cu refuzul mai ales al Franţei, de a face concesii, l-au adus pe Hitler în capul Germaniei.

Dar nici atunci, la începutul guvernării lui Hitler, nu erau cu totul pierdute speranţele de conservare a păcii în Europa. Mussolini, în aparenţă un motomor al războiului şi în fond un pacific, a propus în vara anului 1933, Pactul celor patru Mari Puteri, Franţa, Marea Britanie, Germania şi Italia. Ele ar fi constituit un Directorat garant al Păcii în Europa. Alături de MacDonald, Daladier şi Mussolini, Pactul l-a semnat şi Hitler. In acest fel, la timp, în 1933 şi nu în 1939, în contra-timp, cum recomanda un ambasador incompetent lui Daladier, Hitler trebuia prins şi ţinut strâns într'o nadă solidă şi totuşi atrăgătoare. Dar Pactul celor patru nu convenea Rusiei Sovietice, eliminată dintre marile puteri, şi nici Ceho-Slovaciei, pivotul Micii Inţelegeri şi adeptă a Rusiei. România se putea aranja cu Directoratul prin relaţiile cu Franţa şi prin înţelegerea cu Germania, dorită de Hitler, care nu ar fi lezat cu nimic vechile ei alianţe. Si totuşi Ministrul de Externe al României Titulescu, a fost însărcinat să torpileze Pactul celor Patru. In executarea misiunii, strigătele lui Titulescu la Quai D'Orsay, cum au mărturisit funcţionarii, se auzeau până în stradă. Dar prin Pactul celor Patru Germania devenea egală cu celelalte trei puteri semnatare. Astfel "ipso facto" erau anulate clauzele din Tratatul dela Versailles, privitoare la discriminarea între Germania învinsă şi Puterile învingătoare. Inconsecvenţa guvernului Francez faţă de Pactul celor Patru apare deci notabilă. El nu a făcut Germaniei nici acum concesii, nici măcar la Conferinţa de Dezarmare dela Geneva. Hitler a tras concluzii şi în consecinţă a retras Germania dela Conferinţă şi dela Societatea Naţiunilor. Locul ei l-a luat în sânul Convenantului Rusia Sovietică, la propunerea lui Titulescu şi Beneş. Aşa Pactul celor Patru a murit înainte de a da semne de viaţă şi tot aşa Hitler a fost eliberat de nada occidentală.

Mai rămânea totuşi o ultimă şansă de a-l aduce pe Hitler la moderaţie. Ne-o face cunoscută un martor neaşteptat, de maximă importanţă şi competenţă, Nahum Goldmann, fondator şi fost Preşedinte al Congresului Mondial Sionist. Goldmann este după Teodor Herzl, probabil cel mai mare Evreu politic din acest secol. Dotat cu o minte cuprinzătoare, lucid, onest intelectualiceşte, comunicativ, curajos şi liber în opinii, fără teamă de adversităţi în sânul propriei sale rase, Goldmann a fost cu adevărat liderul Diasporei Ebraice. La ultima sa intervenţie la televiziunea germană cu puţin înainte de moarte, el a făcut destăinuiri deosebit de interesante. El a dezvăluit printre altele, bunele sale relaţii cu Ducele Fascismului, Benito Mussolini. Ducele i-a propus lui Goldmann să-i mijlocească o întâlnire cu Hitler. Ne putem închipui ce ar fi însemnat un dialog între Fuehrerul Reichului Naţional Socialist şi liderul Evreimei de talia lui Goldmann. Ne lasă să presupunem însuşi Goldmann, cu regretul de a fi refuzat propunerea lui Mussolini. "Să nu uităm", preciză Goldmann, "că fără război nu ar fi existat Auschwitz". Destăinuirea lui Goldmann dă de înţeles că dispunea şi de alte nade care puteau să-l agaţe pe Hitler de Puterile Occidentale. Numai că nu au fost utilizate. Si apoi, până atunci Hitler beneficia de destule aprobări pe scena internaţională. El şi-a pus însă dintr'odată toată lumea în cap cu două greşeli capitale, "Noaptea de cristal" şi invazia în Cehoslovacia. Cu "Noaptea de cristal" a revoltat opinia euro-americană. Cu invazia în Cehoslovacia nu numai că lumea a pierdut orice încredere în cuvântul lui, dar l-a discreditat şi pe Chamberlain susţinut până atunci în opinia britanică în politica de apropiere cu Hitler. De atunci evenimentele s'au înlănţuit într'un torent în aparenţă iraţional, dar în adevăr dominat de logica fatalităţii care duce drept la catastrofă.

Astfel din grozăvii în grozăvii, cel de al doilea război mondial s'a terminat în Mai 1945 cu capitularea fără condiţii a Germaniei. In bunkerul din grădina Cancelariei s'a sfârşit visul Reichului Milenar dintr'o noapte de iarnă. La coloanele de facle în marş triumfal din noaptea de 30 Ianuarie 1933, răspundea 12 ani mai târziu, tot Berlinul în flăcări şi în ruine, strivit de tancurile sovietice. Pe cadavrul celui de al treilea Reich călcat în picioare, Anglo-americanii şi-au dat mâna cu Ruşii lui Stalin. Ce a rămas depe urma lui Hitler, afară de craniul perforat de un glonţ şi de osemintele calcinate, ascunse în vreo hrubă rusească în vederea cine ştie căror calcule viitoare? Ce a urmat ştie toată lumea. Vom menţiona două consecinţe de ordin uman şi ideologic. In primul rând a fost discreditat fascismul, care la început era altceva decât ce a devenit pe urmă. Fascismul s'a născut ca un liberalism tonificat şi eficace. Odată cu degenerarea Naţional-Socialismului şi cu genocidul patronat de Hitler, fascismul a fost manipulat cu succes ca un oprobiu prin identificare cu Anti-Comunismul. La fel depe urma lui Hitler, aberaţia superiorităţii matematice a Arienilor puri, a compromis ideea naturală de rasă, atât de necesară fără intenţii de discriminare sau de ierarhizare, la echilibrul genetic şi moral al omenirii. Denigrarea temenului de "rasism" în rând cu "fascismul", este alt succes al propagandei comuniste contra Anticomunismului.

Dar nu numai Hitler şi Stalin au provocat cu pactul dintre ei, războiul. L-au voit şi Churchill şi Eden, şi Paul Reynaud, şi Roosevelt. L-au plătit şi ei cu dobândă. S'au prăbuşit nu numai cel de al Treilea şi cel de al doilea Reich , adică opera lui Bismarck de unificare a Germaniei. Au dispărut şi Imperiul Britanic şi cel Francez, şi cel Italian, Olandez, Belgian şi deci în mare parte Europa. Jumătatea rămasă, inclusiv Marea-Britanie, contează politiceşte ca o ceva mai "Mică Inţelegere". Cât despre Statele Unite, ele au rămas faţă în faţă cu o Rusie imensă, întinsă pretutindeni pe mapamond, peste o jumătate din Europa, în Asia, în Africa, în America Centrală şi de Sud. Până una alta Statele Unite fac, ca Europa mai înainte concesii după concesii, totalitarismului Stalinian. Si atunci ne întrebăm, va face Rusia Sovietică o greşeală capitală ca Hitler, pentruca să aibă soarta acestuia până la sfârşit? Numai profeţii biblici pot răspunde la această întrebare, cu sau fără tâlc. □

PSALM LA CARTEA POEŢILOR DIN ÎNCHISOARE

Doamne, la plânsul nostru din urgie
răspuns-ai cu tăcerea din vecie,
dar noi strigăm în toate zilele:
De ce nu Te înduri cu milele ?
Când fost-a chiar şi Casa-Ti neclintită
de zidurile urii'ncercuită
şi-au tăbărît pe slava Ta turbaţii,
noi n'am schimbat stăpânul, ca argaţii.
Cu Tine-am fost în toate zilele.
De ce nu Te înduri cu milele ?

De ce nu vii să ne aduci Potirul,
Prescura, Tainele şi Mirul ?
Din închisoarea unde stăm zălog,
când omul cel de tină-i slăbănog,
Tu ştii că-Ti dăm osane peste vreme
în ruga dumicată în poeme;
cu fruntea în ţărână-Ti dăm prinoase
pentru bătăi şi schingiuri de oase.
Cu Tine-am fost în toate zilele.
De ce nu Te înduri cu milele ?

Doamne, la plânsul nostru din urgie
răspuns-ai cu tăcerea din vecie.
Dar noi strigăm în toate zilele:
De ce nu Te înduri cu milele ?
O, Doamne, poate Tu şi Sfinţii Mucenici
ne veţi primi măcar ca ucenici,
căci ne-am luat smerenia ca haină
şi poezia ne-am făcut-o Taină,
fărâmă sfântă ca Prescura;
Potirul, Cuminecătura.

Eugenia ADAMS-MUREŞEANU

TREI DECENII DELA MOARTEA LUI IULIU MANIU

Cicerone IONIŢOIU

Sighet 3 Februarie 1953.

In interiorul închisorii, fruntaşii Românilor dela opincă până la vlădică, tremurau şi de frig, dar mai ales de soarta celor rămaşi sub cea mai cruntă dictatură: cea comunistă.

Uşa unei celule s'a deschis şi un sac apucat de un colţ era târît pe culoar. In liniştea aşternută, pe fiecare treaptă ce cobora, se auzea o cădere surdă.

Era Capul lui IULIU MANIU.

Capul lui Iuliu Maniu, omul ce împlinise visul moşilor şi strămoşilor, cădea ritmic pe trepte tras de slugile imperiului sovietic, ca începutul de toacă ce anunţă Vecernia.

Neamul românesc era văduvit de unica sa speranţă.

Născut la 8 Ianuarie 1873 în Simleul Silvaniei, Iuliu Maniu a crescut în suferinţa milenară a neamului său, în credinţa şi dragostea de Dumnezeu, moştenind dela Simion Bărnuţiu durerea înăbuşită a celor de pe Câmpia Libertăţii. După ce a terminat şcoala primară la Zalău, a urmat liceul în "Mica Romă", la Blaj. Studiile universitare le-a desăvârşit la Cluj, Budapesta şi Viena, luându-şi doctoratul în drept. Datorită prestigiului de care s'a bucurat, a fost ales preşedintele Asociaţiei studenţilor Români şi Slovaci, şi în această calitate a desfăşurat o vie activitate în slujba intereselor popoarelor oprimate de absolutismul austro-ungar.

La 7 Mai 1894, printre cei 20.000 de Români prezenţi alături de acuzaţii din Procesul Memorandumului, s'a aflat şi tânărul Iuliu Maniu.

Anul 1894 a însemnat şi alegerea lui Iuliu Maniu în comitetul de conducere al Partidului Naţional Român din Transilvania, Banat şi Bucovina.

Până în 1898 Iuliu Maniu a continuat să profeseze avocatura la Budapesta. După această dată s'a stabilit la Blaj în calitate de avocat al Mitropoliei.

Pledoariile pe care Iuliu Maniu le ţinea la Cluj erau renumite. Când Iuliu Maniu avea vreun proces de susţinut la Curtea de Justiţie (apel), judecătorii unguri suspendau şedinţele secţiilor pentru a veni şi a-l asculta. Vorbea extraordinar în limba maghiară. Senatorul de mai târziu, Nicola Andrei dela Iara, care a asistat la mai multe procese, povestea că acestea erau adevărate discursuri în care argumentarea logică se împletea cu expunerea magistrală.

Lupta politică devenea din zi în zi mai înverşunată. Profitând de dificultăţile interne în care se zbătea Austria şi de eşecul politicii maghiare ce aspira la o independenţă faţă de Viena, Românii încep să adopte o politică activă. Anul 1906 a însemnat consacrarea lui Iului Maniu ca tribun al neamului său. Ales deputat al Românilor în districtul Vinţul de Jos, el a făcut parte din generaţia care a trecut la acţiune pentru obţinerea drepturilor fraţilor lui. Impreună cu Coriolan Brediceanu, Nicolae Comşa, Vasile Dămian, Vasile Goldiş, Vasile Lucaci, Teodor Mihali, Aurel Novac, Nicolae Oncu, Stefan Petrovici, Stefan Cicio Pop, George Pop, Ion Rusu Sirianu, Nicolae Serban, Ion Suciu, Alexandru Vaida, Aurel Vald, în parlamentul dela Budapesta Iuliu Maniu a strigat durerea unui neam supus sistematic politicii de discriminare. Viguroasele sale intervenţii din parlament i-au adus stima şi admiraţia celorlalte naţionalităţi, oprimate de acelaşi regim absolutist austro-ungar.

IULIU MANIU

In faţa asaltului de maghiarizare a învăţământului început în 1879, reactualizat în 1904 de Stefan Tisza prin reducerea autonomiei şcolilor confesionale cu limba de predare nemaghiară, s'a ridicat un uriaş val de protest pe tot cuprinsul Transilvaniei, şi proiectul de lege a rămas nevotat.

Dar în Februarie 1907, groful Albert Appony a adus în discuţie două legi şcolare ce urmăreau maghiarizarea naţionalităţilor, prevăzând salarii mari şi învăţătorilor din învăţământul confesional care vor preda, istoria, geografia, aritmetica, noţiunile de drept civil, ştiinţele naturii, în limba maghiară. Naţionalităţilor le rămânea să li se predea în limba maternă numai cântul, desenul şi gimnastica. In faţa acestor legi Iuliu Maniu şi-a ridicat glasul în parlamentul dela Budapesta şi le-a combătut cu energie, iar Românii de pe ambele versante ale Carpaţilor au protestat prin mari manifestaţii subliniind că limba strămoşească este în pericol.

După anul 1910 când nori grei se adunau asupra Europei, Stefan TISZA iniţiatorul concepţiei maghiare de stat unitar a căutat să împiedice pătrunderea în parlament a deputaţilor români, cehi, germani, sârbi şi slovaci. In acelaşi timp ducea o politică de câştigare a unor fruntaşi ai naţionalităţilor subjugate pentru a desbina coaliţia popoarelor oprimate.

Iuliu Maniu fiind unul dintre adversarii neînduplecaţi, l-a înfruntat deseori pe Stefan Tisza. Pentru a-l face inofensiv nemeşii unguri în colaborare cu Tisza, i-au ridicat imunitatea parlamentară şi l-au trimis pe frontul din Italia.

Impăratul Frantz Iosef aflând că Românii din imperiu au un fruntaş politic, şi-a manifestat dorinţa de a-l cunoaşte şi l-a invitat la Viena pe Maniu. Senatorul Nicola Andrei povestea că Aurel Popovici l-a instruit pe Maniu asupra protocolului dela Curte, atrăgându-i atenţia să calce cu grije pe covorul din sala imperială. Acolo se găsea un covor foarte gros cars aluneca pe podea, iar vizitatorii neavizaţi se împiedecau şi cădeau. Incidentul nu avea urmări grave dar făcea mare plăcere bătrânului împărat. Primind sfatul dela A. Popovici, Iuliu Maniu călcă încet şi cu grije, Impăratul sesizând că i-a fost dejucat planul, s'a adresat:

Da, Majestate, mă străduiesc să nu cad.

Cine nu vrea să cadă, trebue să se plece într'o parte sau alta, i-a răspuns împăratul.

Eu sunt un altfel de om, a spus Maniu ajuns în faţa împaratului. Prefer să cad, decât să mă înclin, sau să mă plec."

Pe această linie a ramas toată viaţa: nu s'a plecat.

Locotenentul Iuliu Maniu a fost însărcinat la 12 Octombrie 1918 de Partidul Naţional Român cu Afacerile externe şi militare ale Românilor din Transilvania. In acele momente decisive pentru viitorul Neamului românesc, a reuşit să creeze nucleul armatei române. Inteligenţa sclipitoare de om politic, tactul şi perseverenţa prin care urmărea pas cu pas realizarea ţelului, te uimeau. Iuliu Maniu avea puterea să pătrundă nepătrunsul, să prevadă desfăşurarea evenimentelor, să electrizeze pe cei din jur şi să dezarmeze pe adversar. In acele zile hotărîtoare, pe străzile Vienei se auzea pasul cadenţat al Moţului din Munţii Apuseni şi Deşteaptă-te Române, înlocuind ritmul valsului "Dunărea albastră".

Pătruns de misiunea ce-i revenea de a face dreptate celor oropsiţi. Iuliu Maniu a început să trimită ostaşii români în Transilvania ca să menţină şi să întărească ordinea la sate.

In tratativele cu guvernul maghiar care încă mai căuta să tergiverseze lucrurile, Iuliu Maniu a spus răspicat -Desfacere totală de asupritor-, subliniind "Noi nu voim să devenim din asupriţi asupritori, dar nici nu putem admite o ciungărire a teritoriului românesc"...

Incununarea luptei milenare a fost admirabil descrisă de Pamfil Seicaru: "Precedat de Stefan Cicio Pop şi Teodor Mihali, şi-a făcut apariţia Iuliu Maniu. După un Moment de tăcere, reprezentanţii celor două Biserici -Ortodoxă şi Unită- s'au ridicat în picioare dând semnalul aplauzelor şi aclamaţiilor. ERA O SPONTANA SI UNANIMA RECUNOASTERE A OPEREI REALIZATA DE IULIU MANIU CA SEF SUPREM AL REVOLUTIEI NATIONALE. Stiuse să utilizeze lucid şi cu tact desăvârşit momentele favorabile aspiraţiilor poporului român, evitând să provoace reacţia desperării ungurilor".

Acest moment solemn se petrecea pe data de 1 Decembrie 1918 la ALBA IULIA pe locul unde Horia fusese tras pe roată. Suferinţa şi martirajul erau răsplătite. Mulţimile se îmbrăţişau şi plângeau de bucurie în această zi, când Iuliu Maniu, s'a adresat celor peste o sută de mii de Români prezenţi la MAREA SARBATOARE:

"Dacă privim îndărât la suferinţele îndurate de NEAMUL ROMANESC, dacă ne amintim de sângele vărsat, nu ştim cum să mulţumim lui DUMNEZEU că ne este dat nouă să trăim aceste timpuri de înălţare...Adevărul ce ne călăuzeşte acum e că singura noastră forţă care ne ţine în viitor, e aceea provenită din UNIREA TUTUROR ROMANILOR...".

Acest principiu de UNIRE l-a călăuzit şi în politica internă, unde împreună cu Ion Mihalache -autenticul reprezentant al ţărănimii române- au pus pe 26 Octombrie 1926 bazele Partidului Naţional Ţaranesc, prin care urmăreau să vină în sprijinul înbunătăţirii condiţiilor de viaţă a claselor majoritare lipsite de drepturi.

Democrat convins având ca armă cuvântul şi puterea de a sesiza pericolul, Iuliu Maniu a reuşit în trei momente cruciale ale Istoriei României, să unească toate forţele de bună credinţă "1928, 1937 şi 1946" împotriva celor ce voiau să impună regimuri autoritare prin falsificarea voinţei naţionale.

Om politic de talie europeană, Iuliu Maniu şi-a dat seama că ţările mici nu pot supravieţui decât printr'o strânsă colaborare şi a militat în vederea creerii unor astfel de uniuni.

Din suferinţă s'a ridicat, gata ori când să înfrunte nedreptăţile ce se făceau Neamului său. Nu cunoştea frica şi nu se temea de nimeni. In plină ascensiune a Germaniei a afirmat, ca răspuns, la presiunile ce se făceau asupra lui, că ROMANIA îşi datorează întregirea neamului ANGLIEI şi FRANTEI şi va merge alături de aceste puteri occidentale care vor câştiga războiul.

IULIU MANIU a avut curajul să înfrunte pe Hitler şi Mussolini. Prin memoriul pe care l-a adresat celor doi pe 28 Decembrie 1940-anul sacrificării Tarii- a avut curajul să strige durerea românească: "In numele Transilvaniei şi Banatului protestăm solemn şi solidar împotriva ciuntirii Tării româneşti şi îndeosebi, contra dezlipirii unei părţi aşa de însemnate a Transilvaniei dela Trupul ROMANIEI UNITE."

Sincer ataşat puterilor democrate, Iuliu Maniu a rămas ferm pe poziţia apărării drepturilor şi independenţei României angajându-se în luptă cu cea mai diabolică dictatură: cea comunistă.

Pentru a doua oară în decurs de 30 de ani lui Iuliu Maniu i-a revenit misiunea istorică de "PATER PATRAE". Reuşind să unească aspiraţiile naţiunii într'o morală izvorîtă din creştinism, dirijându-le spre o democraţie reală, spre un naţionalism constructiv şi dreptate socială, având încredere în elanul tineretului şi a tuturor forţelor româneşti pentru salvarea ţării, Iuliu Maniu s'a adresat Tării la 19 Noembrie cerându-i să-şi aleagă drumul.

Naţiunea română l-a urmat pe Iuliu Maniu.

In această încleştare toţi Românii au fost prezenţi. Datoria cetăţenească şi-au făcut-o cu toţii.

Dar cu toate acestea falsificarea alegerilor a fost generală. Rezultatul votului de 81% în favoarea lui Iuliu Maniu a fost inversat şi acordat comuniştilor de către oamenii inconştienţi.

Proba furtului voinţei naţionale din ROMANIA era evidentă din colibă până în Palat pe tot cuprinsul Tării, şi a fost cunoscută pe toate meridianele globului.

Lumea democrată şi civilizată a aflat şi a tăcut.

Iuliu Maniu a fost condamnat prin această tăcere de "prietenii" pentru care militase. Si totuşi el a găsit tăria să rămână neclintit.

Ca şi înaintaşii din procesul Memorandumului, el s'a ridicat împotriva schingiuitorilor şi trădătorilor propriului neam: "Acuzăm acest guvern al teroarei, dictaturii şi reacţiunii că a călcat în picioare legile Tării, libertăţile Neamului românesc, drepturile individuale şi colective ale poporului".

In România subjugată şi terorizată de oameni străini de interesele poporului, aceste acuzaţii rostite acum 35 de ani, sunt tot aşa de actuale ca şi atunci.

Pe data de 12 Nov. 1947 Iuliu Maniu a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă, pedeapsă ce nu i-ar fi dat-o nici inamicul milenar.

Prin această sentinţă a fost condamnat NEAMUL ROMANESC.

Ce-a urmat: arestări, torturi, înscenări, condamnări, exterminări. Fiecare zi aducea noi suferinţe, văduvea noi case.

După întemniţarea lui Iuliu Maniu, toţi, dela opincă până la vlădică, în frunte cu Cardinalul Iuliu Hosu, cel care adusese ACTUL UNIRII în 1918 la Bucureşti, au urcat pe Golgota României.

In dimineaţa zilei de 3 Februarie 1953 un gardian a deschis vizetele câtorva celule ale închisorii din Sighet şi cu vocea şoptită a spus: "DOMNUL IULIU MANIU A MURIT!

Astfel, bolnav, torturat, aruncat într'o temniţă de exterminare, în chinuri groaznice a murit unul din ctitorii României. Acel care fusese Conducătorul Consiliului Naţional din Transilvania, Preşedintele Consiliului Dirigent, Preşedintele Partidului Naţional Tărănesc, Preşedintele Consiliului de Miniştri, Adversarul tuturor dictaturilor, Simbolul Salvării României, era târît într'un sac pe culoarul celularului închisorii din Sighet.

Mort ca un martir, după ce şi-a împletit viaţa cu suferinţa Neamului său, Iuliu Maniu a fost aruncat în groapa comună de pe Valea Izei, alături de ceilalţi episcopi şi ctitori ai României Mari.

Generaţia actuală şi cele ce vor veni au datoria sfântă să nu uite jertfa lui IULIU MANIU şi să repună NEAMUL ROMANESC în hotarele lui fireşti şi în totalitatea drepturilor de STAT SUVERAN, INDEPENDENT şi DEMOCRAT. □

POEZII DIN ÎNCHISORI

ED. CUVÂNTUL ROMÂNESC

CULEGERE DE ZAHU PANĂ

Ovidiu VUIA

In fața volumului de aproape 600 de pagini Poezii din închisori apărut în editura Cuvântului românesc la sfârșitul anului 1982 mă copleșește sentimentul major ce-l am înaintea marilor monumente. Deaceea când mă hotărăsc să comentez versurile respective,mă simt nevrednic, -ca novicele nebotezat în Jordan, din pronaos-, să mă apropii de acești semeni ai mei care sunt, cum bine îi numește cu vocea tremurândă de emoție poetul Al. Gregorian, de mult trecuți în rândurile martirilor.

Doar după ce mă las convins de proprii-le-mi argumente că numai într'o astfel de stare precum este a mea poți să intri chemat în Catedrala simțirii lor, îndrăznesc șovăitor ca niciodată să mă împărtășesc din mirul altarelor cu serafimi al poeziei. Să mărturisim că despre astfel de oameni și trăiri n'ar putea să povestească, aruncând sămânța rodnică a inimii, decât un ales, inspirat, de sfântul Duh al evanghelistului.

Deci rândurile mele să nu fie luate decât ca un fel de rugăciune spusă de unul din mulțimea adunată în jurul nobilului Cenaclu, Ospăț cum numai cel al lui Platon a mai fost, Vecernii ale neamului.

In închisori cel chinuit și maltratat căutându-se pe sine însuși, ajunge, precum căprioarele din mit, la izvoarele sacre ale sufletului, legenda și cuvântul poeziei. Si dacă până atunci descoperirea acestui loc însemna taina și misterul paradisului regăsit prin vis și meditație, în noile condiții ea oferea un mijloc de salvare, de mântuire din mâinile Leviatanului. Exemplificarea a ceea ce vreau să spun o aduce Testamentul din morgă al lui Remus Radina unde poezia este un fel de călăuză pe drumul izbăvirii spre Domnul, nu altfel de cum a fost aplicată ea de San Juan de la Cruz sau Sta. Tereza.

Hotărît, poezia din închisori corespunde unui fenomen unic românesc, culegerea actuală alcătuiește un epos, dar contrar celui colectiv, clasic cunoscut, aici fiecare poet își cântă ca psalmistul durerea și calvarul propriu, imnul privește personalitatea și libertatea individului, eul creator, deci am fi în drept să susținem că avem tot atâtea cărți câți autori sunt.

In cele ce urmează fără să împlinesc scopul unei analize literare, încercând să definesc pe fiecare în ceea ce posedă mai caracteristic, inerent voi scoate, curățindu-le de sânge și sudoare aurul și nestemata din înfăptuirea ce poartă denumirea de artistică.

Ctitorii poeziei din închisori sunt considerați: Radu Gyr și Nichifor Crainic.

Primul este reprezentat cât se poate de bogat în cadrul unui adevărat volum de versuri așa că cititorul poate să-și dea seama până în amănunte de măreția demiurgului.

Radu Gyr descalecă în literatura românească,de pe meleaguri oltene,aducând cu el credința și tăria de luptă ale unui Iancu Jianu îndrăgostit de coclaurile cerului și de umbra de argint a luceferilor. El întrupează Poetul pentru care poezia-i un destin sacru, mod de existență anume, prin această virtute a firii se aseamănă, ca un frate bun, cu Eminescu.

Dela poezia scrisă pe mormântul Căpitanului său, izvor, cină, zidire, patrafir și cuminecătură, lumină a veșniciei, la ultima Ziceam, urmărim soarta unui om rămas fidel principiilor sale, în numele cărora a suferit. Prima se alătură, ca o psaltire de laudă eroului unde semnează și Aron Cotruș și Vasile Posteucă iar a doua ne amintește de o baladă a lui Coșbuc în care Polixen alege din nou închisoarea, minciunii și imposturii.

Aruncat în temniță poetul văzându-și cununile de ieri înlocuite prin lanțuri, consideră că va reuși "din înfrângeri să-și facă suiș, și trepte, din căderi, urcuș alpin" "din fiecare rană o cădelniță de cer." Nimeni nu-i va putea sfărâma cu târnăcoapele credința, doar el soarbe "ca Făt-Frumos din lanțuri, puteri adânci de neînvins."

Cu viziunea fără Purgatoriu a unui Faust ortodox, crede că numai cel ce are un strop de iad în el, jinduiește după un colț de rai, sau într'o imagine de-a dreptul cosmică arată că rădăcinile sale sunt în cer pe când fructul îi coace în iad.

Cu aceste formule abisale va îmbrăca amarul detențiunii, foamea, pe cei morți, până și mersul în cerc, suferințele cele de mai jos care duc chiar la o răscoală a îngerului într'o Judecată de pe urmă, dar nu uită nicio clipă că înfrângerea adevărată este renunțarea la visul în care noaptea izbutește să scoată dintr'un ciot, o creangă de aur.

Sinceritatea atitudinii bardului o putem verifica în mărturia lui G. Bălănescu.Din împărăția morții, modul precum îl găsește pe Radu Gyr în Zarca Aiudului, surpat trupește aproape un infirm, dar în spirit, voevod spuzit de beteala poeziei ca cerul de stele. Dintr'o astfel de forță interioară aproape supranaturală se va naște poezia pură a baladelor cum dela Coșbuc literatura noastră n'a mai cunoscut și ne dă astfel o pildă nestrămutată frumosului când poezia ajunge să fie un colț de eden, lumea ideilor pure. Dacă trupu-i este înlănțuit într'unul din cercurile infernului dantesc, sufletul eliberat de robia cărnii își satisface dorul de stele pe drumul întoarcerii în rai. Setea de cer ne amintește de iconarul Vasile Posteucă, de goticul ce numai poate fi socotit doar moldovan ci, mai general, românesc! Inălțarea pe verticală a poetului Radu Gyr exprimă în cuvânt ascensiunea Coloanei fără de sfârșit a lui Brâncuși, ridicată dealtfel la Tg. Jiu în inima țării lui de baștină.

Așa vom poposi la Iisus în celulă, după părerea mea una din marile poezii ale literaturii noastre, întreaga atmosferă miroase a rai, a sfințenie, a Iisus, fiul lui Dumnezeu. Dimineața poetul se trezește cu urmele cuielor lui Iisus în mâini, exact așa cum înfățișează Giotto pe Sf. Francisc de Assisi în scena primirii stigmatelor sfinte.

Paralela poate fi mai bine percepută dacă vom releva faptul că Sf. Francisc a fost el însuși poet, cântecul lui dedicat soarelui și creaturilor, deschide scena fermecată a literaturii italiene.

Iată de ce însoțind destinul pământesc al lui Radu Gyr până la primirea stigmatelor lui Iisus, într'o noapte cucernică din carceră, îl considerăm pe poetul nostru un fel de Sfânt Francisc român al închisorilor.

Nichifor Crainic are mult mai puține poezii ceea ce regretăm și am zice că nu ar fi rău să se reediteze integral cărțile acestui poet atât de necunoscut.

Totuși mă bucur să constat că fiecare poezie îi este cu totul caracteristică. In primul rând liturgicul Cântecul Potirului cuprinde un autentic manifest, oglindă a concepției lui de a fi. Spicele holdelor, tăiate de bunic și tată, lucesc mătăsos în soare închipuind barba Lui Domn Cristos, pâinea făcută de bunica și mama, în abur și miros dulce pare fața lui Cristos. Povestea ciorchinilor de struguri închide în ea lacrimile de mamă vărsate la caznele Domnului Cristos iar mustul, sângele scurs din inima Lui. Potirul dus la gură de preot conține sângele Domnului născut din podgoriile bogate și lanurile mănoase, rai dat de Dumnezeu fiilor Lui, Iisus Christos fiind viața de-a pururi a neamului românesc.

Iată exprimat ortodoxismul autohton al directorului Gândirii, țara de peste veac, cum o găsim și în versurile lui Pillat și Blaga. Si așa zisul panteism ce i-a fost atribuit, religios dar nu mistic. Respectarea tradiției, dragostea pentru pământul podit cu strămoșii săi se remarcă și în ritmul dactilului clasic și eroic al poeziei.

Dacă Radu Gyr este Poetul, N. Crainic corespunde Teologului, exegetului biblic. In acest sens sunt cutremurătoare luptele sale cu servituțiile trupului chinuit de foame, de glasul cărnii ce-l împiedică să-și recunoască Stăpânul. Se biciuiește necruțător asemenea păcătosului călcător de legi din Evul Mediu dar noi îi înțelegem slăbiciunile. Si pentru cei ce vorbesc intenționat de ele, ca să-l degradeze, le spunem că noi îi păstrăm proporțiile gigante, pe lângă toate. In numele religiei creștine îi iartă și pe vrăjmașii lui iar în ce privește pe unde sunt cei ce numai sunt cu toată realizarea ei deplină exhală îndoiala avută și de Mântuitor pe muntele Măslinilor.

Intre Baladele lui N. Crainic și cele ale lui Radu Gyr se pot stabili diferențe esențiale de matrice creatoare. Spre deosebire de poetul Cununilor uscate, N. Crainic este sofianic, al transcendentului ce coboară după Blaga. Dacă Radu Gyr repetă experiența Coloanei fară de sfârșit cum am văzut, opera lui N. Crainic reprezintă o divină Cumințenie a pământului.

Intre urmașii cititorilor sunt așezați 20 de poeți, între care voi încerca să stabilesc anumite afinități.

In primul rând m'ași ocupa de cei ce scriu o poezie legată strâns de viața propriu zisă a închisorilor și a-și deschide seria lor cu Eugenia Adams-Mureșanu. Poeta cântă singurătatea din temniță, unde pe lângă Foamea și Boala, singurele vizitatoare, sunt vrăbiile de îi aduceau pe glas de aripi "bucăți libere de cer, cu care să-și șteargă ochii." Poemul este intimist, bineînțeles nu în sensul minor al cuvântului, ci privind deschiderea celor mai ascunse tainițe ale inimii, întrebuințarea versului alb face ca sinceritatea să fie și mai grea, chiar dureroasă, contactul deacum direct fără intermediar. Ar dori să traducă în toate limbile pământului întâmplarea celui lipsit de mâini aruncându-i pe fereastră o ceapă. Doar când are grija pierderii chipului ne dăm seama că autorul este femee, mamă vorbind copiilor ei sau rugându-se Domnului cu vorbele unei Fecioare, Maria întemnițată. Poeta poate fi comparată cu Elena Farago din cele mai bune poezii ale ei.

Simion Lefter în epistola trimisă din închisoare mamei scrie ca un biciut pe drumul robilor. Plecarea cocorilor îi aduce aminte că anii trec, gândurile-i fiind împrăștiate de vestea morții unui legionar "azi noapte". Toate visele îi mor în lanțuri, dansul Salomeei se află în toi, moartea prezentă printre deținuți ca o molimă. Se manifestă același intimist, pornit din străfundurile aproape amorfe ale conștiinței.

Virgil Vasiliu cântă -dacă acest cuvânt poate fi întrebuințat- viața dură a temnițelor și lagărelor comuniste, pe aceia ce umblă în galoși, desculți, sau opinci prin imala galbenă dela Poarta Albă. Flămânzii "cu fețe de vedenii"par"chipuri coborîte din zugrăveala de sfinți." Tablourile sunt întunecate precum în Amintirile din casa morților ale lui Dostoievschi dar nu cad nicio clipă în abjecție nici cât Florile de mucegai de T. Arghezi. Cămările ce li s'au fost puse la dispoziție, jilave și mucegăite, se arată cârpite cu bucăți tăiate din postavul cerului și date cu vopseaua licărului sineliu de stea.

La Zahu Pană trăirile ca Moartea fratelui de cruce sau împușcarea doctorului Ion Simionescu se derulează atât de obiectivizate încât se aseamănă cu niște fotografii luate cu aparatul inimii acolo unde orice alt obiectiv era strict oprit. Este atât de impersonal că atunci când intervine cu "mi-e dor de-un sân de fată și-o mare de luceferi" sau enunțând că pentru cea mai iubită țară și-a sacrificat mai toți anii tinereții, replica șochează aproape ca o citație din Laforgue sau mai adecvat a vagabondului cu lucernă în păr, Villon. Particularitatea stilului ține de originea sa aromână, fire de haiduc, nu-și arată bucuros nici rănile, nici durerile. După părerea mea e cel mai influențat de Radu Gyr dealtfel în Vizita reia motivul din Isus în celulă. Lui Zahu Pană pentru culegerea de față, o valoare, în conținutul și măsura întinderii ei, îi datorăm aprecierea și admirația noastră.

D. Bacu prin intermediul aceluiași stih alb, conferă relatărilor sale din închisori, asperitatea lumii unde în loc de rugăciuni se ridică spânzurători, cu revolta împotriva Celui Carele pe lângă jertfirea Fiului Său și a unui rai întreg de sfinți, a mai permis să se facă și Aiudul. Cântecele mormintelor, Bocetul pentru un frate înmormântat, Ziua morților la Gherla, cu acel corb alungat de îngerii de lumini, aruncă asupra decorului ceva din groaza lui Ed. Al. Poe îmbibată de teroarea absurdă a lui Kafka. Originală prin imagismul și efectul ei, se dezvoltă icoana mamei îndurerate, azvârlind spre cer copaia de leșie încât de-atunci stelele sunt de piper, îngerii cu aripi tărcate și buzele lunii crăpate.

Acel ce este un adevărat maestru în crearea a astfel de raiuri sau inferne în destrămare se arată a fi Th. Gher Zuca. Temnițele sunt de tăcere, în ele ciulinii îngână un alt miserere, iar vremea se preface în ruine căci aceeași înfrângere e oriunde, oriunde. Singurătatea de moarte, noaptea și însingurarea cerului, îi aprind dorul de casă, de Ierusalim de drumul spre Emaus. Ca și în presimțirile preapocaliptice ale lui Blaga,șesul nu-i decât o pustie fără floare, cerul putrede lințolii, poetul însuși își închipuie propria-i moarte pe calea ultimului însângerat vis. Parcă închisorile comuniste sunt un fel de pădure a sinucigașilor din cercul al șaptelea al infernului de Dante, unde pomii, sicrie ale sufletelor, au frunzele uscate și în loc de poame, spini.

Elegia lungilor nopți de pușcărie, a cumplitelor vise, jalea caracteristică doinei populare și melancoliei eminesciene, o abordează Al. Ionescu Lungu și Ion Popescu într'un colind înstrăinat și o nuntă ce nu va mai avea niciodată loc. Iordache Nicoară plânge pe harfa tristeții și a regretului două elegii aproape simboliste.

Cu o poezie sau două sunt prezentați I.V. Gheorghe, balada Fugarul, Tufa ascunziș, Vasile Militaru cu un denunț al noii păci a lumii și St. Tumurug cu colindul prizionerilor români din URSS. Pe urmele poeziei pure ale lui Radu Gyr se înscriu o serie de alți poeți. Intâi S.Mandinescu, uzând aripă de înger și cerneală de bezne compune o Simfonie a culorilor exprimată în forma celui mai clasic sonet endecasilabic petrarchian. Momentul impresionează deoarece de data aceasta poezia pretinde mult meșteșug, ceea ce a inclus în formula de petrarchism și petrarchizare un anume concept închipuit, pre-

Continuare în pag. 9

DELA NEANT LA ÎMPĂRĂŢIA CUVÂNTULUI

CONTEMPORANEITATE ŞI ETERNOTEMPORANEITATE

Dumitru ICHIM

CAPITOLUL II

Arhitectura piesei lui August Strindberg, de care pomeneam în capitolul precedent, cât şi cea a cărţii "Anul 1940" de Nicu Caranica, este străluminată de o lumină de dincolo, oferindu-ne o contemporaneitate cu Eternul, iar în finalul ambelor lucrări literare o transfigurare a lumii, prin a cărei transparenţă vedem cum timpul este răscumpărat din dualitate, plinit şi înălţat la eternotemporaneitatea teandrică.

Incordarea dramatică la Strindberg culminează cu Duminica Invierii când toate datoriile sunt iertate, după coşmarul din Vinerea Mare, iar la Caranica timpul, din Marea Neagră şi Marea Roşie, culminând în Marea Albă, în eternotemporaneitatea eschatologică , adică timpul e curăţit de toate deltele meonice, şi din râu al morţii e transfigurat în Marea Albă, devenind eternă lumină creativă din Impărăţia Cuvântului.

"Anul 1940" e împărţit în trei mări metaforice: Marea Neagră, Marea Roşie şi Marea Albă.

Marea Neagră corespunde existenţei umane ispitită de neant, un "cântec de moarte şi de înviere", cum îşi caracterizează autorul cartea, o presimţire a marilor prăbuşiri, o golire a "semnului" de "plinire".

Pe de o parte, Nicu Caranica analizează liric "chipul" istoric când: "Prin ţestele cu fosfor de blestem/ O pâclă radiază uriaşă/ De rugi-venin, de zări opace/ Si nu vedem, ah, încă nu vedem (...)/ Cum nebunia'n falduri se desfaşă/ Iar ura-i carapace" pg. 23. Pe de altă parte, este insistenţa şi îndemnul poetului "să vedem" tipologic, prin lumina lui pro-orao, pentrucă: "Frate, ce vine nu-i război:/ E cristal adânc de cruzime/ Din evul cu târîri crotale/ Către cruzimile de-apoi.,' pg. 26.

Ca şi Berdyaev (vezi cartea "Human and the Divine", capitolele despre Rău şi Război), Caranica priveşte istoria nu din interiorul unei păduri cronologice, ci din afară, din depărtarea ce-ţi permite să vezi "forma" munţilor şi a revelaţiei de pe Muntele Taborului. Astfel "Anul 1940" prezintă "oul soroc" şi "diamantul final de 'ntunecime" (idem), dramatica luptă între Spiritul creativ al Cuvântului şi "vârtejul de demenţe" al demonicului destructiv strecurat în cuvânt: "Nu bănui şarpele'n cuvânt/ Cum soarbe viul din păstaie?" pg. 25. Ceea ce nu vedem în pădurea cronologicului e "semnul" văzut din perspectivele solare ale Logosului creativ: "Deschide-ţi ochii albi de ploaie/ Să'nveţi cum cerul suge corbi./ Acest război ciudat de orbi/ Nu-i ca alte războaie" pg. 25.

Metoda folosită de Strindberg, ca şi de Nicu Caranica, e cea a citirii "semnului" istoric, descifrarea revelaţionalui şi înţelesul timpului, ca spaţiu al Descoperirii. De exemplu, când evreii rătăcind prin pustiu au fost muşcaţi de şerpi veninoşi Moise a ridicat pe o prăjină "şarpele de aramă". Toţi cei care trebuiau să moară, privind şarpele înălţat, se vindecau; dar cum apărea acest "chip"? Pentru a putea fi văzut de toţi, şarpele de aramă a fost legat, nici de cap şi nici de coadă, ci de mijloc, preînchipuind astfel "chipul" Crucii, la care toţi cei muşcaţi de şarpele Morţii privindu-l vor fi mântuiţi, descoperind Viaţa.

Marea Roşie, al doilea ciclu de poezii din "Anul 1940", ar fi sinonimă cu o "înviere" potenţială, o "pascha" - "trecere", dela robia neantului spre "ţara promisă", un "chip", o heroglifă simbolică preînchipuind Impărăţia Cuvântului.

Marea Roşie corespunde, ca şi la Strindberg, cu o Sâmbătă, care nu este nici Vinerea Mare din care s'a ieşit, dar nici Duminica Invierii la care nu s'a ajuns. Ea este doar Marea Aşteptare, trecerea, din robie, la tărâmurile Speranţei şi Credinţei, dar nu ajungerea la Dragoste "cea mai mare dintre ele", cum le scria Tarsianul Corintenilor în Imnul Iubirii.

"E cu putinţă să'ncolţească viu din gol?/ E cu putinţă când toţi au murit să se facă/ punct fix în nicicând şi niciunde?" pg. 47.

Din nou ne întoarcem la Eminescu la care, în Scrisoarea I, găsim un "punct fix": "Dar deodat-un punct se mişcă...cel întâi şi singur. Iată-l/ Cum din chaos face mumă, iar(ă) el devine Tatăl!..." "Mişcarea" lui, din încremenirea neantului, e privită în perspectiva filosofiei Vedelor, în special a Rig-Vedei, în care nu găsim un contact personal între Creator şi creaţie. Fără acesta, "punctul" devine propriul lui "Tată", creaţia depersonalizată îşi devine suficientă, mergând pe linia lui Feuerbach a desacralizării şi dezdumnezeirii actului creativ.

Concluzia la care ajunge Eminescu, urmând "punctul" ce-şi este "Tată" nu este alta decât "cel de al patrulea adevăr nobil", principiul DUKHKA că "lumea este sfuerinţă", şi liberarea din karma o poate oferi numai moartea: "Peste toate o lopată de ţărână se depune." "Punctul", de care depindea creaţia, fiindu-şi propriul lui "Tată" şi având mamă neantul, sau "chaosul" în poezia lui Eminescu, duce la marea "stingere". Si în noaptea nefiinţei totul cade, totul tace,/ Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace..." Si ce este această "eternă pace" decât: "Timpul mort şi'ntinde trupul şi devine vecinicie/ Că nimic nu se întâmplă în întinderea pustie."

Eminescu nu este un ateu, ci în "Scrisoarea I", exprimă o idee filosofico-religioasă străină neamului românesc. Acelaşi "punct" îl găsim la Caranica, nu spre moarte, ci spre "jos moartea": "E cu putinţă când toţi au murit să se facă/ Punct fix în nicicând şi neunde? (...)/ E cu putinţă! Iată-mă!/ Eu sunt cel care strigă: Văd că sunt mort!/ Nu primesc moartea!" pg. 47-48. "Punctul" lui Eminescu este pus acolo unde robia neantului sfârşeşte - Marea Roşie "Punctul fix" al lui Caranica e pus nu în drumul materiei, ci pe tărâmul miracolului creativ, ca o deschidere spre Creator, un dialogic personal din esenţa creaţiei, care rupe Marea Roşie în două, şi unde părea "stingere", oferindu-se Omegă în revelarea arhe-urilor din Alfa.

Genezei din Rig-Veda îi lipseşte, cum am mai spus, relaţia personală dintre Creator şi creaţie. In cele nouă trepte meditative din "Marea Roşie" ne oprim la a treia în care Caranica rezumă în câteva versuri nişte adâncimi filosofice a unor tomuri imense: "Cum de se-mbucă'n amândouă sensurile cutiile/ japoneze? Care-i aevea cea mai mică şi care-i cea/ mai mare-aevea, când cea mai mare-i cea mai mică/ şi cea mai mică cea mai mare? " pg. 67. In faţa acestor antinomii poetul ne îndeamnă să nu ieşim din "labirintul cutiilor japoneze - cea mai/ mare cea mai mică cea mai mică cea mai mare - / nu căutaţi degeaba când vi-i lipsă cheia unităţii,/ firul Ariadnei.(...)Iar firul Ariadnei se deapănă cu greu din/ "ale Tale dintru ale Tale". Vă ţine cureaua?" (idem). Apoi cu umor continuă: "Mai bine luaţi-vă după paşii mei de fulgi,/ înţelegând pe jumătate şi cântând pe jumătate./ Jumătate de gură plus jumătate de gură fac o floare!" (idem).

In această treaptă meditativă Caranica vorbeşte despre relaţia personală dintre Creator şi "chipul Lui" - omul. Ceea ce subliniază cu italice e îmbinarea perfectă "în amândouă sensurile", creaţia spre Creator şi Creatorul spre creaţie, când cel mai mare - Creatorul, a devenit prin kenoză cel mai mic, iar cel mai mic, de fapt, era cel mai mare. Pentru a înţelege aceasta ne trebue un fir al Ariadnei. Dar gnoza nu ajută, ci sporeşte labirintul din care vrem să ieşim, pentrucă e vorba de un act al dragostei, relaţia personală şi creativă pe care o găsim în "amândouă sensurile", iar a "înţelege" dragostea înseamnă a o botanici într'un ierbar "ştiinţific" (idem).

Momentul suprem de disperare al creaţiei este când istoria umană, "chipul" descopere pe Creator şi-l crucifică. Eterna Vinere Mare şi contemporaneitatea noastră cu "Marea Neagră" din veşnicul antagonism dintre "Alb şi negru, aur şi negru, flăcări şi negru..." pg. 54. dar înainte de aceasta îl găsim pe Mântuitorul spălând picioarele Ucenicilor, sau spunându-le că cel mai mare trebue să se facă cel mai mic, cel care se vrea căpetenie să fie slujitor tuturor, iar cu altă ocazie întrebând cine este cel mai mare în Impărăţia cerurilor a luat în braţe pe cel mai mic (un prunc), deci are dreptate Caranica zicând că firul Ariadnei "se deapănă încet" şi nu ne poate fi de mare folos în rezolvarea labirintului şi mai ales a raţionaliza exprimarea Dragostei.

Acelaşi moment de disperare al creaţiei ce s'a întâlnit cu Cuvântul faţă în faţă şi l-a răstignit e în acelaşi timp şi cel mai înalt act al răscumpărării ei, o imagine a primei secunde dela începutul Genezei, primul punct între neant şi împărăţia Cuvântului, între non-existenţă şi existenţă, cel mai mare şi cel mai mic, în acelaşi timp.

Neantul era mare, dar o secundă s'a făcut mică şi a slujit la Cina de Taină a creaţiei spre existenţă şi creativ veacuri şi veacuri, până a întâlnit din nou pe Creator pe Golgotha. A doua creaţie, fără a o distruge pe prima, dela neant la existenţă, ci răscumpărându-o dela existenţă-în-timp-spre neant, în existenţă-în-timp spre Etern, nu contemporani cu neantul, ci în dialogicul lui "Ale Tale dintru ale Tale", prin care secunda primordială ne oferă eternotemporaneitatea teandrică a Logosului întrupat în Cuvânt.

Continuare în numărul viitor

POEZII DIN ÎNCHISORI

Urmare din pag. 8

cum dragostea lui Messer Francesco pentru Laura, existând multă preocupare în sonet pentru cizelarea obiectului de artă, aemenea olarului în lut sau mai ales al giuvaerului de către Benvenuto Cellini. La S. Mandinescu incontestabila realizare artistică dovedeşte că prin poezie se poate ajunge la un luminos echilibru lăuntric, atât de necesar meşterului când lucrează în cuvânt ca în marmoră.

Alături de el, Stere Mihalexe, cu gândul izolat în moarte, cu setea de soare al tăcerii, sol sub umbra cuvintelor. Prin scrisoarea tatei cu acel asalt al bătrânului ca să topească închisoarea în lacrimi, poate fi pus şi alături de elegiaci.

Insfârşit G. Tomaziu, adoptă forma fixă în patru versuri, catrenul, apropiindu-se de simbolistul Morèas sau de rondelistul Macedonski. Si aici prezenţa formei clasice are ceva din tăria statuilor elene altădată în aula Partenonului.

Un loc aparte îi revine lui Sergiu Grossu, creatorul unei poezii religioase în adevăratul înţeles al cuvântului. Căutarea spiritului, vrăjmaş al tinii, pe drumul interior către altarul unde îl aştepta pe Iisus altădată Maria, ne aminteşte de cel mai religios dintre gândirişti, Vasile Voiculescu. Undeva în Horebul spiritului cei doi poeţi se vor întâlni pe aceeaşi cărare a bunului Dumnezeu.

Tot aici este de amintit şi Haiduc, cu acel vis-peisaj al trivialului din bestie, dospind teama de "cei ce ucid omul din om, ucid veşnicia." Mizerere al lui şi De Profundisul, altul ca cel al lui Oscar Wilde, îi formează un fel de culcuş protector ca să-şi păstreze condiţia umană acolo unde "e greu aici să rămâi Om."

Acum îl pomenesc şi pe Stefan Vlădoianu cu al său mişcător Testament, cupă făcută pentru poeţi ca să bea din ea la sfânta Cină a spiritualităţii.

Si un loc şi mai aparte se cuvine acordat lui Radu Budişteanu şi Ion Omescu înrudiţi prin structura lor ideală, amândoi au servit viaţa ca pe o valoare în sine,unul pe soclul dreptăţii şi al moralei celălalt ca mare artist şi om de teatru. Poezia le răsfrânge sufletul precum lacul stelele cerului de noapte.

Radu Budişteanu binecuvântă suferinţa şi pomul în care duhul naşte cunoştinţa, întrebarea ce-l obsedează este aceea dacă a adus ceva nou pe unde a trecut, o momâie de înţelepciune între labele Sfinxului. Chinul său este renascentist, o luptă cu conceptele, ca a lui Michelangelo divinul, în multe din sonetele sale. Jertfa priveşte acelaşi pom al cunoaşterii cu crengile ridicate la cer; chircit, prohodit de idealuri, cu sufletul desfăcut, gata să sfarme tăriile, veşniciile şi cuvântul care a deschis lumile, până la urmă poate să creadă că totuşi a adus pe pământ "o nimica, eu un nimenea." Interesantă legenda după Mănuşa de Schiller.

Ion Omescu este după exemplele sale un clasic, discută cu Prometeu şi Thanatos despre căderea lui Icar chiar când a învins, prin acesta poate fi înţeles tânărul autor întemniţat tocmai când juca pe Hamlet căruia îi şi dedică un sonet. Ar fi interesant de comparat Don Quijote al lui cu cel de Radu Gyr: Omescu crede în perenitatea actului măreţ, deci la ceasul drepţilor îşi vor relua aventurile, Rosinanta lor fiind veşnicia.

Capitolul al treilea cuprinde pe poeţii aflaţi în ţară. Nu mă ocup de ei deşi valoarea şi frumuseţea poeziei lor nu poate fi contestată, unii ca Arcturus, Rigel, Sirius sunt prezenţi cu multe versuri. Al patrulea capitol este al poeziei anonime, autorii ei rămân neindentificaţi.

Semnalez inspiraţia editorului de a aşeza pe poeţii din ţară sub semnul constelaţiei Lira, ca sub un zodiac pentru a-i feri de eventualele neplăceri din partea duşmanului, fiecăruia i-a împrumutat un nume de stea. De unde se vede că poeţii peste mări,şi ţări se înţeleg între ei pe limbajul păstorului vraci, cunoscători ai alfabetului mioritic, citesc în stele şi luceferi.

Pentru a arăta mesajul general al respectivelor poezii îmi uşurează sarcina grafică de pe copertă semnată de Vlaicu Ionescu. La prima vedere ceea ce am lua drept gratii iau forma tot mai bine conturată a unei troiţe în lemnul căreia sunt desemnate motive din scoarţele ţărăneşti ce i-au atras şi pe poetul Adrian Maniu sau pictorul Ion Tuculescu. Schimbarea dela iad la rai antitezele lui Radu Gyr şi ale urmaşilor săi, este cu atât mai verosimilă cu cât pe marginile ei se văd încadrate patru portrete de domni valahi şi în frunte stemele ţărilor româneşti. In mijloc puşcăriaşul în lanţuri, cu trupul prelung precum Iisus din Pietà-ul ultim al lui Michelangelo, ne trimite o Bună Vestire, prin Arhanghelul doborînd balaurul roşu. Acesta din urmă este redat într'o alcătuire originală de animal dantesc, şarpe cu ghiare de pradă, susţinându-se de un par fără prea multă stabilitate. M-urile nenumărate ar corespunde îngerilor morţii treziţi la viaţa păsărilor luminii a viitorului reperând zilele soarelui şi nopţile lunii, Omul eliberat sub cerul libertaţii.

Cu această ocazie, pentru lucrul de preţ realizat, ne exprimăm toată gratitudinea faţă de întregul buchet colaborator al Cuvântului românesc din Canada. Ni se arată totdată ce roade minunate dă unirea într'un ideal a unui pumn de oameni dârzi şi hotărîţi. Despre poeziile din închisoare se poate spune ceea ce susţine Chopin despre polonezele sale la pian, că ar reprezenta tunuri înfăşurate în flori, arme contra tiranului.

Si nu putem termina fără să nu ne întrebăm, de ce a trebuit ca aceşti poeţi români, unul mai talentat ca altul, să-şi îngroape anii cei mai frumoşi în cavourile întunecate ale închisorilor? Răspunsul e clar şi vor fi nevoiţi să-l admită şi cei mai aprigi duşmani ai noştri: Vina lor a fost aceea că şi-au iubit prea mult ţara, neamul, pământul pe care s'au născut şi-au năzuit, cu visul lor cel mai frumos şi pur, să realizeze o Românie mândră bogată şi liberă.

Ovidiu VUIA

CARTEA ROMÂNEASCĂ ÎN EXIL

- trei decenii, zeci de edituri, sute de titluri -

MIRCEA ELIADE

Extrase din "Pe strada Mântuleasa"

ED. CAIETELE INOROGULUI

(ediția 2, Ianuarie 1983)

In săptămâna aceia, comisarul Dumitrescu nu l-a mai chemat la interogatoriu, dar Fărâmă continua să scrie, și gardianul venea cu regularitate să-i ia foile scrise și să-i aducă altele. Apoi, într'o dimineață a intrat la el zâmbind și i-a spus:

- Ia poftiți puțin până afară, că o să aveți a surpriză...

Fărâmă își așeză tocul pe sugativă, astupă sticla cu cerneală și se ridică. Pe culoar, lângă ușă, îl aștepta un tânăr îmbrăcat elegant.

- Dta ești Zaharia Fărâmă? îl întrebă.

- Eu sunt.

- Vino cu mine...

Coborâră în curte și o traversară, pătrunzând într'un alt corp al clădirii. Au urcat în ascensor, și Fărâmă observă că tânărul îl privește curios, zâmbind într'una.

- Sunt și eu scriitor, îi spuse când se opri ascensorul. Mă interesează mult amintirile Dtale.

Au parcurs câteva coridoare, apoi tânărul îl opri în fața unei uși masive, bătu și îi făcu semn să intre. Fărâmă intră după obiceiul lui, cu umerii încovoiați, cu capul puțintel plecat, dar când dădu cu ochii de femeia care-l privea, zâmbind trufașă, dela birou, simți că începe să-i tremure picioarele.

- Mă cunoști? întrebă ea.

- Cum să nu vă cunosc? făcu Fărâmă înclinându-se adânc. Dstră sunteți Dna Ministru Anca Vogel...

- Tovarășa Ministru, îl întrerupse femeia.

- Temuta Anca Vogel, adăogă Fărâmă încercând să zâmbească. Așa vă spune lumea: temuta luptătoare...

- Stiu, făcu femeia și ridică din umeri. Dar de ce le-o fi frică oamenilor de mine, n'am aflat încă. Eu sunt pâinea lui Dumnezeu. Nu sunt rea decât cu ai mei, și nu întotdeauna...

Fărâmă o privi pentru prima oară în față, cu admirație. Era mai aprigă, parcă, decât o judecase el după fotografiile din ziare. Arăta o femeie de vreo cincizeci de ani mare, mătăhăloasă, cu obrazul lătăreț, tăiat de zbârcituri adânci, cu gura enormă cu grumazul scurt și gros, iar părul cenușiu îl purta tăiat scurt, aproape băiețește. Fuma necontenit. Ii întinse un pachet de Luky Strike, pe deasupra biroului.

- Dta fumezi? îl întrebă. Stai jos și ia o țigare.

Fărâmă se înclină din nou și se așeză pe fotoliu. Cu teamă, apucă pachetul de Lucky Strike.

- Ai bricheta lânga Dta, îi spuse Anca Vogel. Nu bănuiești de ce te-am chemat, continuă privindu-l în ochi și zâmbind. Am citit vreo câteva zeci de pagini din declarația Dtale. N'am putut citi mai mult, pentrucă ești teribil de prolix și eu nu prea am timp de citit. Dar mi-a plăcut ce-ai scris. Dacă ai ști să te stăpânești, să-ți controlezi șuvoiul amintirilor ai ajunge un mare scriitor. Numai că, vezi, nu știi să te stăpânești, îți pierzi firul și te nămolești. Am cerut să mi se extragă toate pasagiile cu Oana, că voiam să-i cunosc povestea, dela început până la sfârșit, dar încă n'am izbutit să înțeleg ce s'a întâmplat cu ea. Ești prolix...

- Poate că aveți dreptate, începu Fărâmă plecându-și capul, pentrucă nu sunt scriitor și scriu cum îmi vine sub condeiu. Dar povestea Oanei n'o puteți înțelege, așa, de una singură, că nici ea, Oana, n'a fost singură pe lume: era fata lui Fănică Tunsu și, mai ales, era nepoata pădurarului. Si toate câte i s'au întâmplat ei, Oanei, se datorau s'au legat și s'au urzit de când și-a călcat el legământul cu băiatul ăl mare al Pașei din Silistra...

- O să-mi povestești astea mai târziu, îl întrerupse Anca Vogel. Ași vrea să știu acum ce s'a întâmplat cu Oana după ce s'a terminat războiul și ea a pornit spre munte. Când se petrecea asta?

- In vara anului 1920.

- Dta ai mai văzut-o atunci? Cum era?

- Era ca o statuie. Implinise 18 ani și avea aproape doi metri patruzeci.

- Si era frumoasă?

- Era frumoasă ca o statuie de zeiță. Era ca Venus. Avea părul bălaiu-roșcat revărsat pe umeri - că umbla întotdeauna cu umerii goi -, avea un piept crescut și pietros, de nu puteai să-ți iei ochii de pe el, și fața îi era blândă și dulce, ca de zeiță, cu buzele cărnoase, însângerate, și ochii negri, arzători,de te făcea să tremuri.Dar,ce folos? , că vă spusei, avea doi metri și patruzeci. Nu îndrăzneai să te apropii de ea. Așa, îmbrăcată, te speria. Dacă ar fi umblat goală, te-ai fi obișnuit și ai fi zis c'a fost croită ca o zeiță, mare peste tot...

- Ei, ia povestește!, îl îndemnă Anca Vogel aprinzându-și o altă țigare.

- Intr'o bună zi s'a dus la tăică-său și i-a spus: - Acum, că s'a apropiat sorocul, eu urc la munte, că de-acolo are să-mi vină bărbat... Si a plecat. A luat trenul, dar au dat-o jos la Ploești, pentrucă se legaseră niște soldați de ea, și Oana i-a bătut și i-a făcut pe toți de rușine. Fata asta avea o forță herculeană, mult mai înfricoașătoare decât te-ai fi așteptat chiar dela o uriașă ca ea, o namilă de aproape doi metri jumătate. Zic că i-a făcut de rușine, pentrucă le-a dat pantalonii jos și i-a bătut pe rând, cu palma, ca pe copii. Si atunci au coborît-o din tren la Ploești. Dar ea a pornit mai departe cu piciorul, din sat în sat, cântând, cu traista pe umăr, și așa a ajuns, în mai puțin de-o săptămână, în Carpați. Se oprea pe la cârciumi și-și cumpăra de-ale mâncării, căci îi dăduse taică-sau bani destui, și apoi o pornea iar, cântând, și se scălda în râuri, își scotea rochia și intra așa, goală, fără rușine, ziua în nămiaza mare. O mai fugăreau copiii cu pietre, prin sate, mai ațâțau câinii după ea - dar Oanei puțin îi păsa. Ea cânta mereu și urca spre munte. Degeaba o alungau dulăii, că ea numai ce se întorcea și le făcea semn: cuțu! cuțu, și se potoleau câinii și se gudurau, săreau pe ea, parcă ar fi cunoscut-o de când lumea. Si, în a cincea seară după ce-a plecat, a ajuns la o stână sub Piatra Craiului.

. . . .

- Nu, Fărâmă, îl întrerupse Anca Vogel ridicând brusc brațul. Toate astea nu mă interesează. Te-am rugat să-mi povestești nunta Oanei.

- Acolo ajungeam în câteva minute, spuse Fărâmă îmbujorându-se. Pentrucă la nunta Oanei, la mânăstirea Paserea, a fost și Marina, și cu toți ceilalți, prietenii ei și ai Oanei.

- Când a fost nunta?

- In toamna 1920.

- Si tot ce-mi povesteai adineaori,cu Marina care-și spunea Zamfira, când se îmtâmplau?

- Cu vreun an mai înainte, prin 1919.

- Ei bine, lasă astea, și vino direct la nuntă.

Fărâmă își plecă fruntea și începu să-și mângâie, nervos, genunchii. - Dacă doriți, așa am să fac! Am să vă mai cer numai câteva secunde, ca să precizez că Marina deabia începuse să sculpteze Nașterea Venerei când Oana și-a cerut voie dela tată-său și a plecat spre munte. Așa că în vara aceia Marina rămăsese fără model. In deznădejde, aduna băieții la ea acasă, și petreceau toți, noapte după noapte. Trebuie să vă spun că niciunul din ei nu intrase până atunci într'o asemenea casă bogată și boierească.

- Au trecut de mult cele câteva secunde, îl întrerupse zâmbind Anca Vogel.

- Vă cer iertare. Dar este curios că nu pot sări peste anumite amănunte care, la prima vedere, par fără importanță, și sunt totuși hotărîtoare pentru ce se va întâmpla mai târziu. Trebuia să amintesc de această casă veche și bogată pentrucă trăiau acolo mătușile Marinei, două bătrâne care păreau a nu mai avea de mult mintea întreagă, dar păreau numai...

- Ei, și ce-are aface? îl întrerupse cu oarecare asprime Anca Vogel.

- Are aface, pentrucă bătrânele acestea le tot spuneau băieților, deși, vă dați seama, atunci, în vara aceia, niciunul nu împlinise 20 de ani, le tot spuneau: Să nu cumva să vă îndrăgostiți de Marina, căci ea e ursită lui Dragomir. Ea pe Dragomir trebuie să-l ia, căci altminteri ni se stinge neamul...

Se întrerupse deodată, speriat nu atât de telefonul care începuse să sune cât de schimbarea bruscă pe care o surprinse pe fața femeiei. Anca Vogel îl privi încruntată și stinse nervos țigarea abia începută. Apoi ridică receptorul și-l apropie de ureche, silindu-se să zâmbească. Fărâmă simți cum începe să i se facă frică, și întoarse ochii spre una din biblioteci. - Bine, o auzi șoptind. Apoi, după o pauză, adăogă repede câteva cuvinte în rusește, și așeză receptorul în furcă.

- Fărâmă, începu cu un glas parcă schimbat, Dta ești un om cu noroc.

Iși umplu paharul cu șampanie, îl bău până în fund și-și aprinse o nouă țigare.

- Dar nu știu dacă porți și altora noroc. O să vedem asta mai târziu, adăogă zâmbind absentă. In orice caz, s'ar putea să fie chiar mai misterios decât ai bănuit Dta când ai început să inventezi poveștile astea cu Oana și Zamfira.

- Vă dau cuvântul meu de onoare, șopti pălind Fărâmă.

- Te rog nu mă întrerupe. Că ai inventat sau nu pe deantregul aventurile pe care le tot scrii și le povestești, mi-este cu totul indiferent. Dar se pune o mică problemă psihologică, și ași vrea să știu cum trebuie rezolvată. Se pune această problemă: de ce inventezi Dta lumea asta pe măsură ce-o povestești?O faci numai de frică,sperând că așa ai putea scăpa mai ușor? Dar atunci, nu înțeleg de ce ți-e frică, nu înțeleg primejdia de care vrei să scapi...

Fărâmă pălise și mai mult, și-și mângâia în neștire genunchii, dar nu îndrăzni să mai spună ceva, deși Anca Voghel îl privise câteva clipe curioasă, parcă ar fi așteptat un răspuns.

- In orice caz, reluă ea după ce-și umplu iarăși paharul, ești un om norocos. Căci nu bănuiești ce surpriză îți pregătisem pentru noaptea asta. Nici cu gândul nu gândești!, adăogă izbutind din nou să zâmbească. Ne așteaptă afară o limuzină, și plănuisem să ne plimbăm, după ora trei, când, după spusa Dtale, coboară Dumnezeu pe pământ, să ne plimbăm amândoi pe strada Mântuleasa. Ca să-mi arăți și mie școala Dtale, și cârciumele, și casele cu pivnițe adânci...

- S'o vedeți vara!, izbucni deodată Fărâmă cu o neobișnuită fervoare în glas, s'o vedeți cu vișinii și zarzării încărcați...

Femeia îl privi din nou adânc, apoi începu să soarbă gânditoare din șampanie.

- Dar cum spuneam, ești un om cu noroc. N'am să știu niciodată dacă ai inventat, nici cât ai inventat. Pentrucă pe strada Mântuleasa nu se mai poate trece...

Se opri și izbucni în râs, văzându-l pe Fărâmă sărind speriat în picioare.

- Mai precis, continuă, nu se poate trece în noaptea asta; sau, cel puțin, nu putem trece noi. Noi doi. Așa că, vezi, lucrurile sunt chiar mai complicate decât reeșeau din povestirile Dtale...

. . . .

Cei doi se priviră în tăcere. Cel cu dinții rari și îngălbeniți zâmbi trist, ridică din umeri și întinse din nou pachetul cu țigări peste birou.

- Să lăsăm deci asta, pentru un moment, reluă celalt, parcurgând distrat pagina dactilografiată. Să revenim la nunta Oanei... Dar înainte de asta,ași vrea să vă mai întreb ceva,tot în legătură cu Mântuleasa. Când ați văzut-o pentru ultima oară pe tovarășa Vogel, v'a vorbit ceva de Mântuleasa? Sau poate, de strada Mântuleasa? , adăogă după o scurtă pauză.

Fărâmă zâmbi visător.

- Nu numai că mi-a vorbit, spuse cu o greu stăpânită mândrie, dar îmi pregătise chiar o surpriză, și anume: să ne plimbăm amândoi cu limuzina, după trei dimineața, pe strada Mântuleasa, ca să-i descopere și dânsa farmecele... Evident, i-am spus că acum, în pragul iernei, nu prea erau multe de văzut. Am poftit-o să vină s'o vadă când înfloresc zarzării, sau când se coc vișinile și se rumenesc caisele.

Cei doi se priveau cu interes, aproape turburați.

- Si cu toate acestea, nu v'ați plimbat, vorbi târziu cel cu ochelarii fumurii. De ce? Ce explicație v'a dat?

- Mi-a spus că în noaptea asta nu ne putem plimba pe strada Mântuleasa; cel puțin, nu ne putem plimba noi doi...

- Evident, v'a spus asta după ce-a fost chemată la telefon. Si n'a mai adăogat nimic altceva?

- Nu. Nimic altceva.

- Bine. Să revenim atunci la nunta Oanei.

. . . .

Fărâmă îl asculta speriat, cu mâinile uitate pe genunchi, fără să-și mai poată desprinde privirile de zâmbetul obosit, melancolic, al vorbitorului.

- Si numai așa se explică de ce, cu puține săptămâni înainte, sub pretextul apei care ar fi început să izvorască în pivniță, pretext pe care l-a împrumutat din povestirile Dstră, Economu a adus câțiva lucrători care-i erau devotați, și a săpat o ascunzătoare în fundul pivniței, în care trebuia să fie depozitat aurul și bijuteriile dela Paserea. Nu știm precis care-i erau intențiile, dar e probabil că, profitând de poziția pe care o avea, ar fi expediat în străinătate rămășițele tezaurului polonez. Poate că spera s'o intereseze și pe tovarășa Vogel în planurile lui, deaceia i-a sugerat să vă cheme ca să-i povestiți despre Oana, în primul rând să-i povestiți visul Oanei, cu acea subliniată aluzie la beatitudinea Vechiului Testament. Nu știu în ce măsură tovarășa Vogel s'a lăsat ademenită de acest plan, dar e totuși surprinzător că se hotărîse să vă plimbați împreună, după ora trei, exact în noaptea în care trebuia transportat tezaurul dela Mânăstirea Paserea în strada Calomfirescu, adică la doi pași de strada Mântuleasa. Si nu e mai puțin surprinzător că, aflând întâmplător că a fost descoperit, Economu se sinucide în biroul lui la 1.25, iar numai câteva minute în urmă tovarășa Vogel este chemată la telefon de o sursă străină, și este informată că o parte din cartierul Mântuleasa va fi izolat și cercetat de către serviciile speciale, și astfel renunță la plimbarea proectată, și tot din acel moment se îndoiește de veracitatea povestirilor Dstră. E greu să ne convingeți că toate aceste întâmplări n'au nici o legătură între ele. Dimpotrivă, cred că oboseala v'a împiedecat până acum să vă amintiți exact, în amănunte, convorbirile pe care le-ați avut cu Economu și tovarășa Vogel. Situația Dstră ar fi simțitor îmbunătățită dacă ne-ați confirma printr'o declarație limpede și fermă legăturile între Economu și tovarășa Vogel, pe care desigur le-ați surprins în timp ce fiecare din ei vă asculta povestind nunta Oanei.

Fărâmă îl privea în ochi, speriat și rugător totodată, parcă l-ar fi implorat să continue.

- Si toate acestea, șopti el târziu, toate acestea s'au întâmplat adineaori, acum câteva ceasuri...

- Nu, îl întrerupse cel cu ochelarii fumurii. Ați fost, și sunteți încă, foarte obosit, deaceia nu vă mai aduceți aminte. Astea s'au întâmplat acum trei zile. Dar pentrucă ați fost adus aici într'o stare de mare slăbiciune, de totală epuizare, doctorul v'a făcut o injecție, și de-atunci ați dormit într'una. □

HYPERION

Centrul de promovare a cărţii româneşti

CARTE ŞI CONŞTIINŢĂ NAŢIONALĂ

Cultura în limba naţională este, fără îndoială, elementul cel mai puternic de coeziune al tuturor celor siliţi să ia drumul exilului. Si nu se poate spune că Românii împrăştiaţi în cele patru vânturi n'au înţeles dela bun început acest lucru: dovadă retipărirea în exil a clasicilor români - Eminescu, Caragiale, Rebreanu, Goga -, a unor filosofi sau oameni de ştiinţă - Xenopol, Iorga, Pârvan, Nae Ionescu -, a operelor unor oameni de cultură din ţară, care din motive bine ştiute nu puteau apărea acolo. Operele atâtor scriitori Români, unii dintre ei de faimă europeană, au apărut în româneşte în exil, ştiindu-se dela bun început că sacrificiile materiale ale autorilor sau ale editorilor nu vor putea fi recuperate niciodată.

Ceea ce lipsea în această nobilă acţiune era coordonarea, ca unul din efectele dureroasei noastre lipse de unitate. Spre a nu fi prost înţeleşi, precizăm că prin unitate nu înţelegem nici dictatura unui comitet, nici tăvălugul ideologic aplicat culturii, în genul celor ce înnăbuşe viaţa şi cultura noastră în ţară. Diversitatea de opinii este o condiţie esenţială a aflării adevărului şi a mersului înainte în orice domeniu, cu atât mai mult în cultură.

Dacă există un domeniu care să constituie o bază comună de înţelegere, care să ne lege pe toţi, să facă să dispară "micile pasiuni", sau chiar cele mari, subiective ca orice pasiune, acesta este cultura, în sensul major al cuvântului, şi în primul rând arta.

Din acest punct de vedere, constituirea Asociaţiei Hyperion, din iniţiativa unui grup de intelectuali din mai multe ţări, cu un Comitet care îşi are sediul la Paris, în abia un an şi jumătate dela constituire, a jucat un rol important în această năzuinţă de înţelegere care se manifestă tot mai pregnant printre noi în ultima vreme. Paginile oferite cu atâta generozitate de "Cuvântul românesc" Asociaţiei, ca şi cele două buletine trimise gratuit tuturor celor care le-au cerut, au adus la cunoştinţa Românilor din toate colţurile lumii ce comori, adesea nebănuite, avem la îndemână, în limba noastră, într'un moment în care cartea tipărită în ţară, inclusiv operele clasicilor, ajung tot mai greu în Occident, ceea ce se trimite fiind mai mult maculatură de propagandă.

Aşa cum s'a anunţat în mai multe rânduri, scrisori entuziaste şi numeroase comenzi au fost primite de pe mai toate continentele, graţie coordonării muncii autorilor şi editorilor cu gusturile şi interesul de cultură al publicului românesc din exil. Aceste succese au făcut posibilă apariţia unui fenomen necunoscut anterior exilului: reeditarea unor lucrări, după ce ani de zile cărţile zăcuseră în stocuri aproape neatinse. Din proprie iniţiativă, urmare doar a generozităţii sale, Aureliu Răuţă a retipărit anul trecut frumoasa ediţie a poeziilor lui Eminescu pe care o publicase în 1950 la Salamanca.

Ca urmare a numeroaselor comenzi care nu puteau fi satisfăcute, L.M. Arcade a reeditat de curând una din cele mai importante şi mai iubite opere literare ale lui Mircea Eliade - "Pe strada Mântuleasa" -, apărută în "Caietele Inorogului" în 1968 şi aproape total epuizată la scurtă vreme după apariţie. Venind să completeze seria de opere literare ale marelui nostru scriitor şi savant, reeditarea atât de originalului volum, în care fantasticul ne poartă prin atmosfera dragă a Bucureştiului de altă - dată, va constitui prilej de bucurie pentru numeroase cămine româneşti răzleţite.

La perspectiva unei realizări posibile, alte planuri editoriale încep să se înfiripe. Astfel părintele Ion Lupulescu, Din U.S.A., împărtăşeşte Asociaţiei vechea sa dorinţă de a publica o antologie a atât de frumoasei şi de originalei poezii religioase româneşti. Constituită cu dragoste încă din perioada când, în ţară fiind, vedea cu durere ostracizarea acestui gen de poezie, culegerea ar constitui, suntem siguri, un element de bază al oricărei biblioteci româneşti din străinătate. Ea ar fi, alături de "Antologia poeziei româneşti din închisori", recent apărută, un perpetuu memento al ţării rămase departe.

Alte proiecte sunt în curs. Scriitorul şi profesorul Vintilă Horia pregăteşte o nouă ediţie, lărgită, a semnificativei antologii "Poesia românească nouă" (Salamanca 1956). Ca extremă graniţă a pătrunderii cărţii româneşti notăm semnalarea activităţii Asociaţiei Hyperion în Buletinul Asociaţiei Românilor din Australia.

Atâtea semne îmbucurătoare!

Cicerone POGHIRC

PRINTRE EDIŢIILE RARE...

Ediţia curentă a operei lui Mircea ELIADE "In curte la Dionis" a fost epuizată şi editorul ne informează că nu este în măsură să prevadă o apropiată reeditare.

Dar au rămas câteva exemplare din ediţiile numerotate (Aprilie 1977), toate tipărite pe hârite specială şi semnate de Mircea ELIADE.

Semnalăm cititorilor că din aceste ediţii limitate la:

30 de exemplare numerotate : 1-30
20 " " " : A-T
10 " " " : I-X (cartonate),

ediţii astăzi parţial epuizate, au rămas disponibile câteva exemplare de o vădită valoare bibliofilă, la preţul de respectiv 20, 30, şi 50 de dolari U.S.A.

1956 Bucura Dumbravă: "HAIDUCUL"

Editura Carpaţi

Andrei PANDREA

Interesant şi singular destinul Bucurei Dumbravă! Figură perenă în galeria prozatoarelor noastre, ea ne ofera în plus un exemplu rar: cel al contopirii elective cu destinele altui neam şi ale altei culturi cu care se identifică.

Germană de origine, Fanny Seculici se naşte pe ţărmul Dunării albastre, la Bratislava (Pressburg), în anul 1868. Viena romantică, imperială şi dominatoare, din vremea lui Franz Iosef, reprezintă mediul firesc al copilăriei şi-al devenirii ei intelectuale. Atunci şi acolo, sub flamura cu vultur bicefal a Habsburgilor, trăiau mari creatori: muzicienii Johann Strauss-fiul, Franz von Suppé, Hugo Wolf, Anton Bruckner, Gustav Mahler, poetul Rainer Maria Rilke, medicul psihanalist Sigmund Freud. Iar umbra Contelui Metternich încă mai plana deasupra împărăţiei chezaro-crăieşti. Aceşti bărbaţi de seamă, alături de alţii, creaţii ale spaţiului cultural germanic, îi vor marca indelebil sensibilitatea şi personalitatea. Dar paşii sorţii o vor conduce altundeva, îndepărtând-o de leagăn: de timpuriu, viitoarea scriitoare emigrează. Ea va avea norocul de a-şi afla în tânăra şi ospitaliera Românie, întregită abia în 1918, noua şi adevărata ţară.

Descoperindu-şi cu uimire şi bucurie calităţi de autohtonă, prin deplina afinitate cu stăpânii plaiului românesc, ea se preschimbă, crisalidă, în Bucura Dumbravă.

Luând entuziastă toiag de drumeţ şi pelerin, va cutreiera ţara în lung şi în lat şi-o va iubi cu înflăcărare, gândind că până şi "praful de pe drumurile noastre pare de argint".

Exemplară alcătuire dovedeşte această doamnă a literelor noastre. Bucura Dumbravă avea cultul prieteniei. Cu minte flămândă şi suflet cald, petrecea ore lungi între ţărani şi ciobani. Nicolae Jilipeanu şi Ion Butmăloiu din Buşteni, vestite călăuze ale Bucegilor, îi erau tot atât de apropiaţi ca şi Carmen Sylva, regina, pe care o întâlnea verile la Peleş. La Siania, de altfel, amintirea ei supravieţuieşte până în zilele noastre.

Bucura Dumbravă mai avea şi cultul munţilor. Vârful cu Dor, Jepii Mari, Jepii Mici, Caraimanul, Coştila, Omul, Strunga, îi aşteptau cu prietenie siluetă subţire. Alături de Nestor Urechia (scriitorul "Zânelor din Valea Cerbului" şi al "Bucegilor dulosi"), de Mihai Haret (creatorul Touring Clubului Român), de Tache Ionescu, de George Munteanu-Murgoci, de Emanoil Bucuţa (care ne-a dăruit "Pietre de vad"), ea se înscrie între iluştrii precursori ai drumeţiei de munte româneşti. Si munţii pe care i-a înţeles nu au uitat-o: Piscul Ocolit, vecinul Omului, supranumit Piscul Bucurei, ca şi drumul Bucurei Dumbravă, în Bucegi, îi cinstesc numele.

Bucura Dumbravă avea un adânc cult pentru folclor. Inţelepciunea milenară a Românilor o fascina: seara, printre cabanieri, la focurile ciobăneşti, ca şi în liniştea bibliotecii, citind culegerile unor Simeon Florea Marian, Tudor Pamfilie, G. Dem. Teodorescu, Iuliu A. Zanne, străvechea spiritualitate românească îşi afla în ea matcă şi ecou profund reverberat în suflet.

Si mai cu seamă avea cultul istoriei Bucura Dumbravă. Cu sârguinţă de neofit, scriitoarea caută mărturiile existenţei noastre milenare în aria dacică şi semnele identităţii naţionale, în operele grele de sens ale unor Ioan Heliade-Rădulescu, Ion Ghika, Al. Xenopol, N. Tocilescu, N. Iorga. Din aceste lecturi asidue, îmbinate cu cercetări şi meditaţii proprii, s'au înfiripat mugurii creaţiei ei literare. Prozatoarea va evoca astfel, cu înţelegere şi competenţă, legendare personalităţi, atât de dragi sulfetului oltenesc: "Haiducul"Iancu Jianu şi "Pandurul" Tudor Vladimirescu, în două romane cu acelaşi nume.

In anii maturităţii, s'a aplecat cu spirit iscoditor şi asupra teosofiei. Aflase dela Solomonari vechi practici magice; iar unele credinţe arhaice ale cugetului ţărănesc i se cereau lămurite. Numai că rădăcinile răspunsului căutat, comune nouă şi tuturor indoeuropenilor, se aflau departe, în India. Acolo pleacă, în pelerinaj şi raid teosofic, în anul 1926. Si pe această cale a cunoaşterii, - din nefericire curmată în neîntoarcere -, se îmbolnăveşte la Bombay, de ciumă bubonică Torţa de viaţă, de dragoste şi de bunătate a Bucurei Dumbravă se stinge la Port-Saïd, în Egipt, unde plăteşte obolul morţii, înainte de a atinge ţărâna patriei dorite.

"Haiducul" reprezintă debutul Bucurei Dumbravă. Conceput în limba germană, romanul apare în 1911. Incununat de succes, - într'un an care numără în recolta sa literară opere notabile precum: "Inşir-te mărgărite". de Victor Eftimiu, "Apa morţilor" de M. Sadoveanu, "Anna", din Ciclul Comăneştenilor de Duiliu Zamfirescu, "Oameni cumsecade" de Al.Cazaban,"Poezii",de Cincinat Pavelescu, - romanul a fost curând tradus în româneşte, cunoscând ediţii succesive. Printre ele, la 45 de ani dela apariţie, se află şi reproducerea primei tălmăciri româneşti, datorate lui Ion Nica, însemnat cercetător al vieţii Jianului, pe care Editura "Carpaţi" din Madrid o publică - "ediţie de exil" - în anul 1956.

Lectura cărţii iscă o întrebare: în ce specie de roman se plasează "Haiducul"? Roman istoric? social? de aventuri? psihologic? de dragoste? Răspunsul nu poate fi unic, cartea revendicându-se la toate. Fragment de cronică valahă, destul de romanţată, cartea îşi deapănă acţiunea în timpul domniei lui "Scocilă", fanariotul Ioan Gheorghe Caragea, începând în 1812 şi sfârşind în toamna anului 1817, cu desfăşurarea îşi caută izvoarele într'un trecut zbuciumat, dominat de două personalităţi marcante: Tudor, cel din Vladimirii Gorjului şi Iancu Jianu din Caracal, fiecare preconizând ideologii şi soluţii diferite întru îmbunătăţirea soartei vitrege a Tării Româneşti.

La peste 150 de ani dela naşterea haiducului, poporul continuă să se întrebe, cu mândrie şi admiraţie: "Auzit-aţi de-un Jian /De-un Jian, de-un Căpitan?/ Ii e murgul cam nebun,/ Trece Oltul ca pe drum ..."

In această străinătate, unde Cartea Românească este atât de rară, avem convingerea că "Haiducul" Bucurei Dumbravă, umplând un căuş de dor, îşi va găsi locul de cinste în biblioteca sufletului nostru, pe raftul de sus al inimii. □

ACESTE DOUĂ PAGINI, OFERITE GENEROS DE "CUVÂNTUL ROMÂNESC", APAR SUB ÎNGRIJIREA ŞI RESPONSABILITATEA ASOCIAŢIEI "HYPERION"

BASAR

DE-A PURURI R

Petre VĂLIMĂR

Se împlinesc acum, în Zodia Bunei Vestiri, 65 de ani de când Basarabia, scuturând jugul rusesc, aducea României țărcuite în "Triunghiul morții" din Moldova primii ghiocei ai marei întregiri. Norocul începea să se întoarcă. Toamna avea să ne aducă, odată cu liberarea Munteniei, Olteniei și Dobrogei, realipirea Bucovinei, "vesela grădină" a lui Alecsandri, unirea Maramureșului de legendă, a Crișanei voevodului Menumorut, a Banatului lui Glad și a Ardealului lui Gelu. Se înfăptuia astfel, după veacuri întregi de așteptare, "visul "neîmplinit" al lui Goga: o Românie Mare, "dela Nistru pân'la Tisa", așa cum o întrevăzuse Eminescu.

Dar dacă aceste ultime nume, scumpe oricărei inimi românești, intrau oarecum în calculul posibilităților, - la Basarabia, în schimb, doar speranța visului mai îndrăznea să năzuiască: eram, doară, aliați cu rușii, - care de mai bine de un veac luaseră sub cinstita lor oblăduire, alături de alte întinderi răsluite, ținutul cetăților lui Stefan Vodă, - fără să se sinchisească de tâlhăria faptului: "eliberarea" țărilor vecine e, precum se vede, o veche manie rusească, n'au inventat-o bolșevicii.

Basarabia, însă, nu era altceva decât jumătatea răsăriteană a Moldovei, cu care fusese un trup, un nume și-un destin, încă de dinainte de vremurile legendare ale zimbrului lui Dragoș, până la trădarea din 1812. Peste trupul ei trecuseră Sciții și oștile lui Darius, ca și armiile lui Burebista pe cale către Nipru; valuri nesfârșite de barbari se abătuseră asupră-i; dar abia măturate ultimele pâlcuri de tătari, Roman Vodă putea să se intituleze "Domn al Tării Moldovei dela munte pân'la mare", iar Alexandru cel Bun să ospăteze la Chilia, ca stăpân, pe împăratul creștin din Constantinopol. In acest răstimp, când Tara începea să apere prin lupte crâncene Europa de invazia "păgână", Moscova vegeta încă sub tătari - și nu va atinge Niprul decât cu Petru cel Mare, a cărei Rusie abia de număra 14 milioane de mujici.

In Basarabia, Stefan Vodă zidi cetăți și mănăstiri, purtă războaie, dărui pământuri oștenilor viteji, din care coboară mazilii și răzeșii. Pentru reluarea dela turci a cetăților și raialelor dela Nistru și Dunăre se zbătură, zadarnic, un Petru Rareș, un Despot Vodă, Ioan Vodă cel Cumplit, Aron Vodă, Petriceicu Vodă; în același scop, domnitorii Gheorghe Stefan și Dimitrie Cantemir se aliară până și cu rușii!

Românii sub protectoratul rusesc, după o gravură veche de Jazet

Basarabie robită

Radu GYR

Din Bugeac până'n Hotin,
bubă neagră și venin.
Din Orhei până'n liman
junghi și țeapă de catran.
Cerul supt, cu șolduri slabe,
stă'ntr'o rână pe cocioabe.
Zarea zace'nvinețită
ca o piele tăbăcită.
Mlaștinile, în pustie,
fumegă otravă vie.
Putrezi, racii și răspării
pe sub secetele țării.

Luna pare ștreang și cange, —
soarele, pe picioroange . . .
Iese foamea'n drum oloagă,
rășchirată pe mârțoagă.
și cum horcăe, beteagă,
la oblânc într'o desagă,
sună numai căpățâni
și ciolane de rumâni.
Iese foamea'n drum jegoasă,
luna-i stă pe umeri coasă.
Când rânjește,
pârjolește,
și când geme,
ca'n blesteme,
vine molima — strigoiul —
ca să joace tontoroiul.

In amurg, 'naintea porții,
văduvele-și cheamă morții.
La răspântii ca besmetici,
plâng orfanii, trențe, peteci,
umbre de sperietori
pentru corbi și pentru ciori.
La răscruci,
bătrâni năuci
scuipă scrum, oftează tuci,
își fac cruci
și trec năluci . . .

Gem căruțe spre Tighina
cu oftica și neghina.

Foame . . . pielea stă pe oasă
ca o scoarță viermănoasă.
Foame . . . pântecul se suge,
prins de șiră cu belciuge.
Foame . . . cleiul mânilor
lins de limba cânilor.

Apele din Cogâlnic
înghit stârvuri de calic,
dar la praznic venetic
joacă luna din buric . . .
Ghiare lacome, de ciumă,
prind oftatul și-l sugrumă,
și pe drumuri lungi de brumă
smulg troițele din humă.
Sub harapnice cu sfârcuri
cad bisericile'n smârcuri.
Strâmb, prin șanturi cu
nămoale,
numai cântecul de jale
mai cutează să rămâie
împăiat ca o momâie . .
Peste viață, peste țară,
boleșnița ca o fiară,
iar de-alungul și de-alatul
veneticii ca bubatul . . .

Uite, ghiara hrăpăreață
cum ne'nfulecă din viață,
și ne fură soarele.
sângele, hambarele,
ziua, diminețile,
cerul și fânețile, —
și ne lasă,
și ne lasă
numai foame și pucioasă.
și luna rânjind, cleioasă,
lângă geam proptită'n coasă.
1940

Cu abilitatea cu care apără astăzi "pacea", contând pe naivitatea celor mulți, rușii se ocupau atunci -și încă cu succes! - de apărarea "pravoslaviei", greu amenințată de "păgâni"! Brutala răpire a Basarabiei fu însă pentru mulți începutul trezirii. " Imperiul rus nu e un Stat, nu e un popor; e o lume întreagă, care, negăsind în sine nimic de o măreție intensivă, caută consolarea propriei măriri în marile dimensiuni", exclama cu amărăciune Eminescu, după pacea dela Berlin, când rușii ne luară și județele din sudul Basarabiei, care ne fuseseră restituite după războiul Crimeii.

In urma revoluției din 1917, și după un lanț de congrese dela Odesa la Hotin, "Sfatul Țării" dela Chișinău proclama, la 27 Martie 1918, unirea Basarabiei cu România. "Emoțiunea este la culme - scrie un cronicar prezent. Deputații basarabeni îmbrățișează pe generalii și ceilalți ofițeri români. Intrarea în sala ședințelor se face în mijlocul unor aclamațiuni care cu greu se pot calma". Regele Ferdinand telegrafia dela Bârlad: "Un vis frumos s'a înfăptuit. Din suflet mulțumesc bunului Dumnezeu că mi-a dat, în zile de restriște, ca o mângâere, să văd, după o sută de ani, pe frații basarabeni revenind la Patria Mumă". Pentru această "revenire", a țării lui Donici și Hasdeu, luptaseră mulți patrioți idealiști, ca Vasile Stroescu, Halipa, Inculeț, Bogos, Pelivan.

Se știe cum apoi, profitând de izolarea României din 1940, rușii ocupară iarăși Basarabia, plus nordul Bucovinei și regiunea Herța. Incercarea de a relua aceste locuri românești justifică din plin trecerea Prutului la 22 Iunie 1941; dar pacea dela Paris, comisă sub semnul "democrației" roosvelto-staliniste, le-a predat iarăși, în 1947, rușilor.

***

Pentru posedarea legitimă a unui teritoriu sunt necesare mai ales trei condițiuni: dreptul istoric, dreptul etnic și consensul populației. De fapt, dela facerea lumii a prevalat un alt criteriu: al forței. E criteriul ce "legitimează" astăzi stăpânirea Basarabiei de către ruși. Temeiurile românității acestei provincii sunt prea limpezi, ca rușii să fi cutezat vreodată a le nega. Ramificațiile românești sunt așa de puternice chiar dincolo de Nistru, încât pentru "republica sovietică" de acolo, înființată în 1924, ei n'au găsit alt nume decât cel de "moldovenească". Istoricii, literații, oamenii politici ruși au trebuit să recunoască caracterul românesc al Basarabiei. Insăși conducerea de azi a Sovietelor îl recunoaște, nu numai prin existența oficială a "Republicii moldovenești", dar, cu totul zgomotos, prin chiar măsura disperată și de extremă neomenie care este deportarea populației în Kazakstan, tocmai din teama de a pierde această provincie din cauza incontestabilei ei românități.

La 17 Mai 1656, în tratatul său cu domnitorul Gheorghe Stefan, Alexandru Mihailovici se angaja că "Locurile, teritoriile și cetățile pe care Turcul le-a dezbinat de Moldova, precum Cetațea Albă, Chilia, Tighina și provincia Bugeacului, le va relua Marele Duce cu arma și le va înapoia Principatului Moldovei"; iar Petru cel Mare însuși atesta, la 13 Aprilie 1711, în tratatul cu Dimitrie Cantemir, că "Granițele Tării Moldovei sunt cele fixate de drepturile sale străvechi.. fluviul Nistru, Camenița, Tighina cu tot teritoriul Bugeacului, Dunărea, Valahia, Marele Ducat al Transilvaniei și teritoriul Poloniei". Intr'o scrisoare către Iosif II, din 10 Septembrie 1782, Ecaterina II preconiza formarea unui Stat-tampon între imperiile rus, austriac și turc: "Acest Stat, cunoscut odinioară sub numele de Dacia, ar putea fi format din provinciile Moldova, Valahia și Basarabia.. Hotarele acestui nou Stat vor trebui să fie circumscrise de Nistru și Marea Neagră, Polonia, Rusia și Statele austriace..". Cancelarul Nesselrode, referindu-se la răscoala din '48, scria într'o circulară din acel an către diplomații ruși: dorința românilor ar fi "de a constitui, sub numele de regat daco-român, un nou Stat, la formarea căruia ei invită pe frații lor din Moldova, Bucovina, Transilvania și Basarabia". Scriitorul P.P. Svinin, în 1816: "Locuitorii autohtoni din această regiune sunt Moldovenii sau Românii, care sunt descendenții coloniștilor romani. Ei vorbesc limba moldovenească, care este de origină latină și care păstrează "ca și italiana, numeroase particularități ale limbilor neo-latine". "Până la anexarea sa la imperiul rus, în 1812 -scrie Egunoff (1868) - Basarabia era supusă aceluiași regim de guvern ca Moldova, din care făcea parte integrantă. Prin urmare nici istoria, nici documentele istorice asupra Basarabiei nu pot să nu vorbească de Moldova. Astfel, e imposibil a vorbi de administrație Basarabiei până la anexarea sa la Rusia fără a vorbi de Divanul Moldovei.. Până în zilele noastre, în procesele din Basarabia numeroși avocați invoacă deciziile Divanului care, confirmate de prinți și emanând dela ei sub formă de hrisoave, nu pot fi anulate de tribunalele noastre și-și păstrează astfel toată valoarea și puterea". Profesorul Casso, fost ministru, 1912: "Țăranul român.. a văzut prea mulți stăpâni de când strămoșii săi, dacii romanizați, au populat dela Carpați până la Nistru locurile indicate sub numele de Solitudo Getarum". Timkowski, guvernatorul Basarabiei, 1827: "Provincia Basarabia se compune din două catogorii de locuitori: din moldovenii indigeni, și vagabonzii ce s'au introdus în diferite rânduri". Statistica naționalităților, Moscova, 1861: "Moldovenii români sunt cei mai vechi și cei mai numeroși dintre locuitorii Basarabiei". Căpitanul A. Zasciuk (1862): "Moldovenii sunt elementele autohtone ale Basarabiei; ei formează trei sferturi din populația totală a Basarabiei". Scriitorul A. Afanasieff-Ciujbincky (1863): "Mărturisesc deschis că înainte de a fi văzut Basarabia ignoram că populația locală.. se compune din Moldoveni care nu știu deloc rusește.. cărora limba rusă li se impune de polițiștii patrioți cu cnutul și ruperea dinților". P.P. Soroca, în geografia Basarabiei, 1878: "Moldovenii formează massa principală a populației, aproximativ trei sferturi". Până și șovinistul Batiuskoff atestă, la 1892, că "elementul predominant în Basarabia era elementul moldovenesc".

HOTIN

SOROCA

Unii chiar prevăd restituirea Basarabiei. Astfel publicistul Tikhomiroff (1886): "Inaintând spre sud, vedem încă un mic teritoriu, vecin cu România și deloc rusesc. Ambiția țarului a creat acolo pentru Rusia o cauză de complicații internaționale.. Când cu ultimul război (1877-1878), Alexandru II a crezut de cuviință să ia pământul Românilor, proprii săi aliați, cari protestau cu tărie contra acestei nedreptăți. Liberată, Rusia se va grăbi -e aproape sigur- să redea Românilor acest teritoriu". Generalul Kuropatkin, fost ministru de Război, 1910: "Poporul român din Basarabia, anexat acum 100 de ani, trăește și azi separat, ca în afara populației rusești.. In viitor, fie pe căi pașnice, fie în urma unui război, unitatea poporului român e inevitabilă."

S'ar putea umple volume de citații rusești în favoarea românității Basarabiei. Primul ei guvernator, sub ruși, a fost boerul Scarlat Sturza; primul mitropolit, Gabriel Bănulescu-Bodoni. Cu atât mai ciudată apare deci afirmația lui Rakowski, care, după ce, ca refugiat în România, susținuse că Basarabiei i se va face dreptate numai când vor cădea țarii "hrăpăreți", ca ambasador sovietic la Londra avu nerușinarea să afirme că "asupra Basarabiei România are aceleași drepturi ca Rusia, să zicem, asupra Irlandei, sau a oricărei provincii franceze, italiene sau japoneze"!

Dar dacă rușii nu pot nega românitatea Basarabiei -Rakowski nu era rus-, cu atât mai puțin străinii. La pacea din 1812 - scrie istoricul Rambaud- "Rusia renunță la Moldova și la Muntenia, dar

RABIA
OMÂNEASCĂ

REANU

A

pri Basarabia, pământ româ-
esc". Xavier Hommaire de Hell,
845: "La luarea în stăpânire a
asarabiei de către ruși, nogaii..
enunțară complet la fostele lor
osesiuni, pentru a se retrage din-
olo de Dunăre; nu rămase astfel
n Basarabia decât populația mol-
ovenească". Mareșalui Marmont,
837: "Basarabia care se măr-
ginește cu Moldova, de care nu e
despărțită decât prin Prut, e locui-
ă de Valahi de origină română. E
imitor că Muntenia, Moldova și
Basarabia au rămas intacte și
populația lor izolată ca o oază în
mijlocul acestei mulțimi de po-
poare care timp de veacuri nu înce-
ară să se reverse spre sudul Euro-
ei". Cavour, în instrucțiunile tri-
mise contelui Corti, diplomat ita-
ian la Londra (1856): Aspirațiile
omânești "vor fi totdeauna
ndreptate spre Est și spre Vest,
nde sunt provincii locuite de ra-
muri smulse rasei românești". E.
Regnault, 1855, arată tendința
pentru "reunirea într'un singur
mperiu a tuturor Românilor, dela
Nistru până la Tisa, dela frontie-
e Galiției până la malurile
Dunării, cuprinzând așadar Basa-
abia, Bucovina, Maramureșul,
Muntenia, Moldova, Transilvania
i Banatul.. Toate aceste regiuni
u păstrat unitatea de rasă, de
imbă, de obiceiuri și de senti-
mente. Toate aspiră la unitatea
olitică". Până și Karl Marx vede
n sensul adevărului (1853): "Vala-
ii sau Daco-Românii, care alcă-
uesc principala populație dintre
Dunărea de jos și Nistru.. vorbesc
 limbă derivată din latină, care se
seamănă în mai multe privințe cu
taliana. Populația Transilvaniei și
Bucovinei ține de Austria, cea a
Basarabiei de Rusia"; raptul din
812 era, pentru Marx, "hoție pur
i simplu".

***

Primul recensământ al popula-
iei îl face, la 1816, generalul
Bachmetieff, guvernatorul provin-
iei, care găsește 83.848 familii
românești dintr'un total de
6.526: adică 86%. Si trebue ținut
ont că 30.000 de moldoveni
recuseră Prutul la auzirea veștii
edării Basarabiei. Același procent
 găsim în statistica Institutului
eografic rus din 1834. Statistica
in 1856 găsește 990.000 locui-
ori,dintre care 736.000 români
74%). In 1862 sunt, după
asciuk, 75%; același procent
omânesc în geografia lui P.P.

Soroca din 1878. Procentul scade în statistica din 1897, care consideră rus pe oricine vorbește și rusește; românii sunt totuși în frunte: 47%. Restul sunt minorități, a căror imigrare este continuu încurajată; dar rușii, cu ucraineni cu tot, abia ajung la 27.8 %. Falsitatea statisticilor rusești o arată, de altfel, chiar un ministru rus, Casso (1913): "Chiar astăzi,știrile ce vin din această provincie îndepărtată și de graniță la departamentele centrale nu sunt mereu exacte. Anuarul Rusiei pe 1910, de pildă, publicat de comitetul central statistic din Ministerul de Interne, - enumerând naționalitățile ce locuesc în Basarabia, nu menționează națiunea moldovenească, deși ea constituie mai mult de jumătate din populația totală a Basarabiei"!

Statistica română dela 1 Iulie 1938 găsește (în Basarabia 3.130.000 locuitori: 56.2% români, 12.3% ruși, 11% ruteni, 7.2% evrei, 5.7% bulgari, etc. Mulți ruteni și evrei se declaraseră ruși. Iar recensământul sovietic din 15 Ianuarie 1959 găsește, în toată Rusia, 2.320.000 români, dintre care, în "republica Moldovenească", 1.887.000, adică 65.4% din totalul populației "republicii".

***

Populația Basarabiei a avut o singură ocazie în istorie să-și exprime voința: spre sfârșitul primului război mondial,când revoluția rusă adoptă principiul wilsonian al autodeterminării: "Congresul Sovietelor din Iulie al acestui an - proclamă guvernul sovietic, în toamna anului 1917- a decis dreptul popoarelor Rusiei la liberă autodeterminare. Al doilea congres al Sovietelor, din Octombrie, al acestui an, a confirmat acest drept inalienabil al popoarelor Rusiei cu și mai mare înțelegere și precizie".

Sfatul Țării, întrunit la Chișinău, era compus din 103 moldoveni, 13 ucraineni, 7 ruși, 6 evrei, 5 bulgaro-găgăuți, 2 nemți,

CETATEA ALBĂ

1 polonez, 1 armean. La 27 Martie/9 Aprilie 1918, "In numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democrată Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut și Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechei Moldove, - în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa România". Voturile: 86 favorabile, 3 contrarii, 36 abțineri, 13 absenți.

In alegerile din Noembrie 1919, alegeri a căror libertate nimeni n'a contestat-o, Basarabia a trimis în parlamentul României Mari 90 de deputați: 78 români, 4 bulgari, 3 nemți, 2 ucraineni, 1 rus, 1 grec, 1 evreu.

***

Românitatea Basarabiei este, deci, în afara oricărei discuții. "Cu toate drepturile ce-i fură transmise de țarism -declara la conferința ruso-română din Viena, în 1924, delegatul sovietic Krestinsky- guvernul Uniunii Sovietice nu susține câtuși de puțin teza drepturilor istorice ale Rusiei asupra Basarabiei". Conferința de pace dela Paris, 1947, disprețuind însă orice principiu de dreptate și omenie, a preferat să cedeze unor motive de oportunitate, rău gândită chiar pentru Occident, atribuind din nou Rusiei Basarabia. Nici dreptul istoric, nici dreptul etnic, nici voința populației - nici chiar principiile marxiste!- nu justifică o atare hotărîre. Si nici chiar gogorița, așa de cinic invocată de ruși când anexează teritorii: eliberarea lor din iadul capitalist; căci România nu mai era "capitalistă", ci aservită în întregime comunismului moscovit. Comunitatea de sânge, de limbă, de lege, de tradiții istorice, de aspirații - totul trebuia să ducă la singura soluție rezonabilă: alipirea Basarabiei la România. Conferința a cedat însă forței, consacrând-o ca singurul criteriu valabil. Problema rămâne deci deschisă.

***

Basarabia e, din totdeauna, una cu restul gliei românești. N'a fost urgie, ori rar senin, în umbra bătrânilor Carpați, fără participarea grădinei dintre Prut, Nistru și Marea Neagră. C'au fost migrări, ori năvăliri barbare, nici n'au băgat în seamă Prutul. Cum n'au băgat în seamă Crișurile, Oltul, Mureșul.. Peste tot, dela Nistru, și chiar de dincolo de Nistru, până la Tisa, țara-i aceeași, aceeași populația, aceeași limbă, obiceiurile, aceeași "legea". Trecă în zorii scrisului, daco-română mai apoi, română astăzi. Una în duh, în port, în cânt, în gust, în grai. Notează Nicolae Iorga, prin 1904, cu ocazia unei călătorii dela Soroca la Vadul lui Vodă: "Pe lume nu se poate închipui drum mai frumos ca acea coborîre pe Nistru, într'o noapte de Mai. Aproape toată lumea se dusese să doarmă, și rămăsesem singur pe coverta vaporului. Era în aer o mireasmă de tei, cântau privighetorile de o parte și de alta a pădurilor de pe mal: mai era nevoie să-mi spuie cineva ce țară era aceasta? O cunoșteam din rădiurile Botoșanilor, din codrii Vasluiului, din măgurile dunărene, o cunoaștem din adâncurile Ardealului și Bucovinei, din șesurile Banatului, din toate părțile pe unde m'a purtat viața și dorul: doar era mireasma țării mele, și aceea nu înșeală. Așa am văzut latura răsăriteană a Românei, pe Nistru".

***

La un mileniu dela retragerea legiunilor lui Aurelian, ultimul cezar stăpân pe crestele Carpaților, vestiții Basarabi, cei dintâi prinți neatârnați ai "țării", au ținut a marca, cu propriul blazon, marginea dela limanul Nistrului. Si nu-i ținut românesc cu nume mai frumos, și mai prestant: al dinastiei descălicătorilor de țară.

Bastion al românismului în fața stepei, Basarabia s'a bucurat de speciala solicitudine a voevozilor. In văi și pe mănoasele-i coline, înfloreau satele vitejilor, plugari și ostași totodată. Vii, herghelii, iazuri, mori, livezi, ieșeau iarăși ca din pământ, după fiecare pustiire. Vadurile Nistrului erau continuu veghiate, dela Cetatea Albă la Hotin, de lanțul fortărețelor. Luptele de pe pământul ei au hotărît, de atâtea ori, destinul Neamului. Procesiunile credinței, dela Cetatea Albă la Suceava, cu moaștele Sfântului Ioan cel Nou, sau dela Ismail la Iași, cu ale Sfintei Paraschiva, încrucișau căi europene de comerț. Făclieri, ca Donici, Hasdeu, Stamati, Kogălniceanu, Averescu, Stere, ne-au venit în dar dela mazilii și răzeșii Basarabiei. Totul, în Basarabia, e românesc: istoria, pământul, săbașul populației, voința, limba, aspirațiile, "legea". Altoiul bastard, nu s'a prins.

***

Dar problema Basarabiei dă și măsura "independenței" cu care se laudă "guvernul" dela București:nici el, nici "presa" (de el controlată),nici Academia,sau Universitățile din țară, n'au avut curaj să amintească duioasa revenire, a fiicei furate, la sânul mamei! Cum n'au avut curaj, deasemenea,să ceară"partidului frate" dela Moscova, în însuși numele principiilor marxiste, repararea nedreptății.

Dar Basarabia se va întoarce. Ultimul imperiu colonialist din lume, imperiul moscovit, trosnește din toate încheieturile - și se va prăbuși, oricâte cârji îi vor întinde complicitățile din lumea liberă.

***

Am ținut a prezenta această temă, nu pentru a convinge pe români de romanitatea Basarabiei, ci pentru a sărbători, în cadrul celei mai importante reviste a Exilului, 65 de ani dela unirea Basarabiei. In convingerea că ea va reveni, și pentru totdeauna, lângă surorile ei, într'o nouă Românie Mare -și Nistrul va fi iar hotar...

Un cămin basarabean, în care astăzi viața și bucuria oamenilor sunt stinse.

CĂSUȚA DELA NISTRU

Ion BUZDUGAN

Căsuță părăsită, în satul dela Nistru,
Cu ochii plânși în lacrimi și rugăciuni în șoapte,
Ce glas străin de buhă se tânguie sinistru,
Sub strașina ta veche, ca la priveghi, în noapte?

Acolo, lângă vatră, în nopți cu clar de lună,
Eu ți-am gustat lumina, cu bunii și părinții,
Dar au venit capcânii și pulbere'n furtună,
Ne-au risipit pe drumuri, în prada suferinții! . . .

La vatra ta săracă a fost lumină caldă
Și-o maică ziua 'ntreagă zorea, ca o furnică;
Azi vatra-ți este rece și focul n'o mai scaldă
Și n'auzi ciripitul în cuib de rândunică.

Și tu, bisericuță din deal, ce stai cu teamă
Și clopotele tale, de ce nu sună 'n turle
Să-ți cheme credincioșii? De ce, de ce nu-i chiamă?
Și'n nopți, de peste Nistru, ce haite prind să urle? . . .

Căsuță dela Nistru, de hoarde pângărită,
Ne-om mai vedea vre-odată, la vatra în ruine
Să-ți îngenunchi în față, icoană răstignită,
Să plâng de fericire, căsuța mea, cu tine?!

BASARABIA
DE-A PURURI ROMÂNEASCĂ

Petre VĂLIMĂREANU

Se împlinesc acum, în Zodia Bunei Vestiri, 65 de ani de când Basarabia, scuturând jugul rusesc, aducea României țărcuite în "Triunghiul morții" din Moldova primii ghiocei ai marei întregiri. Norocul începea să se întoarcă. Toamna avea să ne aducă, odată cu liberarea Munteniei, Olteniei și Dobrogei, realipirea Bucovinei, "vesela grădină" a lui Alecsandri, unirea Maramureșului de legendă, a Crișanei voevodului Menumorut, a Banatului lui Glad și a Ardealului lui Gelu. Se înfăptuia astfel, după veacuri întregi de așteptare, "visul "neîmplinit" al lui Goga: o Românie Mare, "dela Nistru pân'la Tisa", așa cum o întrevăzuse Eminescu.

Dar dacă aceste ultime nume, scumpe oricărei inimi românești, intrau oarecum în calculul posibilităților, - la Basarabia, în schimb, doar speranța visului mai îndrăznea să năzuiască: eram, doară, aliați cu rușii, - care de mai bine de un veac luaseră sub cinstita lor oblăduire, alături de alte întinderi răsluite, ținutul cetăților lui Stefan Vodă, - fără să se sinchisească de tâlhăria faptului: "eliberarea" țărilor vecine e, precum se vede, o veche manie rusească, n'au inventat-o bolșevicii.

Basarabia, însă, nu era altceva decât jumătatea răsăriteană a Moldovei, cu care fusese un trup, un nume și-un destin, încă de dinainte de vremurile legendare ale zimbrului lui Dragoș, până la trădarea din 1812. Peste trupul ei trecuseră Sciții și oștile lui Darius, ca și armiile lui Burebista pe cale către Nipru; valuri nesfârșite de barbari se abătuseră asupră-i; dar abia măturate ultimele pâlcuri de tătari, Roman Vodă putea să se intituleze "Domn al Țării Moldovei dela munte pân'la mare", iar Alexandru cel Bun să ospăteze la Chilia, ca stăpân, pe împăratul creștin din Constantinopol. In acest răstimp, când Tara începea să apere prin lupte crâncene Europa de invazia "păgână", Moscova vegeta încă sub tătari - și nu va atinge Niprul decât cu Petru cel Mare, a cărei Rusie abia de număra 14 milioane de mujici.

In Basarabia, Stefan Vodă zidi cetăți și mănăstiri, purtă războaie, dărui pământuri oștenilor viteji, din care coboară mazilii și răzeșii. Pentru reluarea dela turci a cetăților și raialelor dela Nistru și Dunăre se zbătură, zadarnic, un Petru Rareș, un Despot Vodă, Ioan Vodă cel Cumplit, Aron Vodă, Petriceicu Vodă; în același scop, domnitorii Gheorghe Stefan și Dimitrie Cantemir se aliară până și cu rușii!

Cu abilitatea cu care apără astăzi "pacea", contând pe naivitatea celor mulți, rușii se ocupau atunci -și încă cu succes! - de apărarea "pravoslaviei", greu amenințată de "păgâni"! Brutala răpire a Basarabiei fu însă pentru mulți începutul trezirii. " Imperiul rus nu e un Stat, nu e un popor; e o lume întreagă, care, negăsind în sine nimic de o măreție intensivă, caută consolarea propriei măriri în marile dimensiuni", exclama cu amărăciune Eminescu, după pacea dela Berlin, când rușii ne luară și județele din sudul Basarabiei, care ne fuseseră restituite după războiul Crimeii.

In urma revoluției din 1917, și după un lanț de congrese dela Odesa la Hotin, "Sfatul Țării" dela Chișinău proclama, la 27 Martie 1918, unirea Basarabiei cu România. "Emoțiunea este la culme - scrie un cronicar prezent. Deputații basarabeni îmbrățișează pe generalii și ceilalți ofițeri români. Intrarea în sala ședințelor se face în mijlocul unor aclamațiuni care cu greu se pot calma". Regele Ferdinand telegrafia dela Bârlad: "Un vis frumos s'a înfăptuit. Din suflet mulțumesc bunului Dumnezeu că mi-a dat, în zile de restriște, ca o mângâiere, să văd, după o sută de ani, pe frații basarabeni revenind la Patria Mumă". Pentru această "revenire", a țării lui Donici și Hasdeu, luptaseră mulți patrioți idealiști, ca Vasile Stroescu, Halipa, Inculeț, Bogos, Pelivan.

Se știe cum apoi, profitând de izolarea României din 1940, rușii ocupară iarăși Basarabia, plus nordul Bucovinei și regiunea Herța. Incercarea de a relua aceste locuri românești justifică din plin trecerea Prutului la 22 Iunie 1941; dar pacea dela Paris, comisă sub semnul "democrației" roosvelto-staliniste, le-a predat iarăși, în 1947, rușilor.

***

Pentru posedarea legitimă a unui teritoriu sunt necesare mai ales trei condițiuni: dreptul istoric, dreptul etnic și consensul populației. De fapt, dela facerea lumii a prevalat un alt criteriu: al forței. E criteriul ce "legitimează" astăzi stăpânirea Basarabiei de către ruși. Temeiurile romanității acestei provincii sunt prea limpezi, ca rușii să fi cutezat vreodată a le nega. Ramificațiile românești sunt așa de puternice chiar dincolo de Nistru, încât pentru "republica sovietică" de acolo, înființată în 1924, ei n'au găsit alt nume decât cel de "moldovenească". Istoricii, literații, oamenii politici ruși au trebuit să recunoască caracterul românesc al Basarabiei. Insăși conducerea de azi a Sovietelor îl recunoaște, nu numai prin existența oficială a "Republicii moldovenești", dar, cu totul zgomotos, prin chiar măsura disperată și de extremă neomenie care este deportarea populației în Kazakstan, tocmai din teama de a pierde această provincie din cauza incontestabilei ei românități.

La 17 Mai 1656, în tratatul său cu domnitorul Gheorghe Stefan, Alexandru Mihailovici se angaja că "Locurile, teritoriile și cetățile pe care Turcul le-a dezbinat de Moldova, precum Cetatea Albă, Chilia, Tighina și provincia Bugeacului, le va relua Marele Duce cu arma și le va înapoia Principatului Moldovei"; iar Petru cel Mare însuși atesta, la 13 Aprilie 1711, în tratatul cu Dimitrie Cantemir, că "Granițele Țării Moldovei sunt cele fixate de drepturile sale străvechi.. fluviul Nistru, Camenița, Tighina cu tot teritoriul Bugeacului, Dunărea, Valahia, Marele Ducat al Transilvaniei și teritoriul Poloniei". Intr'o scrisoare către Iosif II, din 10 Septembrie 1782, Ecaterina II preconiza formarea unui Stat-tampon între imperiile rus, austriac și turc: "Acest Stat, cunoscut odinioară sub numele de Dacia, ar putea fi format din provinciile Moldova, Valahia și Basarabia.. Hotarele acestui nou Stat vor trebui să fie circumscrise de Nistru și Marea Neagră, Polonia, Rusia și Statele austriace..". Cancelarul Nesselrode, referindu-se la răscoala din '48, scria într'o circulară din acel an către diplomații ruși: dorința românilor ar fi "de a constitui, sub numele de regat daco-român, un nou Stat, la formarea căruia ei invită pe frații lor din Moldova, Bucovina, Transilvania și Basarabia". Scriitorul P.P. Svinin, în 1816: "Locuitorii autohtoni din această regiune sunt Moldovenii sau Românii, care sunt descendenții coloniștilor romani. Ei vorbesc limba moldovenească, care este de origină latină și care păstrează "ca și italiana, numeroase particularități ale limbilor neo-latine". "Până la anexarea sa la imperiul rus, în 1812 -scrie Egunoff (1868) - Basarabia era supusă aceluiași regim de guvern ca Moldova, din care făcea parte integrantă. Prin urmare nici istoria, nici documentele istorice asupra Basarabiei nu pot să nu vorbească de Moldova. Astfel, e imposibil a vorbi de administrație Basarabiei până la anexarea sa la Rusia fără a vorbi de Divanul Moldovei.. Până în zilele noastre, în procesele din Basarabia numeroși avocați invoacă deciziile Divanului care, confirmate de prinți și emanând dela ei sub formă de hrisoave, nu pot fi anulate de tribunalele noastre și-și păstrează astfel toată valoarea și puterea". Profesorul Casso, fost ministru, 1912: "Țăranul român.. a văzut prea mulți stăpâni de când strămoșii săi, dacii romanizați, au populat dela Carpați până la Nistru locurile indicate sub numele de Solitudo Getarum". Timkowski, guvernatorul Basarabiei, 1827: "Provincia Basarabia se compune din două categorii de locuitori: din moldovenii indigeni, și vagabonzii ce s'au introdus în diferite rânduri". Statistica naționalităților, Moscova, 1861: "Moldovenii români sunt cei mai vechi și cei mai numeroși dintre locuitorii Basarabiei". Căpitanul A. Zasciuk (1862): "Moldovenii sunt elementele autohtone ale Basarabiei; ei formează trei sferturi din populația totală a Basarabiei". Scriitorul A. Afanasieff-Ciujbincky (1863): "Mărturisesc deschis că înainte de a fi văzut Basarabia ignoram că populația locală.. se compune din Moldoveni care nu știu deloc rusește.. cărora limba rusă li se impune de polițiștii patrioți cu cnutul și ruperea dinților". P.P. Soroca, în geografia Basarabiei, 1878: "Moldovenii formează massa principală a populației, aproximativ trei sferturi". Până și șovinistul Batiuskoff atestă, la 1892, că "elementul predominant în Basarabia era elementul moldovenesc".

HOTIN

Unii chiar prevăd restituirea Basarabiei. Astfel publicistul Tikhomiroff (1886): "Inaintând spre sud, vedem încă un mic teritoriu, vecin cu România și deloc rusesc. Ambiția țarului a creat acolo pentru Rusia o cauză de complicații internaționale.. Când cu ultimul război (1877-1878), Alexandru II a crezut de cuviință să ia pământul Românilor, proprii săi aliați, cari protestau cu tărie contra acestei nedreptăți. Liberată, Rusia se va grăbi -e aproape sigur- să redea Românilor acest teritoriu". Generalul Kuropatkin, fost ministru de Război, 1910: "Poporul român din Basarabia, anexat acum 100 de ani, trăește și azi separat, ca în afara populației rusești.. In viitor, fie pe căi pașnice, fie în urma unui război, unitatea poporului român e inevitabilă."

S'ar putea umple volume de citații rusești în favoarea românității Basarabiei. Primul ei guvernator, sub ruși, a fost boerul Scarlat Sturza; primul mitropolit, Gabriel Bănulescu-Bodoni. Cu atât mai ciudată apare deci afirmația lui Rakowski, care, după ce, ca refugiat în România, susținuse că Basarabiei i se va face dreptate numai când vor cădea țarii "hrăpăreți", ca ambasador sovietic la Londra avu nerușinarea să afirme că "asupra Basarabiei România are aceleași drepturi ca Rusia, să zicem, asupra Irlandei, sau a oricărei provincii franceze, italiene sau japoneze"!

Dar dacă rușii nu pot nega românitatea Basarabiei -Rakowski nu era rus-, cu atât mai puțin străinii. La pacea din 1812 - scrie istoricul Rambaud- "Rusia renunță la Moldova și la Muntenia, dar opri Basarabia, pământ românesc". Xavier Hommaire de Hell, 1845: "La luarea în stăpânire a Basarabiei de către ruși, nogaii.. renunțară complet la fostele lor posesiuni, pentru a se retrage dincolo de Dunăre; nu rămase astfel în Basarabia decât populația moldovenească". Mareșalul Marmont, 1837: "Basarabia care se mărginește cu Moldova, de care nu e despărțită decât prin Prut, e locuită de Valahi de origină română. E uimitor că Muntenia, Moldova și Basarabia au rămas intacte și populația lor izolată ca o oază în mijlocul acestei mulțimi de popoare care timp de veacuri nu încetară să se reverse spre sudul Europei". Cavour, în instrucțiunile trimise contelui Corti, diplomat italian la Londra (1856): Aspirațiile românești "vor fi totdeauna îndreptate spre Est și spre Vest, unde sunt provincii locuite de ramuri smulse rasei românești". E. Regnault, 1855, arată tendința pentru "reunirea într'un singur imperiu a tuturor Românilor, dela Nistru până la Tisa, dela frontierele Galiției până la malurile Dunării, cuprinzând așadar Basarabia, Bucovina, Maramureșul, Muntenia, Moldova, Transilvania și Banatul.. Toate aceste regiuni au păstrat unitatea de rasă, de limbă, de obiceiuri și de sentimente. Toate aspiră la unitatea politică". Până și Karl Marx vede în sensul adevărului (1853): "Valahii sau Daco-Românii, care alcătuesc principala populație dintre Dunărea de jos și Nistru.. vorbesc o limbă derivată din latină, care se aseamănă în mai multe privințe cu italiana. Populația Transilvaniei și Bucovinei ține de Austria, cea a Basarabiei de Rusia"; raptul din 1812 era, pentru Marx, "hoție pur și simplu".

SOROCA

***

Primul recensământ al populației îl face, la 1816, generalul Bachmetieff, guvernatorul provinciei, care găsește 83.848 familii românești dintr'un total de 96.526: adică 86 %. Si trebue ținut cont că 30.000 de moldoveni trecuseră Prutul la auzirea veștii cedării Basarabiei. Același procent îl găsim în statistica Institutului Geografic rus din 1834. Statistica din 1856 găsește 990.000 locuitori, dintre care 736.000 români (74 %). In 1862 sunt, după Zasciuk, 75 %; același procent românesc în geografia lui P.P. Soroca din 1878. Procentul scade în statistica din 1897, care consideră rus pe oricine vorbește și rusește; românii sunt totuși în frunte: 47 %. Restul sunt minorități, a căror imigrare este continuu încurajată; dar rușii, cu ucraineni cu tot, abia ajung la 27.8 %. Falsitatea statisticilor rusești o arată, de altfel, chiar un ministru rus, Casso (1913): "Chiar astăzi, știrile ce vin din această provincie îndepărtată și de graniță la departamentele centrale nu sunt mereu exacte. Anuarul Rusiei pe 1910, de pildă, publicat de comitetul central statistic din Ministerul de Interne, - enumerând naționalitățile ce locuesc în Basarabia, nu menționează națiunea moldoveană, deși ea constituie mai mult de jumătate din populația totală a Basarabiei"!

Statistica română dela 1 Iulie 1938 găsește în Basarabia 3.130.000 locuitori: 56.2 % români, 12.3% ruși, 11% ruteni, 7.2% evrei, 5.7 % bulgari, etc. Mulți ruteni și evrei se declaraseră ruși. Iar recensământul sovietic din 15 Ianuarie 1959 găsește, în toată Rusia, 2.320.000 români, dintre care, în "republica Moldovenească", 1.887.000, adică 65.4 % din totalul populației "republicii".

***

Populația Basarabiei a avut o singură ocazie în istorie să-și exprime voința: spre sfârșitul primului război mondial, când revoluția rusă adoptă principiul wilsonian al autodeterminării: "Congresul Sovietelor din Iulie al acestui an - proclamă guvernul sovietic, în toamna anului 1917- a decis dreptul popoarelor Rusiei la liberă autodeterminare. Al doilea congres al Sovietelor, din Octombrie, al acestui an, a confirmat acest drept inalienabil al popoarelor Rusiei cu și mai mare înțelegere și precizie".

Sfatul Țării, întrunit la Chișinău, era compus din 103 moldoveni, 13 ucraineni, 7 ruși, 6 evrei, 5 bulgaro-găgăuți, 2 nemți, 1 polonez, 1 armean. La 27 Martie/9 Aprilie 1918, "In numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democrată Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut și Nistru, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechei Moldove, - în puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama sa România". Voturile: 86 favorabile, 3 contrarii, 36 abțineri, 13 absenți.

CETATEA ALBĂ

In alegerile din Noembrie 1919, alegeri a căror libertate nimeni n'a contestat-o, Basarabia a trimis în parlamentul României Mari 90 de deputați: 78 români, 4 bulgari, 3 nemți, 2 ucraineni, 1 rus, 1 grec, 1 evreu.

***

Românitatea Basarabiei este, deci, în afara oricărei discuții. "Cu toate drepturile ce-i fură transmise de țarism -declara la conferința ruso-română din Viena, în 1924, delegatul sovietic Krestinsky- guvernul Uniunii Sovietice nu susține câtuși de puțin teza drepturilor istorice ale Rusiei asupra Basarabiei". Conferința de pace dela Paris, 1947, disprețuind însă orice principiu de dreptate și omenie, a preferat să cedeze unor motive de oportunitate, rău gândită chiar pentru Occident, atribuind din nou Rusiei Basarabia. Nici dreptul istoric, nici dreptul etnic, nici voința populației - nici chiar principiile marxiste!- nu justifică o atare hotărîre. Si nici chiar gogorița, așa de cinic invocată de ruși când anexează teritorii: eliberarea lor din iadul capitalist; căci România nu mai era "capitalistă", ci aservită în întregime comunismului moscovit. Comunitatea de sânge, de limbă, de lege, de tradiții istorice, de aspirații - totul trebuia să ducă la singura soluție rezonabilă: alipirea Basarabiei la România. Conferința a cedat însă forței, consacrând-o ca singurul criteriu valabil. Problema rămâne deci deschisă.

***

Basarabia e, din totdeauna, una cu restul gliei românești. N'a fost urgie, ori rar senin, în umbra bătrânilor Carpați, fără participarea grădinei dintre Prut, Nistru și Marea Neagră. C'au fost migrări, ori năvăliri barbare, nici n'au băgat în seamă Prutul. Cum n'au băgat în seamă Crișurile, Oltul, Mureșul.. Peste tot, dela Nistru, și chiar de dincolo de Nistru, până la Tisa, țara-i aceeași, aceeași populația, aceeași limbă, obiceiurile, aceeași "legea". Tracă în zorii scrisului, daco-romană mai apoi, română astăzi. Una în duh, în port, în cânt, în gust, în grai. Notează Nicolae Iorga, prin 1904, cu ocazia unei călătorii dela Soroca la Vadul lui Vodă: "Pe lume nu se poate închipui drum mai frumos ca acea coborîre pe Nistru, într'o noapte de Mai. Aproape toată lumea se dusese să doarmă, și rămăsesem singur pe coverta vaporului. Era în aer o mireasmă de tei, cântau privighetorile de o parte și de alta a pădurilor de pe mal: mai era nevoie să-mi spuie cineva ce țară era aceasta? O cunoșteam din rădiurile Botoșanilor, din codrii Vasluiului, din măgurile dunărene, o cunoaștem din adâncurile Ardealului și Bucovinei, din șesurile Banatului, din toate părțile pe unde m'a purtat viața și dorul: doar era mireasma țării mele, și aceea nu înșeală. Așa am văzut latura răsăriteană a Românei, pe Nistru".

***

La un mileniu dela retragerea legiunilor lui Aurelian, ultimul cezar stăpân pe crestele Carpaților, vestiții Basarabi, cei dintâi prinți neatârnați ai "țării", au ținut a marca, cu propriul blazon, marginea dela limanul Nistrului. Si nu-i ținut românesc cu nume mai frumos, și mai prestant: al dinastiei descălicătorilor de țară.

Bastion al românismului în fața stepei, Basarabia s'a bucurat de speciala solicitudine a voevozilor. In văi și pe mănoasele-i coline, înfloreau satele vitejilor, plugari și ostași totodată. Vii, herghelii, iazuri, mori, livezi, ieșeau iarăși ca din pământ, după fiecare pustiire. Vadurile Nistrului erau continuu vegheate, dela Cetatea Albă la Hotin, de lanțul fortărețelor. Luptele de pe pământul ei au hotărît, de atâtea ori, destinul Neamului. Procesiunile credinței, dela Cetatea Albă la Suceava, cu moaștele Sfântului Ioan cel Nou, sau dela Ismail la Iași, cu ale Sfintei Paraschiva, încrucișau căi europene de comerț. Făclieri, ca Donici, Hasdeu, Stamati, Kogălniceanu, Averescu, Stere, ne-au venit în dar dela mazilii și răzeșii Basarabiei. Totul, în Basarabia, e românesc: istoria, pământul, săbașul populației, voința, limba, aspirațiile, "legea". Altoiul bastard, nu s'a prins.

***

Dar problema Basarabiei dă și măsura "independenței" cu care se laudă "guvernul" dela București: nici el, nici "presa" (de el controlată), nici Academia, sau Universitățile din țară, n'au avut curaj să amintească duioasa revenire, a fiicei furate, la sânul mamei! Cum n'au avut curaj, deasemenea, să ceară "partidului frate" dela Moscova, în însuși numele principiilor marxiste, repararea nedreptății.

Dar Basarabia se va întoarce. Ultimul imperiu colonialist din lume, imperiul moscovit, trosnește din toate încheieturile - și se va prăbuși, oricâte cârji îi vor întinde complicitățile din lumea liberă.

***

Am ținut a prezenta această temă, nu pentru a convinge pe români de romanitatea Basarabiei, ci pentru a sărbători, în cadrul celei mai importante reviste a Exilului, 65 de ani dela unirea Basarabiei. In convingerea că ea va reveni, și pentru totdeauna, lângă surorile ei, într'o nouă Românie Mare -și Nistrul va fi iar hotar...

Românii sub protectoratul rusesc, după o gravură veche de Jazet

Basarabie robită

Radu GYR

Din Bugeac până'n Hotin,
bubă neagră și venin.
Din Orhei până'n liman
junghi și țeapă de catran.
Cerul supt, cu șolduri slabe,
stă'ntr'o rână pe cocioabe.
Zarea zace'nvinețită
ca o piele tăbăcită.
Mlaștinile, în pustie,
fumegă otravă vie.
Putrezi, racii și răspării
pe sub secetele țării.

Luna pare ștreang și cange, —
soarele, pe picioroange . . .
Iese foamea'n drum oloagă,
rășchirată pe mârțoagă.
și cum horcăe, beteagă,
la oblânc într'o desagă,
sună numai căpățâni
și ciolane de rumâni.
Iese foamea'n drum jegoasă,
luna-i stă pe umeri coasă.
Când rânjește,
pârjolește,
și când geme,
ca'n blesteme,
vine molima — strigoiul —
ca să joace tontoroiul.

In amurg, 'naintea porții,
văduvele-și cheamă morții.
La răspântii ca besmetici,
plâng orfanii, trențe, peteci,
umbre de sperietori
pentru corbi și pentru ciori.
La răscruci,
bătrâni năuci
scuipă scrum, oftează tuci,
își fac cruci
și trec năluci . . .

Gem căruțe spre Tighina
cu oftica și neghina.

Foame . . . pielea stă pe oasă
ca o scoarță viermănoasă.
Foame . . . pântecul se suge,
prins de șiră cu belciuge.
Foame . . . cleiul mânilor
lins de limba cânilor.

Apele din Cogâlnic
înghit stârvuri de calic,
dar la praznic venetic
joacă luna din buric . . .
Ghiare lacome, de ciumă,
prind oftatul și-l sugrumă,
și pe drumuri lungi de brumă
smulg troițele din humă.
Sub harapnice cu sfârcuri
cad bisericile'n smârcuri.
Strâmb, prin șanturi cu
nămoale,
numai cântecul de jale
mai cutează să rămâie
împăiat ca o momâie . .
Peste viață, peste țară,
boleșnița ca o fiară,
iar de-alungul și de-alatul
veneticii ca bubatul . . .

Uite, ghiara hrăpăreață
cum ne'nfulecă din viață,
și ne fură soarele.
sângele, hambarele,
ziua, diminețile,
cerul și fânețile, —
și ne lasă,
și ne lasă
numai foame și pucioasă.
și luna rânjind, cleioasă,
lângă geam proptită'n coasă.
1940

Un cămin basarabean, în care astăzi viața și bucuria oamenilor sunt stinse.

CĂSUȚA DELA NISTRU

Ion BUZDUGAN

Căsuță părăsită, în satul dela Nistru,
Cu ochii plânși în lacrimi și rugăciuni în șoapte,
Ce glas străin de buhă se tânguie sinistru,
Sub strașina ta veche, ca la priveghi, în noapte?

Acolo, lângă vatră, în nopți cu clar de lună,
Eu ți-am gustat lumina, cu bunii și părinții,
Dar au venit capcânii și pulbere'n furtună,
Ne-au risipit pe drumuri, în prada suferinții! . . .

La vatra ta săracă a fost lumină caldă
Și-o maică ziua 'ntreagă zorea, ca o furnică;
Azi vatra-ți este rece și focul n'o mai scaldă
Și n'auzi ciripitul în cuib de rândunică.

Și tu, bisericuță din deal, ce stai cu teamă
Și clopotele tale, de ce nu sună 'n turle
Să-ți cheme credincioșii? De ce, de ce nu-i chiamă?
Și'n nopți, de peste Nistru, ce haite prind să urle? . . .

Căsuță dela Nistru, de hoarde pângărită,
Ne-om mai vedea vre-odată, la vatra în ruine
Să-ți îngenunchi în față, icoană răstignită,
Să plâng de fericire, căsuța mea, cu tine?!

ÎN RÂND CU SOLDAȚII

Câteva observații cu privire la activitatea lui N. Grigorescu, la 75 de ani dela încetarea din viață a maestrului

Dr. Marin NICOLAU-GOLFIN

Despre Nicolae Grigorescu s'a scris în ultima jumătate de secol, mult si nu a fost rău, fiindcă nici un alt pictor Român nu se confundă mai bine cu simțirea românească.

Istoricii de artă, Români și străini, au vorbit de realism în arta maestrului și nu au greșit. A fost desprinsă și nota de "idilism" în creația sa (Ciobănași, Turme de mioare, Țărance voioase, Care cu boi, etc.). S'a fixat totodată locul pictorului în cadrul artei universale de factură impresionistă.

In majoritatea acestor studii și volume, artistul și atitudinea sa față de societatea în care a trăit, a rămas în afara discutării operei, și implicit, ea a fost desprinsă de artist. Creația maestrului realizată la Câmpina a trecut pe primul plan și a fost complect neglijată activitatea sa anterioară, nefiind judecată în complexul social-politic și cultural-economic în care a fost realizată.

Mai complectă apare monografia întocmită de Alexandru Vlahuță, în 1910, despre Nicolae Grigorescu, operă în care se pune însă accentul numai pe opera finită a pictorului, pe tablourile cunoscute, existente atunci în colecții publice și particulare, la numai trei ani dela încetarea acestuia din viață.

TROMPETISTUL
Ulei pe pânză

POPAS DE CONVOI DE CARE DE APROVIZIONARE
Lucrare în acuarelă

Semnificativ apare însă faptul că poetul-biograf a pus la loc de cinste, în volumul său, opera maestrului legată de Războiul de Independență, făcându-se ecoul contemporanilor pictorului. Si nu greșea, fiindcă, după trecerea anilor, cu puțin înainte de a muri, la 86 de ani, fata poetului, Mimi Vlahuță, soția cunoscutului istoric de artă I.D. Stefănescu, arăta că Grigorescu, oridecâteori vorbea despre războiul amintit, era adânc emoționat.

"In rând cu soldații, înfruntând moartea, a privit de aproape toate atrocitățile războiului, a înțeles cine sunt adevărații eroi și lor le-a închinat toată iubirea și toată admirația sufletului lui... pe ei, mai ales, i-a nemurit în puternica lui operă, -cea mai mișcătoare epopee a vitejiei neamului nostru" (Al.Vlahuță, op. citată, București, 1910).

Mai grăitoare decât tablourile pictate, sunt însă schițele luate de pictor direct pe front, ori desenele făcute în vederea unor opere care au fost pictate, sau care nu au fost realizate niciodată, din diferite motive. Un total de peste două mii de imagini, nepublicate decât parțial și, de foarte multe ori, nu cele mai semnificative.

Unele arată o factură de atelier. Așa sunt cele din Caetul de front Nr.1, -aflat în depozitul Secției de desen, imprimate și litografii a Muzeului de artă din București - ce se referă la peisaje și la ostași bivuacați la Calafat și la Corabia. Tot astfel cele care arată Trecerea Dunării, realizate, cu îngrijire, în creion, insistența asupra detaliului fiind predilecție pentru artist, care, adesea, le va trimite ziarelor Dorobanțul și Răsboiul, spre trecerea lor în gravură și publicare.

Când însă, în fața maestrului, - care urmărea îndeaproape frontul în "droșca" lui, - apare drumul răvășit de obuze și de foc dela Nicopole ori, mai ales, Câmpul înzăpezit din apropierea Plevnei, plin de coloane înghețate, pe care și le dispută haitele de lupi, cârdurile de mistreți ori câinii flămânzi din satele învecinate, detaliul se face mai puțin simțit, arta desenatorului axându-se pe o factură nouă. Grigorescu, de aici înainte, nu va desena, ci va evoca prin desen; el va desprinde din faptul real, drama pe care o trăia, în linii simplificate, unde omul este reprezentat în grup, în unități militare, românești, capabile să transmită privitorului sentimentele ce le animă. Oamenii și câmpul în care ei "operează" și în care se integrează, dau posibilitatea artistului să creeze planuri, să redea adâncimea până spre orizonturi îndepărtate ce se împreună cu cerul, mai întotdeauna sugerat fugar, prin câteva linii. Schițele nu mai sunt atunci simple notații în creion; ele devin tablouri de sine stătătoare, în mijlocul cărora își face loc o stăruitoare neliniște.

Lucrarea care redă urcușul anevoios al soldaților noștrii spre Reduta Griviței, sub bătaia flintelor ucigașe, inamice, evocă magistral, cu acest procedeu artistic, dramatica încercare. Pe ea, la indicația colecționarului Dr. Ion Kalinderu, a făcut laconic succinta însemnare: Grigoresco... premiere attaque de Grivitza - 30 Aout, campagne de Bulgarie". Ea se află acum într'una din "Mapele Grigorescu" și, văzând-o, cercetătorul deabia își reține răsuflarea. Magistrală este și sumara schiță "Soldații surprinși de bombardamente" pe care nici artistul nu a mai egalat-o. Ea surprinde pe hârtie un moment trăit, tradus imediat în artă, imposibil de reluat, în aceeași intensitate!

"Acolo s'a văzut ce popor avem noi. Am văzut ofițeri străini plângând", - relata pictorul, amintindu-și fapte reale și referindu-se la unii ofițeri superiori francezi, germani, italieni, etc., atașați ca observatori pe lângă Comandamentul Suprem Român.

Acolo, la Grivița, a fixat în Carnetul său de front pentru nemurire, pictorul, figura unui oștean oltean din părțile Gorjului. Este soldatul pe care îl va relua, cu statura lui dârză, cu ochii sticloși, în pâclă, descifrând poziția inamicului, în Atacul dela Smârdan.

Despre această putere de plăsmuire în plastică și despre puterea de a transmite privitorului, sentimentele de care era animat, și-a dat seama Alexandru Vlahuță, atunci când nota următoarele rânduri de o zguduitoare plasticitate, comentând Lupta dela Rahova.

"Gornistul turc a căzut străpuns de baioneta celui dintâi ostaș român, care, doar un pas a făcut și a căzut și el, împușcat, cu fața în jos, cu inima pe armă; peste el, cade, pe spate, ucigașul lui".

Schițele redau apoi victoria și steagul român ce flutură pe parapetul redutei dușmane... Sunt multe... Am evocat numai câteva din marele film al încleștărilor și ale victoriilor!

Un însemnat grup de lucrări, fac loc unui sentiment de adâncă umanitate, de o copleșitoare și înălțătoare omenie românească. Așa sunt Convoaiele de prizonieri. Despre una din ele, nota Alexandru Vlahuță: "Câtă umanitate în acel jalnic Convoi de prizonieri! E ger, e viscol, o zi cumplită de iarnă; într'un pustiu fără cer, sute de nenorociți, de toate vârstele, învinșii dela Plevna, bolnavi, pierduți, înfofoliți în cele din urmă trențe, ciuruite de gloanțe, cu ochii în pământ, pășesc încet prin zăpadă. "

TRANSPORT PE DUNĂRE LA CORABIA
Lucrare în ulei

Legate indisolubil de fapte reale, aceste schițe nu descriu, ci evocă; ele sugerează drama și descifrează destăinuirea omului artist ce fixează poziții de urmat pentru viitorime. Sunt cărți în linii și lumină, puse la îndemâna oricui. O admirabilă pledoarie contra războiului, pentru umanitate, pentru dragostea de țară, pentru libertate.

Aceasta este un concept de artă nouă, în contrast puternic cu arta "bataillistă" rudimentară și academică, ce se practica în Europa vremii. De aceea socotim că opera capitală a Maestrului dela Câmpina, Atacul dela Smârdan, nu este numai o operă românească, ci o destăinuire românească de rezonanțe universale, în care dragostea de țară și omenia românească sunt altoite pe un sentiment de compasiune general uman și pe dragostea de libertate. Opera, destinată Românilor în primul rând, se adresează în acest fel oricărui popor, dornic să-și cucerească libertatea, așa cum, în Libertatea conducând poporul pe baricade, Delacroix nu s'a adresat numai francezilor, ci lumii întregi. Intre concepția marelui artist francez și poziția Maestrului dela Câmpina, nu este nici o deosebire. Ii despart câteva decenii, dar îi apropie veșnicia.

...

Artiștii anilor care au venit după încetarea din viață a maestrului, dacă nu l-au egalat, au năzuit însă mereu spre culmile grigoresciene, desenul definindu-se ca gen de artă, de sine stătător. De aceea, Salonul Oficial și Tinerimea Artistică, în afară de expozițiile de pictură ce aveau loc în fiecare an, toamna, organizau manifestări artistice, primăvara, cu desene în diferite materiale, cu lucrări în acuarelă, guașe, litografie, gravură sau în tehnici și materiale combinate.

Rezultă de aci că efortul lui Nicolae Grigorescu nu a fost zadarnic și că munca sa a săpat o brazdă adâncă în creația românească, pentru a preamări "avântul unui popor necăjit, nervos și brav, răbdător și disciplinat", cum îl definea Barbu Stefănescu - Delavrancea, atunci când, în Calendarul Minervei, în 1908, făcea unele considerații cu privire la opera fiului de socotitor de pe moșia boerului Leuș, din comuna Pitaru,comuna azi Nicolae Grigorescu, situată la 40 Km. de București, în județul Dâmbovița.

Este o creație ce definește rolul făuritorului de artă pe plan național și care destăinue eterna năzuință spre libertate a omului, pe plan universal.

Numeroși artiști străini au folosit premizele confratelui lor Român, în special cei din Balcani, în lupta de eliberare a popoarelor lor. Cel din urmă a fost poporul bulgar. După terminarea primului război mondial, Imperiul-mozaic turc s'a dezmembrat, printr'o susținută luptă a tuturor popoarelor subjugate.

...

La 75 de ani dela încetarea din viață a pictorului Nicolae Grigorescu, creația și exemplul său, se înscriu într'o acută actualitate. □

TREI ROȘIORI VĂZUȚI DIN SPATE ÎN MISIUNE DE RECUNOAȘTERE
Lucrare în ulei

BISERICA CREŞTINĂ

DIASPORA ORTODOXĂ

Preot Dr. Petre POPESCU

Diaspora Ortodoxă fenomen religios izvorit din sânul Ortodoxiei, este formată din credincioşi ortodocşi greci, români, ruşi, sirieni, sârbi, bulgari etc. stabiliţi în ţări şi în continente noi. Unii în căutarea pământului noii făgăduinţe, alţii ca feciorii lui Iacob trimişi în Egipt de tatăl lor după hrană, de cei goniţi de ura opresorului în căutarea libertăţii şi a respectului de om, de copiii lor şi de cei ce au descoperit în Ortodoxie, Biserica mântuirii sufletelor lor.

Aceşti credincioşi ortodocşi odată stabiliţi în ţări şi în continente noi, au aprins flăcări de credinţă şi au întemeiat în jurul lor comunităţi de viaţă în Hristos. Aceste candele şi aceste comunităţi au devenit în lumea nouă far de lumină, o prezenţă atât de necesară, în care Ortodoxia era aproape necunoscută. Datorită acestor Diaspore, Ortodoxia s'a făcut nu numai cunoscută, dar şi apreciată şi ţinută în aleasă stimă.

Contactul credincioşilor ortodocşi cu lumea nouă le-a lărgit orizontul spiritual, le-a dat impulsuri noi de conştiinţă, le-a aruncat în suflete sugestii necunoscute încă şi energii care aduc aminte de veacurile primare ale creştinismului.

Începuturile Diasporei Ortodoxe sunt legate de o serie inimaginabilă de greutăţi, încât se poate spune fără greş, că s'a născut din credinţă, din suspin, din lacrimi şi din jertfe închinate lui Dumnezeu.

De atunci şi până astăzi importanţa ei atât de mult s'a accentuat, încât s'a găsit de cuviinţă s'o înscrie pe agenda proectatului Sfânt şi Marele Sinod al Ortodoxiei.

Spre binele Ortodoxiei, problemele ce se nasc din această nouă prezenţă nu sunt nici doctrinale, nici liturgice, nici tradiţionale şi nici organice.

Global, există o singură problemă, a jurisdicţiei canonice. În fond, la nivelul corpului bisericesc, la nivelul preoţilor şi chiar la nivelul multor ierarhi, există în Diaspora Ortodoxă o conştiinţă a unităţii bisericeşti a tuturor credincioşilor, indiferent de jurisdicţia lor canonică.

În ceea ce priveşte Patriarhatele libere, ele n'au nici un fel de problemă de jurisdicţie cu Diasporele lor.

Cât priveşte însă Patriarhatele din spaţiul marxist, ele au probleme de jurisdicţie cu Diasporele lor naţionale pentru motive externe de Biserică, impuse de silnicia vremurilor.

De când Diaspora Ortodoxă s'a răspândit în ţările şi continentele noi, romano-catolici şi protestanţi de toate nuanţele frecventează cu uimire bisericile şi slujbele ortodoxe. Sunt doritori să cunoască şi să aprofundeze comorile doctrinale ale ortodoxiei şi devin iubitori ai frumuseţilor duhovniceşti puse sub semnul Filocaliei. Că există în lumea occidentală un interes în Ortodoxie, este foarte adevărat, dar nu este mai puţin adevărat că există în această lume şi un fel de nostalgie după predania apostolică şi după moştenirea veacurilor primare. Datorită acestui fapt, Diaspora Ortodoxă a căpătat o mai clară conştiinţă a tezaurului propriu, dar şi un fel de autosatisfacţie şi un fel de autosuficienţă, o reţinere, probabil din cauza lipsei de pregătire aprofundată a Teologiei Ortodoxe şi din cauza cunoaşterii în mod insuficient a originalităţii Ortodoxiei faţă de celelalte ramuri creştine. Când Diaspora Ortodoxă va fi mai sigură şi mai stăpână pe comorile proprii, cu siguranţă se vor descătuşa energii capabile de lucruri mari, nu numai pentru binele Ortodoxiei, dar şi pentru binele creştinătăţii în general.

Că Diasporele Ortodoxe, în faza de înfiripare au trebuit să facă faţă multor şi grave probleme, la care Bisericile mame n'au arătat suficient interes, este un mare adevăr. La acest capitol se pot spune multe... Totuşi, în ciuda acestor greutăţi şi în ciuda unui oarecare abandon, Diasporele Ortodoxe au rămas fidele Bisericilor mame prin grai, prin tradiţii specifice, prin conţinut etnic şi prin ataşament organic. Din această poziţie de părăsire, ea a trebuit să-şi mărească grija să-şi păstreze cât mai curată doctrina, cultul şi întreg tezaurul moştenit, iar dragostea de Bisericile mame a rămas pe mai departe caldă şi cu un dor care este greu de ştiut unde sfârşeşte.

Chiar dacă astăzi Diaspora Ortodoxă este privită de unele Biserici mame cu un oarecare sentiment de gelozie sau cu anumite resentimente, streine de duhul evanghelic, Diaspora Ortodoxă are o viziune ce depăşeşte aceste păcate şi priveşte la ziua de mâine, peste oameni, la viitorul Ortodoxiei, ca expresie şi viaţă autentică în Iisus Hristos.

A trecut vremea să mai fie tratată cu un fel de paternalism sau cu invocări rigide, lipsite de duhul adevărului şi al dragostei şi a trecut vremea să se mai tragă de Diasporele Naţionale pentru a acoperi cu pretenţie şi brutalitate, ambiţii pământeşti. Ea trebue tratată cu grijă şi cu bucuria duhovnicească că s'a putut înfiripa pe pământ strein, din rădăcini adânci până la Hristos, Apostoli şi Sfinţii Părinţi şi din învăţătura cea dreaptă a celor Şapte Sigilii ale Duhului şi că a crescut în exemplară fidelitate nu numai faţă de Ortodoxie, dar şi faţă de Bisericile mame. Ea nu mai poate fi considerată cenuşăreasa Bisericilor mame.

Viitorul Diasporei Ortodoxe se poate întrevedea strălucit. După ce a prins rădăcini puternice şi după ce a crescut atât de frumos, ea poate în mod mai consistent şi mai organizat sa-şi lărgească activitatea religioasă şi spirituală în câmpul misiunii. Această nouă dimensiune duhovnicească poate să devină vocaţia ei, de a da hrană celor ce cer, poate să devină o pasiune mesianică, pentru cei ce-L caută pe Iisus.

În ţările şi continentele noi, unde Diaspora Ortodoxă activează, sfinţeşte şi îndumnezeeşte omul cu trupul şi sângele Mântuitorului Hristos, sunt atâţi autohtoni doritori să cunoască şi să devină fiii Ortodoxiei. Nu este vorba de prozelitism, căci acest cuvânt cu rezonanţă atât de tristă, a făcut mare rău creştinătăţii, învrăjbind pe fraţi între ei şi ramurile creştine, ci este vorba să se răspundă cu competenţă, cu dragoste şi cu răbdare evanghelică, celor ce au sete şi foame de cuvânt dumnezeesc, să bată la uşa celor ce alunecă naiv pe drumurile pierzării şi să primească cu drag pe cei ce spun că se simt la ei, în vatra Ortodoxiei.

În acest caz Diaspora Ortodoxă s'ar implica în drama spirituală a omului din această parte de lume, unde se joacă destinul lui şi faţă de care ea trebue să se simtă solidară şi responsabilă.

Nu este vorba nici de întrecere cu celelalte Biserici surori, care depun deja efort considerabil, ci este vorba de un aport umil, de un aport în care nu se vine cu reţete gata făcute, de o prezenţă în care Ortodoxia să contribue cu experienţa, cu duhul dragostei, cu duhul adevărului evanghelic şi cu duhul respectului faţă de sfânta noţiune de om.

Pentru a se lansa spre acest nou orizont, Diaspora Ortodoxă are nevoie de unitate jurisdicţională, de cunoaştere şi de concentrare pe posibilităţile ei, de pregătire teologică, de vână şi de viaţă spirituală trăită în adâncime, până la scăldătoarea patristică şi până la trăirea pe culmile sfinţeniei şi înţelepciunii monahismului din epoca de aur a creştinătăţii. Cu viteji şi cu entuziaşti ea ar putea stabili legături noi între fiii lui Adam, mai presus de diversitatea neamurilor. Şi mai ales pe pământ strein cu generaţii născute aici, s'ar putea spune mai uşor că apartenenţa la un neam este numai o treaptă dela care te poţi ridica mai sus spre mistica unificare în Hristos.

Pentru a se lansa şi spre acest nou obiectiv, Diaspora Ortodoxă are nevoie de jurisdicţie canonică unică, de unitate spirituală şi de unitate de efort.

Pentru eternele păcate omeneşti, această problemă pare să fie extrem de dificilă: sunt greutăţi nenumărate, sunt prejudecăţi, sunt întreceri şi sunt egoisme personale şi naţionale camuflate sub cele mai frumoase cuvinte etc.

Poate mâine nu se va putea realiza această unitate, dar poimâine se va realiza cu siguranţă, pentrucă acesta este mersul firei, este mersul organic şi pentrucă Diaspora Ortodoxă a atins suficientă maturitate duhovnicească pentru a-şi lua în mâini proprii, răspunderile.

Sfâşierile între fraţi pe chestiuni de jurisdicţie, pe chestiuni de întâietate de implantare, nu fac cinste Ortodoxiei Sfinte şi sfinţită şi astăzi de atâtea jertfe. Mai mult, o diminuează în faţa celorlalţi creştini, îi macină energii în mod inutil şi o slăbesc.

În Diaspora Ortodoxă, jurisdicţiile canonice sunt multe, atât în Europa Occidentală cât şi în Continentul Nord America şi America Latină. Numărul mare de jurisdicţii, cu toate implicaţiile ce se nasc din această stare, îi micşorează elanul, îi taie aripile duhovniceşti şi adesea o aruncă în impas.

În stadiul de creştere de astăzi, Diaspora Ortodoxă are nevoie de o unică jurisdicţie canonică. Singurul Patriarhat care poate revendica acest drept, de a acorda această mult visată şi aşteptată jurisdicţie canonică, este Patriarhatul Ecumenic din Constantinopol, pe baze canonice şi tradiţionale dar şi pentru motive morale, psihologice şi politice. Nu trebueşte uitat, Ortodoxia trăieşte în timp, între oameni şi cu sisteme politice care de multe ori îi sunt nefavorabile. O eventuală Autocefalie venită în afară de Constantinopol, dela ori şi care Patriarhat din spaţiul marxist, ar fi interpertată ca un act politic şi nu bisericesc. Diaspora Ortodoxă ar fi implicată într'o eroare capitală. Ar da naştere la suspiciuni, i-ar mări neliniştea duhovnicească, i-ar turbura conştiinţa şi ar slăbi-o.

La acest capitol trebue spus: Patriarhatele din spaţiul marxist, atunci când cerul omenirii se va limpezi şi când atmosfera va fi degajată de presiuni şi imixtiuni şi când sistemul ateu de acolo va dispare pentru totdeauna, aceste Patriarhate vor fi obligate să răspundă la o serie de întrebări, să răspundă de ce au luat o serie de decizii, să răspundă de tăcerea lor vinovată atunci când omul era batjocorit, torturat şi asasinat. Trebue să se ştie deasemenea până unde a mers amestecul partidului în viaţa şi deciziile Bisericii. Totul va fi revalorizat în lumina adevărului evanghelic, în lumina predaniei, a canoanelor şi a doctrinei şi se va decide numai atunci în ce măsură toate aceste fapte şi decizii din acea vreme vor fi absorbite de Biserică, aşa cum magistral spunea marele teolog, Profesorul Vasile Loichiţă.

Din acest punct de vedere, o eventuală Autocefalie unilaterală venită dela ori şi care Patriarhat din spaţiul marxist, în situaţia actuală, va fi lovită de îndoială, va fi considerată dacă nu ca un gest abuziv, în orice caz ca un gest lipsit de modestie, de înţelepciune, de tact şi de viziune ortodoxă. O astfel de Autocefalie nu poate fi acceptată, mai ales în condiţiile de libertate în care trăieşte Diaspora Ortodoxă.

Pentru aceste motive enunţate numai, Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol îi revine în plin dreptul de a acoperi canonic Diaspora Ortodoxă şi de a răspunde la aspiraţiile ei cu tact, cu înţelepciune, cu dragoste şi cu înţelegere.

Patriarhatul Ecumenic prin poziţia sa de prestigiu şi prin contactele deja stabilite cu toate Patriarhatele Ortodoxe, poate şi este de dorit să pornească o ofensivă de lămurire asupra necesităţii unificării jurisdicţionale a Diasporei Ortodoxe şi de rolul pe care ea poate să şi-l asume în viitor. Numai Patriarhia Ecumenică poate să stabilească un consens în ceea ce priveşte soarta Diasporei Ortodoxe. În acest caz ar învinge Hristos ca Stăpân şi ca izvor al dragostei şi nu ca judecător între fraţi.

În a doua etapă, printr'o Pastorală, Patriarhatul Ecumenic să se declare gata să acopere canonic toate Diasporele Naţionale. Cu consensul lor s'ar putea proceda la convocarea a trei Adunări bisericeşti: Una în Statele Unite şi Canada, a doua în Europa Occidentală şi a treia în America Latină, fiecare la timpul său, prezidate de Patriarhul Ecumenic sau delegatul său. De aici s'ar putea ajunge să se creeze trei Biserici Autocefale.

În condiţiile actuale, în această etapă de creştere la care au ajuns Diasporele Naţionale, nu trebue să se impună ideea abandonării specificului lor: limbă, tradiţii şi chiar legături spirituale cu Bisericile mame, acolo unde se poate. Ar fi nefiresc şi s'ar lipsi de ceea ce ar putea constitui mâine frumuseţea exemplară a acestor Biserici Autocefale, ca Biserică a Neamurilor.

Noile Biserici Autocefale prin poziţia geografică, prin dinamismul şi prin elanul de Biserici tinere, ar putea deveni în viitor Sfântul Ioan dela poalele Crucii, sprijin pentru întreaga Ortodoxie.

Pe zi ce trece se concretizează ideea că destinul omenirii nu se va juca în altă parte, ci aici în lumea liberă, cu epicentrul în Statele Unite.

În această perspectivă, Ortodoxia trebue să fie prezentă, activă şi implicată în marile decizii ce privesc soarta omului şi a omenirii în general. Ea poate contribui la aceste decizii cu viziunea strict specifică ce o are despre libertate, despre om ca fiinţă unică şi absolută, despre capacitatea lui creatoare, despre adeziunea lui spontană la instaurarea unei lumi mai bune, mai drepte şi mai conformă cu voia divină şi despre posibilitatea lui de a se transforma dela imagine, la asemănare cu Dumnezeu.

În această vreme crucială, Ortodoxia are o răspundere enormă în faţa omenirii şi în faţa lui Dumnezeu.

În situaţia actuală, aşa cum se prezintă sub diferite jurisdicţii, Diaspora Ortodoxă nu poate răspunde la glasul misterios al vremii. Şi răspunderea cade pe umerii celor ce nu ascultă acest glas. □

FARA ARMÂNEASCĂ

VĂNGHELU DUPĂ MATEI

Capitolu 26
Pidhimolu a Hriștolu.

1. - După ți bitisi tuti zboarăli aisti, dzăsi lisus cătră apostollii a Lui:

2. - Stiț că pisti dauă dzăli va s'hibă Paștili și Hilliu a Omlui va si-s da s'hibă 'ncrufusit.

3. - Atunțea Arhiereilli și aușilli a popului s'adunară tru uborlu a arhiereului cari si-ancllima Caiafa.

4. - Si deadun s'achicăsiră ca s'lu acață pi lisus cu strâmbătati și su-L vatămă.

5. - Ma dzățeau: Nu dzuă di sărbătoari ca s'nu s'facă mintireajă tu popul.

6. - Când lisus se-afla Betania tu casa al Simon Leproslu,

7. - S'apruchiă di El ună mulleari, cu un vas di alabastru cu mir scump și lu turnă pi caplu a Lui, când El șidea la measă.

8. - Când vidzură apostollii aistă s'năiriră și dzăsiră: Tră țe s'feați aistă zñiă?

9. - Că mirlu aist putea si-s vindă scump și pradzilli si-s împartă laoarfiñi.

10.- Ma Ilsus lă cunuscu mintea lor ș'lă dzăsi: Cățe s'anvirinaț mullerea? Că ea adără lucru bun tră Mini.

11.- Că pi oarfiñi va-lli aveț totăna cu voi, ma pi Mini nu va s'mi aveț totăna;

12.- Că ea când turnă mirlu aist pi truplu a Meu, u adără tri'ngruparea Mea.

13.- Di aver vă dzăc a vauă: luțido va si-s răspândească aist Vănghel, tu tută lumea va si-s spună și ți feați ea tri aduțirea aminti a Ilei.

14. Atunțea un di ațelli doisprădzați, ți s'ancllima luda Iscarioteanlu, s'dusi la arhierei.

15.- Si lă dzăsi: Ti va-ñi daț și mini va vu-L dau tru mâñilia voastri? Si elli feațiră păzarea ti treidzăț di pradz di asimi.

16.- Si atunțea căftă oara iudisită ca s'Lu prida tru mâñili a lor.

17.- Tu prota dzuă a Azimilor, viniră apostollii la lisus și lu'ntribară: - lu vrei s'nărdzem tra s'măț Paștili?

18.- Si El dzăsi: Duțet-vă tu țitati la cutare și dzățetilli: Invățătorlu dzăți: Chirolu a Meu esti aproapi; la tini voi s'fac Paștili cu apostollii a Mei.

19.- Si apostollii adărară cum lă dzăsi Ilsus și-ndreapsiră Paștili.

20.- Când s'adră seară, șidzu la measă cu doisprădzațipli apostolli.

21.- Si când măcau, lisus lă dzăsi: - Di aver vă dzăc a vauă că un di voi va mi vindă.

22.- Si elli sin'nvirinară mult, și cafișun acăță s-Lu'ntreabă: - Nu cumva esc mini, Doamne?

23.- Iara El lă răspunsi ș'lă dzăsi: -Ațel ți teasi mâna cu Mini tu blid, ațel va mi vindă.

24.- Hilliu a Omlui ñeardzi cum easti scrisă tri El, ma, ca vai di ațel om prit cari Hilliu a Omlui va si-s vindă! Ghini irea tră ațel om s'nu irea fapt.

25.- Atunțea luda, ațel ți-L vindu, răspunsi și dzăsi: -Nu cumva esc mini, Invățătorule? Răspunsi a lui: -Tini dzășeși.

16.- Si când măcau elli, lisus lo păni, u vluisi, u frănsi și u deadi a apostollilor și lă dzăsi: -Luaț măcaț, aist easti truplu a Meu.

27.- Si dapoia lo scafa și mulțumi, lu deadi și dzăsi: -Beț di tru aistă tuț.

18.- Că aist easti săndzili a Meu a Legii ațeli Noi, cari tri mulț s'vearsă tră llirtarea amărtiilor.

29.- Si vă dzăc a vauă că nu va s'amis'ma beau di aoa ninti dit aistă poamă di viniă, până tu dzua când va u beau năpoi cu voi, tru amirărillia a Tatălui a Meu.

30.- Si după ți cântară alăvdări al Dumidză, ișiră tu Muntili a Masiñilor.

31.- Atunțea lisus lă dzăsi: - Voi tuț va s'vă cihtisiț di sibepea Mea noaptea aistă, că scris easti: Va s'bat picurarlu și va să s'arăspândească oili dit cupiă.

32.- Ma după înviarea Mea, va s'nerg ma ninti di voi, în Galileia.

33.- Si Petru îlli răspunsi: -Ma si-s cihtisească tuț di Tini, mini vârnă oară nu va mi cihtisesc.

34.- Si lisus îlli dzăsi a lui: -Di aver ță dzăc a ția, că noaptea aistă ma ninti ca s'căntă cucotlu di trei ori va s'ti aleapidz di Mini.

35.- Petru îlli dzăsi: -S'lipseari s'mor dipriună cu Tini, nu va mi aleapit di Tini. Si tuț apostolii dzăsiră tut așí.

36.- Atunțea lisus ñearsi deadun cu elli la un loc ți s'ancllima Ghetsimani și lă dzăsi a apostollilor: -Sideț aoa până nerg aclo ca s'Mi'ncllin.

37.- Si lo cu El pi Petru și dollii hilli al Zevedeu, lu acăță 'nvirinarea și-lli vini mari angusă.

38.- Atunțea lă dzăsi: -Invirinat easti suflitlu-a Meu până la moarti. Arămâneț aoa și avigllia ț deadun cu Mini.

39.- Si imnând ma năinti, cădzu cu fața cătră loc, s'ruga și dzățea: -Părintili-a Meu, ma s'hibă cuputință, fă s'treacă di la Mini scafa aistă! Ma nu cum voi Mini, ma cum vrei Tini s'hibă.

40.- S'turnă la apostolli și-lli află că durñeau și-lli dzăsi al Petru: -Ași, nu putut ună oară s'avigllia ț cu Mini!

41.- Avigllia ț și rugaț-vă ca s'nu cădeț tu cârtire. Că duhlu easti diștiptat ma trupul, niputut.

42.- Iară s'dusi a daua oară s'ruga și dzățea: -Părintili-a Meu, macă nu s'poati s'treacă scafa aistă ca s'nu u beau, la si-s facă vrearea Ta.

43.- Si năpoi vini și-lli află cum durñeau, că ocllii a lor ireau îngriunaț.

44.- Illi lăsă și s'dusi iara a treia oară di s'rugă și dzăsi idhiali zboară.

45.- Atunțea s'turnă la apostolli și lă dzăsi: -Druñiț di tora și vă discurmaț. Ialea s'aproachiă oara și Hilliu a Omlui va s'hibă dat tu mâñili a amârtioșilor.

46.- Sculaț-vă s'neardzim, ialea se-aproachie ațel ți Mi vindu.

47.- Si când El ninga zbura, ialea vini luda, un di doisprădzațipli apostolli și deadun cu el lume multă, cu pale ș'cu tuiadzi di la Arhierei până la aușilli a popului.

48.- Iara vindzătorlu lă deadi semn dzicândalui: -Pi ațel cari va-L baș, Ațel easti: băgaț mâna pi El.

49.- Si vini la lisus și-lli dzăsi: -Hărisea-Ti Invățătorule! Si-l bășe.

50.- Iara lisus îlli dzăsi: -Oaspe, tră țe viniși? Atunțea elli s'aprucheară, băgară mâna pi lisus și lu-acățară.

51.- Si ialea un di ațelli ți ireau cu lisus, trapsi mâna, scoasi pala, agudi pi huzmichiarlu a Arhiereului și-lli tălliă urecllia.

52.- Atunțea lisus îlli dzăsi: Toarnă-ți pala la loclu a Ilei, că tuț ațelli ți scot pala, di p pală va s'cheară.

53.- Ică ță si pari că nu pot s'rog pi Tatăl a Meu si-ñi pitreacă tora ma mult di dauăsprădzați legiuni di anghilli?

54.- Ma cum va să si'mplinească ațeali Scrisi, că ași prindea s'hibăă

55.- Tu ațea oară lisus dzăsi a mulțimillei: -Ca la vârnu fur ișit cu pale ș'cu tuiadz ca s'Mi acățaț. Cafi dzuă șideam tu templu și învățam și nu vinit s'băgaț mâna pi Mini.

56. - Ma tuti aisti s'adrară ca s'împlinească Scrisili a profețlor. Atunțea tuț apostolli lu alăsară și fudziră.

57.- Iara ațelli ți lu-acățară pi lisus, îl dusiră la Caiafa arhiereulu, iu ireau adunaț cărturarilli și aușilli.

58.- Si petru s'duțea după El di diparti până agiumsiră tu uborlu a arhiereului și după ți intră nuntru șidea cu huzmichiarilli ca s'veadă bitisita.

59.- Tora arhiereilli, aușilli și tut sinedriului căftau mărturiă arădoasă contra al lisus, ca su-L vatămă.

60.- Ma nu aflară, cu tuti că viniră mulț marturi micinoși. Cama dapoia, viniră doi.

61.- Si dzăsiră: -Aist dzăsi: Pot s'asparg templul al Dumidză și tu trei dzăli s'lu adar.

62.- Si si sculă arhiereulu și-Lli dzăsi: - Nu rzspundzi țiva la ți mărturisesc aiști contra Ta?

63.- Ma lisus tățea. Si arhiereulu îlli dzăsi: Ti spigiur pi Dumidzălu. Ațel Viu, s'nă spuñi a nauă macă ești Tini Hriștolu, Hilliu al Dumidză.

64.- Si lisus îlli dzăsi: -Tini dzășeși. Si nica va spun: di aoa ș'ninti, va s'videț pi Hilliu a Omlui cum șeadi di na'ndreapta putearillei și viñi pi norlli a țerlui.

65.- Atunțea arhiereulu și-arupsi strañili și dzăsi: -El balstimă! Ti nă lipsesc alț marturi? la tora avdzăt blăstemlu a Lui.

66.- Ti vă si pare? Iara elli răspunsiră și dzăsiră: -Easti stipsit tri moarti.

67.- S'lu scuchiară pi față, îl bătură cu bușili, iara alții îlli dădeau palmi,

68.- Dăicândalui: -Angucea Hristoase, cari easti ațel ți Ti-agudi.

69.- Iara Petru sidea nafoară, tu ubor. Si ună huzmichiară se-apruche di el și dzăsi: -S'tini ireai cu lisus Galileanlu.

70.- Ma el se-alipită dinintea tutulor și dzăsi: -Nu știu ți dzăț.

71.- Si când ișea pi poartă îl vidzu altă mulleari și dzăsi ațălor di aclo: -Si aist irea cu lisus Nazarineanlu.

72.- Si năpoi se-alipită cu giurat: -Nu cunosc pi omlu aist.

73.- Ma după niheamă se-apruchiară ațelli ți șideau aclo și dzăsiră cătră Petru: -Dealihea și tini ești un di elli că ti cunoști și după zbor.

74.- Atunțea el acăță si s'blastimă și si-s spigiură: -Nu cunosc pi omlu aist. Si tu oara ațea, cântă cucotlu.

75.- Si Petru și-adusi aminti di zborlu al lisus, cari dzăsi: Ma ninti ca s'cântă cucotlu, di trei ori va s'ti aleapidă di Mini. Si ișe nafoară și plânsi cu amar.

SĂRĂCIA INTELECTUALĂ A LINGVIȘTILOR GRECI

Vasile TEGA

Urmare din numărul trecut

O altă lucrare franceză, Encyclopedie de la Pleiade - Le Langage (p. 1135) este cât se poate de clară: "Se disting patru dialecte în limba română, dacoromâna, constituind forma oficială. Aromâna, cunoscută de asemenea sub numele de romàna din Macedonia (macedoromâna) este vorbită în Jugoslavia de sud, în Grecia de nord și în Albania de către aproximativ 350.000 de persoane." Encyclopaedia Universalis (vol. 14, pp. 359-360), după ce analizează caracteristicile de bază ale celor patru dialecte ale limbii române, insistă asupra faptului că împreună cu dalmata, româna formează "balcano-romana."

După enciclopedia în limba rusă Bolshoia Sovetskaia Entsiklopedia (vol. 2, p. 364) "aromânii, cunoscuți de asemenea sub numele de țânțari, macedoromâni, cuțovlahi, vorbesc dialectul aromân, care este strâns legat de limba română."

Iată acum câteva extrase din enciclopediile germane. "Limba română propriu zisă - scrie Brockhaus Enzyklopaedia (vol. 17, p. 234) - are dialecte surori aromâna, meglenoromâna și istroromâna, vorbite de minoritatea etnică română din Grecia, Jugoslavia, Albania și Bulgaria. Toate aceste dialecte împreună cu dacoromâna alcătuiau în jurul secolului al zecelea ceea ce specialiștii numesc "româna comună." Același punct de vedere îl găsim exprimat și în Mayers Neues Lexikon (vol. 1, p. 396), care evaluează numărul aromânilor la peste trei sute de mii, precum si în Schweizer Lexikon (vol. 6, p. 656), după care "dialectul aromân, vorbit de peste 250.000 de persoane, manifestă încă semne de vigurozitate." Enciclopediile italiene acordă un spațiu important acestui subiect. Astfel, Dizionario Enciclopedico Italiano (vol. 10, p. 547) spune: "Limba română, înțeleasă ca ansamblul dialectelor române, se împarte în patru dialecte: dacoromâna, vorbită în Romania de azi; macedoromâna vorbită de grupurile de aromâni din Tesalia, Epir, Macedonia, Albania si Bulgaria; meglanoromâna sau meglenita vorbită în regiunea Meglen, la nord de Salonic și istroromâna, vorbită în câteva sate din Istria. Dialectele române reprezintă continuarea latinei vorbite de colonii romani amestecați cu substratul lingvistic trac."

In Enciclopedia Eruopea (vol. 9, p. 955) se insistă asupra faptului că "principalele tipuri dialectale ale limbii române sunt patru dacoromâna, care constituie modelul literar național; macedoromâna sau aromâna, vorbită în sudul Dunării, meglenoromâna vorbită într'o arie limitată la nord de Salonic și istroromâna, care mai supraviețuiește în câteva sate din Istria."

"Patru sunt principalele dialecte ale limbii române - scrie Grande Dizionario Enciclopedico UTET (vol. 16, p. 255): dacoromâna, macedoromâna sau aromâna, meglenoromâna și istroromâna. Limba română, în ciuda tuturor influențelor lexicale neromane precum și a fenomenelor de autonomie datorite unei limbi preromane, rămâne totuși o limbă neolatină, chiar dacă elementele nelatine într'un dicționar sunt în majoritate, deoarece trebue luat în considerație faptul că circulația cuvintelor și nu numărul lor decide de latinitatea limbii române. Un dicționar etimologic trebue să semnaleze de asemenea și cuvintele scoase din circulație, și deci care nu mai sunt întrebuințate, în timp ce uzul ne spune că 80% din cuvintele folosite de români sunt de origină latină."

"Limba română are patru dialecte principale - spune Enciclopedia Italiane (vol.

Continuare in pag. 17

MATERIALELE PENTRU "FARA ARMÂNEASCĂ" SE PRIMESC
PE ADRESA REDACTORULUI NOSTRU:
ZAHU PANĂ, 31-25, 89-th STR. JACKSON HEIGHTS
N.Y. 11369, U.S.A.

ÎNCOTRO PRIBEAG ROMÂN? ÎN AMERICA SAU AUSTRALIA?

Dr. C.I. UNTARU

Odată plecați, mulți dintre frații noștri refugiați, ajunși în lagărele de tranzit de prin Austria, Italia, Grecia sau Germania Federală, desigur că-și pun întrebarea de mai sus: Incotro de aici înainte? Decizia pe care o vor lua nu este deloc ușoară, deoarece îi vor lega de o altă țară străină, cu foarte puține șanse de a se mai schimba dintr'o țară în alta. Pe de altă parte, decizia luată de ei singuri nu-i de ajuns de a rezolva problema emigrării, aceasta mai depinzând și de autoritățile statului, pe care l-au ales, de a-i accepta ca imigranți.

Politica de imigrare a acestor țări de peste ocean variază dela un an la altul, prin fixarea de cote și preferințe în raport cu anumite profesiuni, de care ele au sau vor avea nevoie în viitorul apropiat. Excepție dela această selecționare pe bază profesională o fac refugiații cu "statut politic", pe care îl obțin dela autoritățile țărilor din Europa, unde s'au refugiat. Pe baza Convențiilor de Drepturi Umane, iscălite atât de America cât și de Australia sau Canada, aceste State se obligă să dea preferință refugiaților politici la acordarea vizei de intrare cu reședința permanentă pe teritoriile lor. Ceea ce trebue știut însă dela început, de refugiații de această categorie aflați în Europa, este faptul că odată sosiți ca imigranți în țara de peste ocean, statutul lor preferențial de refugiați politici se pierde față de statul care l-a emis, fiind preluat de statul care i-a admis ca imigranți cu reședință permanentă. Cu alte cuvinte, o reîntoarcere în Europa, sau o schimbare de țară ca din Australia în America, sau vice-versa, nu mai este posibilă decât pe calea obișnuită de selecționare pe bază profesională cu plata transportului de persoana respectivă. De aceea, decizia luată, mai înainte de a părăsi Europa, devine de o importanță capitală și din această cauză.

Pe de altă parte, statutul de refugiat politic de care continuă să se bucure imigrantul în țara care l-a acceptat cu reședință permanentă, se poate pierde și acesta dacă persoana respectivă re-obține cetățenia română, prin facerea unei cereri la Consulatul reserist din localitate, pentru obținerea unui pașaport român cu reședinta în străinătate. Această manipulare diplomatică, ilegală în dreptul internațional, este încurajată de Consulatele comuniste, însă nu-i văzută cu ochi buni de țara gazdă. Imigranții, cari recurg la re-obținerea cetățeniei române în străinătate, sunt aceia care intenționează de a se reîntoarce în România, fiind nemulțumiți cu exilul, sau acei, care, la insistența Consulatelor comuniste, acceptă acest târg în schimbul promisiunei de a i se da drumul familiei din Tară, ca să se poată reuni cu soțul sau soția din străinătate.

O altă chestiune serioasă de considerat de cei necăsătoriți sau cu familia rămasă în Tară, mai înainte de a pleca din Europa, este necesitatea de a trăi în sânul unei familii, în noua țară de peste ocean. Cum în general, căsătoriile mixte nu dau rezultate bune, este bine ca cei necăsătoriți să încerce a-și aduce logodnice din Tară, sau să caute aceste partenere de viață, acolo unde se găsesc în Europa, mai înainte de a porni încoace. Pe de altă parte, cei cu familiile rămase în Tară ar fi bine să știe că o reuniune cu familiile lor în străinătate poate dura cel puțin un an dacă nu chiar mai mult, din cauza greutăților făcute de Guvernul dela București. De aceea este mai bine ca aceștia să emigreze singuri, și să facă formele de aducerea familiei în țara de peste ocean, unde între timp ei pot lucra, strânge ceva bani și pregăti o locuință la sosirea familiei din România.

Iar acum, după toate aceste generalități, și câteva informații, pe scurt, relativ la Australia în comparație cu America-Canada, asupra populației, climei, gradului de civilizație, posibilităților de progres și perspective de viitor.

Pe întinsul Continentului Australian, care transpus pe harta Europei s'ar întinde din Portugalia până în Crimea, nu trăesc astăzi decât ca. 15 Mil. de locuitori, cei mai mulți în marile orașe de-a lungul coastei Oceanului Pacific. Australienii sunt de rasă Anglo-Saxonă și vorbesc o singură limbă internațională: Engleza. Ca temperament sunt oameni liniștiți, prietenoși, generoși și cam molatici la muncă, după teoria de "Take-it-easy, Mate" (adică: ia-o încet, măi frate), spre deosebire de ritmul de muncă rapid din America. Regimul politic este stabil, fără pericole de revoluții sau alte tulburări civile, cu toată faima puțin măgulitoare a prea multor greve adusă clasei muncitoare. In schimb în Australia nu există o problemă a Negrilor ca în America, unde aceasta poate exploda pe neașteptate, ca o bombă cu ceasornic, mai ales în cazul izbucnirei unui război.

Prin poziția ei geografică, Australia este singura țară de origină Europeană care face parte și se integrează în marele colos Asiatic din Extremul Orient, unde trăesc peste două miliarde de locuitori, constituind un imens rezervor de mână ieftină de lucru și o piață colosală de desfacere pentru produse industriale, Australienii având atât "know-how-ul", materialele prime și capitalul de producție, cât și intimitatea geografică, de a da posibilitatea acestor masse de oameni de a munci, a se hrăni, îmbrăca și locui în condițiuni omenești.

Pe de altă parte, climatul în Australia, ca în întreaga emisferă de sud, este fără îndoială un paradis în comparație cu acela din emisfera de nord: Europa sau America. De ex. la Sydney, în Australia, temperatura în timpul iernei variază între + 4 C și + 15 C, cu apropiați munți acoperiți de zăpadă, pentru amatorii de sporturi de iarnă; iar în timpul verii temperatura oscilează între + 18C și + 28 C, cu brize răcoritoare de-a lungul oceanelor Pacific sau Indian. In interiorul Continentului însă, departe de mare, temperatura este continentală cu valuri de căldură atingând și +45 C. De a lungul oceanelor însă Fauna și Flora sunt cu totul excepționale, Australia fiind situată la Sud de Tropice, cam pe aceeași latitudine cu insulele Pacificului meridional: Hawai, Noua Caledonie, Fiji, Samoa, Toga, Polynesia etc., unde vara este aproape permanentă și unde orhideele cresc sălbatice pe câmpuri cum ar crește păpădiile pe la noi. Desigur că sunt și regiuni aride în interiorul Continentului, precum și dezastre naturale ca cicloane, inundații, secete sau focuri de păduri sau de recolte pe câmpuri.

Iar faptul că tot timpul anului pământul nu-i acoperit de zăpadă, face posibil ca munca în afară, atât în agricultură cât și în construcții, să poată continua nestingherită, spre deosebire de America și Canada.

In privința civilizației și a industrializării, marile orașe australiene sunt la același nivel ca cele din America, însă din punct de vedere al exploatării resurselor naturale, în special a celor minerale, care sunt enorme, Australia este cu cel puțin 100 de ani în urma Americei. De fapt Australienii nu știu cu preciziune nici astăzi, ce conține subsolul Continentului lor. De ex. au fost descoperite recent zăcăminte de diamante, care depășesc în dimensiune pe acelea din Africa de Sud. Această abundență în resurse naturale prevestește un mare potențial de dezvoltare economică. Cu alte cuvinte, spre deosebire de America, unde aproape totul este supra-organizat, supra-industrializat și supra-populat, Australia oferă în zilele noastre un câmp deschis de vastă expansiune acelora capabili și hotărîți de a lua taurul de coarne. Deoarece viața în orașele mari este scumpă, mai ales din cauza chiriilor mari, imigrantul nu poate face prea multe economii pentru a-și cumpăra o casă, care este visul oricărui Australian. In regiunile miniere mai izolate ale Continentului însă, deși viața nu-i atât de excitantă ca la orașele mari, salariile sunt mai mari, cheltuielile de trai mai mici și deci posibilitățile de economie mai bune. După câțiva ani de muncă și economie pe acolo, te poți retrage după aceea la oraș, unde îți poți cumpăra o casă, iar cel întreprinzător, chiar o mică afacere pe cont propriu.

Australia, spre deosebire de Europa, America sau chiar Canada, este în primul rând țara muncitorului. Cei interesați mai mult într'o viață artistică vor rămâne poate deziluzionați să constate lipsa acesteia în marile orașe australiene care deși sunt centre de civilizație, nu sunt în aceeași măsură și centre culturale în sensul european al cuvântului. Dar indiferent dacă sunt muncitori sau artiști, cine își închipuie că în Australia sau America câinii fug cu covrigii în coadă, sau dolarii se câștigă ușor pe șantiere sau în fabrici - se înșală amarnic, și în acest caz ar face mai bine dacă ar lua calea întoarsă, sau ar rămâne acolo unde se găsește.

Iar acum, Pribeag Român, după ce-ai citit rândurile de mai sus și ți-ai făcut poate toate socotelile, nu uita că, în cele din urmă, ca de obicei, tot norocul sau nenorocul va decide soarta ta ! O decizie însă trebue să iei: fie într'o țară fie în alta, fiindcă în lagărul în care te găsești în tranzit nu vei putea rămâne toată viața. De aceea privește cu încredere înainte, fă-ți o mare Cruce și cu un adevărat "Doamne Ajută !" dă-i drumul pe calea pe care ți-a hotărît-o destinul ! □

SĂRĂCIA INTELECTUALĂ

Urmare din pag. 16

30, p. 22): dacoromân, aromân, meglenoromân și istroromân. ... Dialectul macedoromân sau aromân este vorbit de aromâni (cuțovlahi sau țânțari) răspândiți aproape pretutindeni în Peninsula Balcanică (în Grecia , în special în Tesalia și Epir, în Albania, în particular în regiunea Muzachea, în Jugoslavia, mai ales în Macedonia în jurul orașului Bitolia și în sfârșit în Bulgaria, răspândiți în numeroase comune). ...Aceste dialecte conțin un grup așa de considerabil de caracteristice comune, că trebue să admitem că ele sunt datorate unor inovații proto-romane. Ele au luat deci naștere când strămoșii românilor trăiau încă uniți într'o singură regiune."

Din citatele de mai sus, o concluzie se desprinde cât se poate de clar: ne găsim în fața unui fel de "consensus omnium" al lingviștilor străini în ceea ce privește origina comună a dialectului aromân cu dacoromâna. Toți exprimă acest punct de vedere în termeni cât se poate de clari, nelăsând loc la nici un fel de ambiguitate sau echivoc, în timp ce punctul de vedere grecesc despre așa zisa origină grecească a aromânei nu este luat în considerare nici măcar sub formă de ipoteză.

...

Intr'o comunicare făcută în cadrul unui simpozion ținut cu câțiva ani în urmă la Salonic, A. Topanachi, profesor la universitatea din localitate, afirma - cu un vădit regret, de altfel - următoarele despre cercetările lingviștilor greci asupra dialectului aromân: "...După câte știu nu avem nici un om de știință care să studieze din punct de vedere lingvistic atât vlaha cât și slava, lăsând această grijă, fie pe seama "amatorismului patriotic", fie pe seama oamenilor de știința în străini, din rândul cărora numeroși sunt aceia care subordoneaza știința în favoarea unor obiective politice." (A. Topanachi, Glosica Makedonias, Arhea Makedonia, Simposion Tesalonikis, p. 351).

"Amatorism patriotic": iată expresia justă pentru a exprima caracteristica esențială și comună a acestor lucrări, precum și justețea punctului nostru de vedere: ne găsim în fața unor pamflete politice, destinate exclusiv consumului intern și lipsite deci de orice valoare științifică. □

Vasile TEGA

DIN VIAȚA NOASTRĂ;

AUZITE, VĂZUTE, ȘI PĂȚITE

George DONEV

NU CERCETA ACESTE LEGI...

In presa românească din lumea liberă, (independentă de "indipindintul") se cântăresc declarațiile lui Mihai Haiduc, spionul reserist care afirmă c'ar fi primit ordin să omoare pe Paul Goma și Virgil Tănase.

Un lucru trebue precizat: problema este elegant discutată și nimeni nu încearcă să șteargă de pe răboj atrocitățile înfăptuite de "Fiul Iubit". A șterge din catalogul crimelor ceaușiste ordinul de a ucide pe Goma și Tănase, este cum ai scoate o găleată de apă din Canalul Dunărea-Marea Neagră.

Diversitatea părerilor este ușor de înțeles.

A încerca să afli adevărul prin păienjenișul serviciilor de spionaj și contraspionaj, este cum ai încerca să te călăuzești noaptea în deșert, ghidat de cinci stele polare și trei busole stricate.

Scopul ori cărui serviciu de spionaj este să te deruteze. Spionii nu-și tipăresc meseria pe cartea de vizită și cu cât par mai nevinovați, cu atâta sunt mai periculoși.

"D-ra Doctor" , cunoscuta spioană, și-a început cariera ca o simplă și needucată muncitoare.

Germanii, în timpul Războiului II, au trimis cu submarinul cinci sabotori în Statele Unite.

S'a dezvăluit, cu ani în urmă, că FBI a știut data și locul unde vor sosi sabotorii mai înainte ca ei să plece din Germania.

Totuși, pentru a nu se divulga sursa de informație, sabotorii au fost prinși din "întâmplare", ca o urmare a altor "întâmplări" norocoase, aranjate ca manifestațiile spontane din RSR.

Așa se procedează în lumea serviciilor de spionaj.

Spre regretul curiozității, amănuntele complotului Haiduc-Goma-Tănase, vor rămâne, pentru mulți ani în casa de fier a securității franceze (DST).

Nu știm ce-au șoptit agenții DST-ului la urechea Preș. Mitterrand.

Nu știm ce dovezi i-au prezentat.

A fost vorba numai de asasinarea lui Goma și Tănase, ori, poate, se complotase asasinarea lui Mitterrand cu ocazia vizitei plănuite în RSR???

Să nu uităm planul de asasinare al Papei pus la cale de agenții KGB-ului cu ajutorul agenților bulgari.

In dezamăgirea noastră că nu găsim cheia cu care să dezlegăm misterul, ne rămâne totuși o mângâiere:

Suntem naivi și am fost duși cu zăhărelul de un "palavragiu și pișicher", dar avem mângâierea că suntem în companie bună: Președintele Franței, două duzini de senatori americani, serviciul de spionaj francez, presa din lumea liberă, etc.

ȘI CU BANII LUAȚI ȘI CU CETĂȚENIA ÎN SPATE

A înaintat cererea la Ambasada Română din Washington exprimându-și dorința că vrea să renunțe la cetățenia română (1979).

I s'a răspuns imediat și politicos: Trimiteți-ne $225. (taxa impusă de RSR). Banii au fost trimiși dar, după așteptări de luni de zile, neprimind nici un răspuns, a trimis o scrisoare ca să afle rezultatul. Primul răspuns: "Cererea a fost refuzată." S'au trimis alte patru scrisori, dar răspunsul a fost întotdeauna acelaș: "Cererea a fost refuzată."

Dezamăgit, ing. C.M.și-a cerut înapoi banii, dar i s'a răspuns, de data asta prin telefon, "Azi nimic nu mai e pe gratis" și i s'a dat a înțelege că n'o să-i mai vadă!

O pagină din preocupările cotidiene ale diplomaților RSR-iști.

DOAR FASOLE!

A fost în vizită în țară. Inainte de a se întoarce s'a dus cu nepoata la unul din magazinele SHOP ca să-i cumpere ceva "ca amintire". Dar nepoata, după ce s'a uitat la articolele de lux, la țigări, la parfumuri, etc., a rugat-o pe mătușa: "Cumpără-ne, te rog, niște fasole!"

AUTENTICĂ:

In tramvai, în București: Tramvaiul trece prin dreptul unei biserici și o femeie bătrână își face semnul crucii.

Un milițian, tânăr, împopoțonat în uniformă, care ședea lângă ea, o apostrofează:

--De ce te 'nchini, femeie, în fața clădirii unei biserici și nu te închini și la celelalte clădiri, că toate-s făcute la fel din cărămaidă, lemn, ciment, etc.

Femeia tace, dar după un moment îl întreabă pe milițian:

--Ești căsătorită?

--Da.

--Iți săruți nevasta?

--Sigur că-i sărut obrajii că-i tânără și frumoasă!

--Păi de ce n'o săruți și 'n altă parte...că tot aceeași piele este!

GHICITOARE

Care-i deosebirea dintre un afiș de circ și ziarul "Scânteia"?

Afișul de circ publică fotografia caracatiței cu cap de om și a femeii cu barbă. "Scânteia" publică fotografia lui Ceaușescu și a savantei soții.

MICA PUBLICITATE

Anunțurile dela rubrica "MICA PUBLICITATE" sunt redactate de solicitanți

ANUNȚ

* Medic român, 55 ani, singur doresc corespondență apropiată cu persoane ce locuiesc în Spania între Valencia și Malaga, precum și în restul țării, în sudul Franței și în Buenos Aires. Aceasta pentru o curândă așezare definitivă a mea, fără probleme de lucru. Scrieți la: Udo Herrmann, Hemmerichstr. 10, 8730 Bad-Kissingen, Germania de Vest.

CAUT RUDELE ȘI PRIETENII

* Paraschiv Marcel, P.O. Box 373, Stewart B.C. V0T 1W0 Canada, caută pe tatăl său Petru V. Paraschiv plecat din România pe data de 14 Octombrie 1944 și care se află undeva prin țările nordice, posibil Finlanda. Sunt căutați deasemenea frații gemeni Jan și Luci din Bârlad. Cine-i cunoaște sau au auzit ceva despre dânșii sunt rugați să scrie la adresa de mai sus.

* Alexandru Bălan, fost șef unitate room-service la Intercontinental, îl caută pe Nicolae Petrescu (Nae), căsătorit cu Neli Spak, ambii foști salariați la Intercontinental, stabiliți în Canada. Il rog să-mi scrie la adresa lagărului de emigranți : ACIBADEN, Tekin Soak 18, Kadikoy, Istambul, Turcia.

* Stabilit recent în California, caut pe fostul meu coleg, ing. Miclea Pavel, stabilit în USA în anul 1978 și îl rog să-mi scrie la adresa: David Iosif, 2235 W.Broadway Ave, No. L. 308, Anaheim, CA. 92804, U.S.A.

* Stabilit la Montreal din 1979, caut pe fostul meu coleg de întreprindere din București, ing. Mihai Bujor, stabilit în U.S.A. prin 1972, și îl rog să-mi scrie la adresa: Ion Duțu, 4 Place d'Avignon, Laval, Que. H7E 2J1, Canada.

DORESC SĂ EMIGREZ

* Un grup de artiști amatori din România, care în urma unui turneu în Franța au hotărît să rămână în occident , face apel la o organizație românească din Statele Unite sau Canada să le înlesnească emigrarea și să le garanteze intrarea în una din țările amintite. Grupul este format din: Ciobu Florin, dansator, de profesie pantofar, Oprean Elena, dansator, de profesie croitor, Plev Petru, dansator, de profesie mecanic, Plev Maria, dansator, de profesie legător de cărți, Rusu Ioan, dansator, de profesie croitor, Dvoicsak Lucia, dansator, de profesie marochiner, Dvoicsak Doru, instructor coreograf, de profesie mecanic, Covaci Iosif, violonist, de profesie deratizator. Absolut toți sunt dornici de a lucra în orișice meserie, fie ea cât de grea. Grupul se află în Austria la adresa: Gasthof u Pension, Volnhals, 2640 Gloggnitz Hartio, Austria.

* Drăgulin Romeo, stabilit în Germania de Vest la adresa Tecklenburger Damm, 4530 Ibberburen, dorește să emigreze în Statele Unite, rugând pe această cale o organizație românească să-i garanteze emigrarea.

* Grădinar Sorin, stabilit în Germania de Vest, Carten Str. 29, 5430 Ibberburen, face apel la o organizație românească, să-l ajute să emigreze în Statele Unite.

* Curescu Petru, în vârstă de 19 ani, aflat în lagărul din Traischirchen, Austria, rogă pe un Român sau o organizație românească, să-l garanteze pentru a putea emigra în Canada sau Statele Unite. Garanția se poate trimite la adresa: Curescu Petru, Otto Glockel 24, Traischirchen, 2514 Austria.

CĂSĂTORII

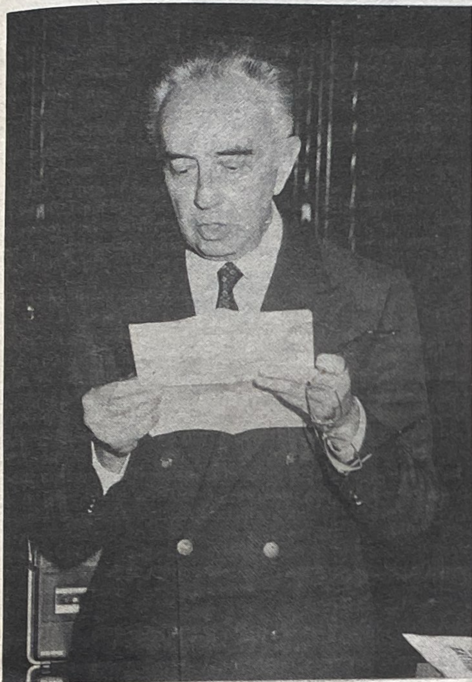
* Rezidentă americană de origină română, vârsta 55 ani, drăguță, serioasă, inteligentă, cu aleasă educație, nu fumează, nu bea, iubitoare de călătorii, muzică, filme, bună gospodină, independentă material, deținând un bun servici și condiții de viață excelente, doresc cunoștința unui domn Român sau de altă naționalitate, cu calități absolut similare, vârstă 55-65 ani, în vederea unei eventuale căsătorii. Rog odată cu prima scrisoare conținând detalii și fotografia recentă. Răspunsuri la redacție cu mențiunea: Pentru "Marci".

* Intelectual Român, cetățean canadian, singur fără obligații, cu oarecare situație, nefumător, antialcoolic, doresc căsătoria cu doamnă absolut singură, fără obligații, între 42-55 ani, română sau să vorbească și limba română, stabilită în orice parte a lumii libere. Stabilirea mea în țara de domiciliu a viitoarei soții nu constituie din partea mea nicio piedică. Răspunsuri numai serioase și detailate însoțite de fotografii la adresa: G.A. No.23 , 3355 Est 5th Ave., Vancouver, B.C., V5M IP5 Canada

* Tânăr, 34 ani, depanator radio, recalificat ca lăcătuș în Austria, vorbesc germana, italiana, româna, situație bună, doresc corespondență cu tânără romancă, în vderea unei căsătorii. Răspunsuri însoțite de fotografii la adresa: Florian Tovagiu Filaret, Hauptplaza 4-14, 4053 Haid, Austria.

ȘTIRI DIN LUMEA ROMÂNEASCĂ

VINTILĂ HORIA LA MÜNCHEN

Copyright by FOTO KEINER Postfach 710544 - 8 München 71

Vintilă Horia a devenit cel mai solicitat oaspete al exilului românesc. Rar întâlnești un compatriot care să nu-i fi citit cărțile, iar acolo unde reușește să ajungă spre a le povesti ceva, românii umplu sala de conferințe până la refuz. La fel este el savurat pentru scrierile sale, numele lui figurând ca autor aproape în toate publicațiile periodice românești. Este dorit, invitat, preferat. Si el răspunde tuturor cu aceeași dragoste și amabilitate, refuzând o invitație, doar când este silit să o facă. De admirat este și spiritul lui inventiv: mereu aduce ceva nou, evită repetările. De fiecare dată abordează o altă temă, un alt mod de expunere. Căci talentul lui ales îi dă posibilitatea să schimbe după dorință nu numai subiectul pe care-l tratează, dar și modul de a-l prezenta. Cu aceeași abilitate, el delectează publicul sau cititorul, indiferent de domeniul creativ pe care-l folosește: poezia, romanul, sau critica literară.

Mereu pe drum, călătorind neîncetat - mai ales în Franța, Italia și Spania - cu o vitalitate tinerească, Vintilă Horia găsește răgazul ca între două prelegeri la universitatea din Madrid, să țină o conferință literară sau filosofică în alt colț al Europei. In Germania, țară mai îndepărtată, vizitele lui sunt mai rare; și totuși cu prilejul ultimilor trei călătorii făcute la München, publicul a avut plăcerea să-l audă vorbind de cinci ori: întâia dată (1975) a conferențiat separat germanilor și compatrioților.In toamna anului 1981, în cadrul reuniunii organizată de Societatea Academică Română, Vintilă Horia a făcut o mult apreciată comunicare despre legăturile istorice româno-spaniole. (Textul expunerii este în curs de apariție în No. 19 din Revista Scriitorilor Români). Cu același prilej, el a vorbit la recepția dela primărie în numele congresiștilor români, expunând în mod elocvent caracterul spiritual și creativ al exilului. In sfârșit, în 1982 Vintilă Horia a împărtășit auditorilor, în cadrul unei conferințe publice, impresiile câștigate în decursul unor convorbiri cu renumiți gânditori germani.Si astfel,deși atât de îndepărtat de publicul german, el și-a câștigat treptat o prețuire deosebită în cercurile culturale ale acestui popor.

Constantin SPOREA

EXPOZIȚIA DE PICTURĂ ȘI SCULPTURĂ DELA CENTRUL CULTURAL ROMÂN DIN MONTREAL

Un bun prieten al românilor, Henri Focillon, istoric de artă, profesor francez ce ne-a vizitat țara în dese rânduri, scria cu mai bine de cincizeci de ani în urmă: "unită moralmente de mai multe secole, România contemporană nu reprezintă o improvizație de cultură, ci un prezent și un trecut care se completează".

Acest trecut de secole l-am adus cu noi, îl purtăm mereu în suflet și în gând, îi păzim cu sfințenie continuitatea...

Acest adevăr a fost demonstrat cu asupra de măsură și de expoziția de pictură și sculptură din sala mare a Centrului Cultural Român din Montreal.

Au fost expuse peste 70 de tablouri, variate ca temă și exprimare: unele de o forță de sugestie tulburătoare unde se putea vedea fondul tradiției picturale românești; altele meditative sau lirice de un figuratism înclinat spre dramă și neliniști. Lucrate în ulei, acrilic, acuarelă sau creion; unele abstracte, altele de un realism puternic, impunător (peisajele din "Laurentides" siluetele străzilor din Montréal, etc., etc.,.).

Peisajele "dorului de țară" sau cele din nordul canadian... exprimare a ideii: "vremelnicia clipei, a trecerii...față de masivitatea stâncii de-a lungul timpului...etern", lângă sculpturi mari monumentale (Omagiu lui Jilles Villneuve, Izvorul Unirii, Hora Unirii etc., etc.,) formau un alt aspect al expoziției.

Icoane luminoase te îndemnau parcă la rugăciune.

Deși timpul de pregătire a fost extrem de scurt, totuși printr'o colaborare sinceră și corectă s'a putut realiza o expoziție mare, de o calitate superioară. Desigur criticii de artă își vor spune cuvântul... Sala spațioasă, creată parcă anume, făcea un ansamblu armonios cu panourile duble, aranjate în evantai, cu ronduri de sculpturi în mijloc și extreme.

Ca o foarte scurtă prezentare, pot preciza că majoritatea artiștilor au consacrat dela început artei principala lor pregătire, ani și ani de studiu, talentul și experiența făcând restul și încununându-i cu premii și renume... Alții, la o răscruce favorabilă a vieții, au sacrificat cu seninătate avantajele unei diplome universitare în științe, pentru a se dedica artei, flacăra ce pâlpâia continuu în sufletul lor și cerea din ce în ce mai imperios,aer și lumină. Unii împletesc încă cu măestrie specializarea tehnică sau arta condeiului cu paleta de culori. Dar aceasta nu înseamnă decât frumusețea diversității în bucuria ce ne-a unit, de a realiza împreună, o expoziție românească la Montreal.

Păstrând ordinea alfabetică, menționez artiștii:

-Pictură: Michel Anastasiu, Viorel Bădoiu (icoane), Florica Cimpoieș Drăgan, Georgeta Crainic, Pavel Ilie, Viorica Velescu- Ilie, Peter Krausz, Neli Leitner, Ionela Manolesco (icoane), Tudor Marinescu, Seleanu (măști), Irina Țăranu-Paquin, Tibor K. Thomas, Victor Timofte.

-Sculptură: Anghel Bucur, Octavian Olaru, Nicăpetre (Toronto). Unii dintre artiști veneau pentru prima dată în comunitatea românească din Montréal. Au rămas încântați și au apreciat condițiile create la Centrul Cultural Român. Desigur mai sunt încă unele lucruri de perfectat: dar aceasta în timp...

Au fost și panouri rezervate pentru colecționarii de artă; menționez colecția Dnei. Luminița Mureșan și a Dlui. Michel Anastasiu, președintele Centrului Cultural Român. Un stand de cărți și unul de discuri au fost de asemenea două puncte de atracție în sala de expoziție.

Centrul Cultural Român, organizatorii în special, mulțumesc pe această cale, tuturor persoanelor ce ne-au ajutat la pregătirea acestei expoziții și vernisajul din 17 Decembrie 1982.

Si activitățile continuă la Centrul Cultural Român din Montréal. In curând un vis vechi al românilor, pentru care Parohia și toate asociațiile își dau mâna,va fi îndeplinit și o bibliotecă mare, românească își va deschide larg porțile.

Georgeta CRAINIC

DELA CONGRESUL SAMLA DIN ATLANTA GEORGIA

Doamna Preoteasă Eugenia Ușeriu a participat la congresul asociației South Atlantic Modern Language Association, ținut în Noembrie 1982. In cadrul Sesiunii "Minor and median languages" a prezentat o conferință: Cyrillic alphabet in the Romanian language".

Doamna Ușeriu descrie evenimentele istorice care au dus la alcătuirea alfabetului de către frații călugări Metodiu și Chiril. Aceștia, considerați apostoli ai slavilor pe care i-a încreștinat, au tradus în slava veche cărți de cult, din latină ori greacă, apoi alfabetul a fost întrebuințat în administrația statală de numerosul și răspânditul conglomerat slav.

Din secolul 9 până în secolul 11, nu se găsesc urme -deocamdată- ale alfabetului în România și nici relatată prezența -apostolilor salvi- pentrucă poporul român era deja creștin, iar limba vorbită era cea latină adaptată locului. La schisma din 1054, Biserica din Vest a adoptat limba latină în cult, iar Biserica din Răsărit, limbile slavă, greacă ori arabă cu alfabetele lor respective. Intre sec. 12-16 se găsesc manuscrise în medio-bulgară ori greacă în partea de sud a României, iar în Moldova și Basarabia scrisul apare în slava vestică.

Intrebuințarea acestui alfabet, pe pământul românesc este motivată de factori logici:

Românii au intrat în Biserica de Răsărit și majoritatea scrierilor din acel timp erau cărțile de cult.

Majoritatea vecinilor erau slavi.

Procentajul celor care scriau ori citeau pe atunci, nu numai în România dar pe întregul pământ era mic. Administrația statală și preoțimea care întrebuințau limba slavonă și alfabetul chirilic reprezentau doar câteva procente din populație, care continua să vorbească limba moștenită.

In secolul 16, cu primele tipărituri în limba română, mânuitorii tiparului încep să vadă că atât alfabetul cât și limba întrebuințate sunt artificialități în circulația scrisului. In secolul 17 Diaconul Coresi începe tipărirea cărților în limba română cu alfabet chirilic, iar în 1860 cărturarii de atunci în frunte cu Ion Heliade Rădulescu înlocuesc alfabetul chirilic cu cel latin.

Explicațiile și detaliile acestei conferințe unice, drept folositoare neamului românesc pe pământ american, a fost primită cu recunoștință de participanții congresului. Aceasta este de fapt una din paginile pe care Doamna Preoteasă Ușeriu obișnuește să le scrie pe unde trece. Impreună cu alte conferințe va fi publicată în curând pentrucă "Scripta manent".

Corespondent

Societatea Academică Română

Zweigstelle Deutschland e. V.

In ziua de 27 Decembrie 1982, la sediul Ramurii SAR din Germania, a avut loc adunarea anuală a membrilor organizației. După deschiderea ședinței, la rugămintea președintelui Ramurii, dl Constantin Sporea, cei prezenți au păstrat un minut de tăcere în memoria membrilor și a colaboratorilor SAR, care au decedat în anul 1982: Gheorghe Draghincescu, Bruno Manzone, Iani Popa, Horia Roman și Stefan Teodorescu.

Relatând despre activitatea Ramurii SAR în anul 1982, dl Sporea a menționat la început munca editorială pentru tipărirea revistei, arătând modul îmbucurător în care s'au înfăptuit dezideratele propuse. In privința creațiilor culturale contemporane, caetul 19 (în curs de finisare) cuprinde trei portrete: Ioan Mirea la 70 ani, opera literară a lui Alexandru Ciorănescu și însemnări despre Mircea Eliade notate de Stefan Baciu. In materialul referitor la membri ai SAR decedați, în revistă apar atât texte despre personalități culturale plecați dintre cei vii mai de mult (Alexandru Busuioceanu, Aloisie Tăutu) cât și necrologuri dedicate unor oameni de cultură dispăruți în 1982: Bruno Manzone, Gheorghe Draghincescu, Leontin Constantinescu.

Pentru informarea străinilor și a compatrioților veniți târziu în lumea liberă, revista cuprinde un grupaj de prezentări documentare despre prestigioase așezăminte culturale create de Români în lumea liberă: Fundația Carol I (Paris), Biblioteca Română (Freiburg), Societatea Academică Română, Fundația "Iuliu Maniu ", Casa Română și Capela (Oakland - California și Centrul Cultural româno-american dela Vatra Românească.

Referindu-se la alt domeniu de activitate al SAR, dl C. Sporea a evidențiat succesul obținut de conferința dlui Vintilă Horia la München în ziua de 27 Noembrie 1982, această manifestare prilejuind organizației să intensifice legăturile culturale cu cercurile germane, iar vorbitorului să ia contact direct, pentru colaborare viitoare, cu aceste cercuri. După aprobarea activității pentru anul 1982, cei prezenți au discutat proectele viitoare din 1983. S'a menționat că în afară de tipărirea numărului următor (20) din revistă, se va organiza în toamnă cea de-a treia reuniune culturală, la care se speră că vor participa și referenți din alte țări urmând să se extindă astfel programul comunicărilor la interferențe multilaterale dintre spiritualitatea românească și cultura occidentală.

La sfârșitul ședinței, participanții au ascultat adânc emoționați, însemnările citite de Alessandro Cifarelli despre talentatul ziarist Horia Roman, decedat în ziua de 23 Decembrie 1982.

Corespondent

STRATEGIA SOVIETICĂ A RĂZBOIULUI NUCLEAR

Nicolae CIACHIR

Pe la mijlocul lui Ianuarie agenţia de ştiri United Press International a dat în vileag un document secret al ministerului apărării al Statelor Unite. Relatarea UPI privind acest document de 136 de pagini informează despre pregătirile preconizate de americani pentru a câştiga un război nuclear prelungit împotriva Uniunii Sovietice. Conform documentului strategia Statelor Unite plănuieşte în mod clar să extindă orice conflict convenţional cu sovieticii, transformându-l într'o confruntare la scară globală. Pregătirile strategice traduse în fapt urmăresc să decapiteze structura puterii militare şi politice sovietice, forţele convenţionale şi nucleare şi industriile cheie pentru armata sovietică. Concomitent aceeaşi strategie ţinteşte să limiteze la maximum distrugerile provocate de sovietici Statelor Unite şi aliaţilor din NATO. Documentul american s'a bucurat de o publicitate largă aşa că lumea a luat cunoştinţă de liniile potenţiale de acţiune militară a Statelor Unite. Dar mai puţin se ştie despre planurile de război sovietice. Ruşii sunt nu numai hotărîţi să dobândească superioritate asupra Occidentului ci ei, ruşii, cred şi că, în condiţiile exactei "corelaţii de forţe", ei ar putea să lupte şi să câştige într'un război nuclear cu Statele Unite. Afirmaţiile acestea devin de o claritate pregnantă datorită unei cărţi semnată de Joseph Douglas şi Amoretta Hoeber, publicată de Institutul Hoover. Autorii, prestigioşi consilieri de probleme militare, au elaborat o lucrare remarcabilă prin aceea că au dezvăluit pregătirile de război chimic şi biologic ale Uniunii Sovietice.

Cartea lor, întitulată "Strategia sovietică a războiului nuclear", e bazată aproape exclusiv pe texte din cărţi militare sovietice şi pe câteva colecţii anuale ale revistei cu circulaţie restrânsă a statului major sovietic, revistă care se numeşte "Voyenaya mysl".

Conform concepţiei sovietice, superioritatea nucleară poate fi folosită în scopuri politice. Cu alte cuvinte, această superioritate poate fi exploatată pentru a pretinde concesii diplomatice, economice şi teritoriale din partea Occidentului. Dar o condiţie prealabilă a succesului în practicarea acestui tip de şantaj strategic este starea de pregătire pentru a duce şi a câştiga un război nuclear.

Selecţiile din literatura militară sovietică prezentate de Douglas şi Hoeber în cartea lor sunt convingătoare relativ cât de departe sunt gata să meargă sovieticii în tentativa lor de a "finlandiza" Europa occidentală. Temele directoare ale doctrinei strategice sovietice sunt următoarele:

1. Un război între comunismul sovietic şi capitalismul occidental va fi un conflict total care implică toate forţele militare disponibile (nu numai forţe nucleare) şi toate mijloacele economice, diplomatice, subversive şi ideologice cu care se duce un război;

2. In ciuda unor distrugeri fără precedent, care vor fi pricinuite omenirii într'un schimb nuclear, un astfel de război poate fi câştigat iar ambiţiosul program sovietic de apărare a populaţiei civile a fost judicios întocmit pentru a reduce pierderile ruşilor la un minim politic acceptabil - acceptabil în sensul că o conducere totalitară nu dă socoteală decât sieşi;

3. Luarea iniţiativei în mâna conducerii militare sovietice şi luarea prin surprindere a inamicului sunt factori de o importanţă esenţială.

Două citate dintr'o carte publicată de generalul-maior A.S.Milovidov, întitulată complicat "Moştenirea filozofică a lui V.I. Lenin şi problemele războiului contemporan" clarifică contrastul dintre modul agresiv în care sovieticii abordează strategia nucleară şi învăţătura convenţională care are o largă răspândire în Occident, anume că "vom pierde cu toţi într'un război nuclear".

Generalul Milovidov declară deschis că "e vorba de o eroare profundă şi de un mare rău în pretenţiile derutante ale ideologilor burghezi care susţin că într'un război termonuclear nu va fi nici un învingător. Popoarele lumii vor pune capăt imperialismului".

Si ideea e dusă mai departe. In opoziţie cu "mişcările pacifiste, antirăzboinice din lumea capitalistă," generalul Milovidov insistă că războiul nuclear, ca şi alte forme de conflict, continuă să fie un "instrument al politicii".

Părerile sale nu sunt acelea ale vreunui şoim neconformist din cadrul conducerii militare sovietice. Intr'adevăr, această carte deosebită figurează pe lista lecturilor recomandate ofiţerilor de stat major sovietici. Importanţa centrală a elementului surpriză în gândirea militară sovietică a făcut ca un număr remarcabil de autori ruşi să trateze cu o candoare lămuritoare, în publicaţiile de uz intern, necesitatea de a face investiţii ridicate în campaniile de dezinformare pentru a induce în eroare opinia publică occidentală, necesitatea de a construi reţele subversive în Occident pentru a zădărnici planurile de mobilizare ale NATO şi necesitatea de a camufla rezervele strategice. Un text clasic publicat de autorul sovietic B. Byely şi întitulat "Marxism-leninismul despre război şi forţele armate" stabileşte că "lupta economică şi ideologică, diplomaţia secretă şi alte forme de luptă sunt folosite nu numai pentru a contribui la lupta armată ci şi pentru a se adăuga la ea şi împreună cu ea toate aceste forme de luptă vor putea să frângă voinţa de rezistenţă a inamicului şi astfel să obţină victoria". Literatura militară sovietică dă clar de înţeles că distrugerea "voinţei de rezistenţă" a Occidentului este opera celor din puternicele coloane (plural, corespunzător ţărilor occidentale din NATO) nr.5, care acţionează în timp de pace şi a celulelor de sabotaj industrial, după începerea conflictului deschis.

In cartea sa întitulată "Poporul, armata, comisarul", colonelul N.P. Skirdo declară că "clasa muncitoare are o răspundere deosebită în menţinerea păcii" N.P. Skirdo are cuvântul: "O masivă activitate de culise pentru captarea bunăvoinţei personalităţilor politice poate avea o influenţă substanţială asupra guvernelor şi parlamentelor ţărilor capitaliste de natura de a sfărâma viguros intrigile agresive ale burgheziei imperialiste."

Autorii Douglas şi Hoeber accentuează că doctrina strategică sovietică insistă asupra necesităţii de a ascunde inamicului rezervele mari, atât de armamente nucleare cât şi convenţionale. In această privinţă sublinierile din gândirea militară sovietică sunt atât de insistente încât autorii americani sunt puşi în situaţia de a se întreba dacă nu trebue să luăm de bun că "ruşii dispun de o rezervă importantă de rachete strategice intercontinentale a căror cantitate nu e cunoscută de Occident", care fiind secrete şi nedeclarate, au fost şi neafectate de limitările impuse de acordul SALT-2, dealtfel neratificat. □

ULTIMA ORĂ

Vineri 19 Februarie a.c. Departamentul de Stat al Statelor Unite a anunţat că va suspenda clauza naţiunii celei mai favorizate acordată României, datorită punerii în aplicare, începând cu data de 1 Februarie, a decretului privind recuperarea cheltuelilor de şcolarizare, semnat de N. Ceauşescu la 1 Noembrie 1982. In următoarele 7 zile, a spus purtătorul de cuvânt al Departamentului de Stat, Preş. Reagan va stabili procedura de suspendare, care se poate face printr'o declaraţie imediată, ca în cazul Poloniei, sau prin neprelungirea clauzei, care expiră la 2 Iulie anul acesta.

Purtătorul de cuvânt a precizat că pierderile României, datorită suspendării clauzei, se ridică la peste 200 de milioane de dolari pe an.

●

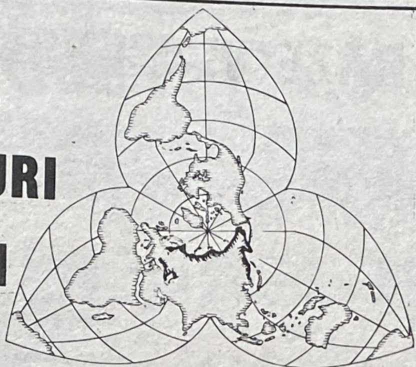
Noul avion de pasageri turbo-jet BAC 1-11 construit în România a făcut prima cursă domestică Bucureşti-Timişoara-Bucureşti, pe data de 28 Ianuarie. Postul de radio Bucureşti a anunţat că acest tip de avion a fost construit sub o licenţă engleză, el putând transporta 119 pasageri şi 11 tone de bagaje. Postul de radio a mai anunţat că avionul zboară cu o viteză de 850 km pe oră, la o altitudine de 11.000 metri. Menţionăm, că contractul dintre Anglia şi România, pentru construirea avionului BAC 1-11, a fost semnat în anul 1979. Acest contract a fost iniţiat în urma vizitei lui Ceauşescu în Anglia din 1978.

●

Nicolae Ceauşescu a fost acuzat de un membru al parlamentului Vest German, că îşi însuşeşte banii luaţi dela cetăţenii Români de origină germană, care părăsesc România.

La o conferinţă de presă, care a avut loc la München, Luni 1 Februarie, deputatul socialist-creştin, Fritz Wittman, a spus că guvernul German, care plăteşte sumele de bani, ştie că aceşti bani sunt transferaţi discret într'un acont privat al lui Ceauşescu din Paris.

DIN CELE TREI COLȚURI ALE LUMII

Rubrică întocmită de ARGUS

IZRAEL

"Alianța" americano-izraeliană, s'a făcut țăndări la prima întâlnire. A fost suficient ca un ofițer american să intre în zona apărată de americani - pentru a preveni un nou masacru - și toată presa izraelită din lume a pornit o campanie atât împotriva eroului care și-a făcut datoria cât și împotriva Ministrului Apărării al Statelor Unite Gaspar Weinberger. Dacă ofițerul american ar fi fost mai în vârstă, erau în stare să-l scoată criminal fascist, nazist, antisemit etc. Cu rușii și cu izraeliții, ești prieten doar când zici ca ei și le dai tot ce-ți cer, pe gratis.

ROMÂNIA

George Hîrsovescu, fost pilot al Tarom-ului din 1970 până la 7 Aug. 1981, când a cerut azil politic, a declarat cu ocazia declarării grevei foamei pentru aducerea soției și a fetiței sale, următoarele:

Incepând din anul 1979, în România făceau instructajul pentru lupta de guerilă ostași angolezi, care după aceea erau trimiși să lupte în Africa. La fiecare trei luni, făceam zboruri în Angola, unde lăsam ostași instruiți și apoi aduceam noi recruți în România - a declarat el. Tineri în jurul vârstei de 18 ani, erau duși la centrul de instrucție dela Bobocu de lângă Buzău care aparținea de Academia Militară Aurel Vlaicu, unde sub comanda Generalului M. Tătăranu, urmau un curs de trei ani, pentru a deveni piloți. In anul 1979, România a înființat o școală de aviație în Angola la trei mile depărtare de Luanda, sub comanda Gen. Maior Aurel Niculescu. Aici funcționează peste 100 de instructori români și peste 500 de soldați români asigură paza bazei militare unde se găsesc peste 50 de avioane care folosesc la instruirea viitorilor piloți. Tipul de avioane sunt IRA 826, IRA 836, EL 29 de proveniență cehoslovacă și Mig 15 alături de AN 24 de tip sovietic. Personal, Hirsovescu a executat peste 15 zboruri înspre Africa cu peste 18 tone de armament la bord care au fost transportate în Begazi - Libya, Bujumbura în Burundi, Addis Abeba în Ethiopia, Saana în Yemenul de Nord, Luanda în Angola și Bangui în Rep. Africei Centrale. Alte zboruri au fost efectuate ducând alimente în Africa, preț pentru importul de petrol pe care România îl achiziționează din țările arabe.

LITUANIA

Antahas Pranskevicius, un geolog din Lituania, care a reușit să ajungă în lumea liberă în luna Decembrie 1982, a declarat că este gata să depună mărturie pentru întrebuințarea muncii forțate e deținuților din Uniunea Sovietică la construcția conductei de gaze din Siberia. După o discuție pe care a avut-o cu Senatorul Charles Percy președintele Comitetului Senatorial pentru Relații Externe și funcționar în departamentul de Stat - pe care a considerat-o foarte productivă, Pranskevicius a declarat: "Deținuții taie lemne, înalță diguri, construesc barăci, lucrând cei mai mulți doar cu sape și simple unelte manuale." Munca în lagăre este foarte grea normele imposibil de atins iar deținuții sunt pedepsiți pentru neîndeplinirea normelor cu tăierea rației de mâncare și așa cu mult sub nivelul de supraviețuire. Toate acestea le-a văzut personal în calitate de geolog și profesor de geologie al Universității din Leningrad, când a străbătut Siberia, în prospecțiuni de gaze naturale.

SUDAN

Tensiunea militară creată la granița cu Libia pare a fi trecut de punctul culminant. Intervenția indirectă a Statelor Unite a oprit un eventual atac al Libiei contra Sudanului. Ministrul informațiilor din Sudan, Mohamed Osman Abusaq, a declarat recent că Libia continuă să mențină trupe la granița cu Sudanul, susținute de avioane de atac de tip sovietic Mig 23 și bombardiere tip Tupolev. Statele Unite a trimis în această regiune patru avioane de recunoaștere tip AWACS.

PAKISTAN

Din Islamabad -Pakistan, se comunică faptul că autoritățile afgane, au început chemarea sub arme a bărbaților în jur de 50 de ani, controlând casă după casă în căutare de oameni. Guvernul comunist a început concentrarea sub arme în luna Iulie 1982, dar în ultimul timp, creșterea răscoalelor și dezertările din rândul armatei, l-a alarmat atât de mult, încât vrea să adune sub arme pe toți oamenii valizi, ca să nu treacă de partea răsculaților.

JAPONIA

Primul Ministru Yasuhiro Nakasone a declarat într'un interviu în recenta vizită din Statele Unite, că într'un viitor război Japonia își ia obligația să blocheze cele patru strîmtori care permit forțelor navale sovietice din baza din Vladivostok să intre în Pacific. Această operație implică o cooperare militară între Japonia și Coreea de Sud. Este cunoscut că marea bază navală sovietică din Vladivostok are acest dezavantaj de a fi blocată de Oceanul Pacific de către insulele japoneze și peninsula Coreea. Vasele sovietice sunt obligate să treacă prin una dintre cele patru strîmtori din jurul insulelor japoneze. Strîmtoarea Tsushima dintre insulele Tsushima și Kyusuhu este întrebuințată în prezent de forțele navale sovietice cu misiuni în Marea Chineză de Sud și Oceanul Pacific, care includ operațiunile din Cam Ranh Bay din Vietnam. Sursele de inteligență japoneze raportează că foarte rar este întrebuințată strîmtoarea din Coreea dintre insulele Tsushima și coasta Coreei de Sud. Recent, șeful apărării japoneze, Haruo Natsume, a declarat că Japonia și Coreea de Sud vor efectua manevre navale în jurul acestor strîmtori, asistați de forțele navale ale Statelor Unite. (Atât Japonia, cât și Coreea de Sud, au semnat separat cu Statele Unite, acorduri de apărare militară).

Harta arată portul Vladivostok (încercuit) cu strîmtorile Tsushima(săgeata neagră) și strîmtoarea Coreea (săgeata albă).

GERMANIA DE EST

Germania de Est, nu se mulțumește să promoveze comunismul la ea acasă, dar face și export de comunism. Recent, Germania de Est a plătit costul memorialului Karl Marx din Etiopia și puțin mai înainte de sfârșitul anului 1982, a ridicat monumentul Marx-Engels din Calcuta.

SPANIA

Guvernul socialist al lui Felipe Gonzalez a anunțat planul de a reduce numărul armatei, care în prezent se ridică la 255.000 de soldați. Armata spaniolă, cu un trecut tradițional, este considerată ca un pericol pentru regimul de stânga.

IZRAEL

Există totuși și oameni mai lucizi în Izrael. Recent Comisia de anchetare a masacrului din Liban, a înaintat un raport, unde scoate în evidență vina de netăgăduit a brutei Sharon și a teroristului Begin, alături de alte personalități din aparatul de stat izraelian. Se pare că cei din Izrael sunt mai realiști decât coreligionarii lor din lumea vestică. Aceasta nu poate fi decât în folosul lor.

UNIUNEA SOVIETICĂ

Pe data de 8 Februarie a.c. a fost detectată o nouă rachetă intercontinentală în Uniunea Sovietică.

ALGERIA

Forțele militare de guerilă ale organizației PLO, evacuate din Beirut și răspândite în 8 state arabe, în urma invaziei izraeliene din 6 Iunie 1982, s'au reorganizat unificându-se într'o "Armată Națională Palestiniană" sub o singură comandă. Ele sunt antrenate în Algeria, întrebuințând exact același armament sovietic, cu care este dotată armata algeriană.

GERMANIA DE VEST

Un ofițer cehoslovac, a trecut la 30 Ian., frontiera în Bavaria și a cerut azil politic, autorităților Vest-Germane.

STATELE UNITE

REPREZENTANȚI AI LUPTĂTORILOR AFGANISTANI PENTRU LIBERTATEA ȚĂRII LOR SE ÎNTRETIN CU PREȘEDINTELE REAGAN LA CASA ALBĂ

ŞTIRI DIN ŢARĂ

CRONICA RADIO

CEAUŞESCU, FIUL NIMĂNUI!

Meridianele pe care se plimbă Niculiţă au început să-i strângă coastele la fel cum zidurile Mânăstirii Curtea de Argeş o sufocau pe nevasta meşterului Manole.

"Presa rău m'atinge...Prestigiul mi se stinge".

In ultimii ani, viţelului rătăcit i-au crescut coarnele şi a păşit direct în arena istoriei ca un taur într'un magazin de porţelanuri fine.

Caligula, Neron, Bocassa, Papa Doc, Idi Amin, Stalin, etc., n'a rămas un singur dictator sângeros sau nebun ca să nu fie asemănat cu "Ceauşescu al României."

S'a stins viaţa falnicului Scornicel!
N'auzi cântări şi laude prin ziare,
Si nu-i mai sunt întinse, roşii covoare!

Singurii care-l mai omagiază, cu peniţe gâfâite şi amorfe, sunt funcţionarii dela Ministerul Propagandei cărora li se spune în România, ziarişti.

Presa din restul lumii şi-a deschis ochii, nu după 7 zile, ci după 17 ani.

Dăm două exemple din presa comunistă din afara şi'năuntrul Cortinei de Fier:

O revistă din Budapesta a publicat caricatura lui şi a Lenuţei cu explicaţii care în ţară ar fi însemnat prezenţa în faţa plutonului de execuţie.

Revista "Rinascita", organul teoretic al partidului comunist italian, scrie: "Criza economică din RSR se datoreşte greşelilor comise de forţa conducătoare..." precum şi "...supărătorului cult al persoanei Preşedintelui N. Ceauşeascu".

Când s'au întâlnit la Praga conducătorii ţărilor care formează "Pactul dela Varşovia", Andropov l-a aşezat pe Ceauşescu - în fotografia oficială - după conducătorii Ungariei, Bulgariei, Cehoslovaciei şi Germaniei de Vest.

Astăzi şi comuniştii se leapădă de Ceauşescu!

MARTORI OCULARI

Ziaristul R.D. Kaplan (Dallas News) care a vizitat România declară: "In RSR există cel mai represiv regim stalinist". Românilor le este frică să vorbească cu străinii. Cafeaua la bursa neagră costă $17 - 1 Kg.

Cozile în faţa brutăriilor sunt mai lungi anul acesta decât anul trecut. Pâinea se vinde veche pentru a se consuma mai puţin. RSR a redus importul aproape la zero. Exportul RSR va fi pe anul în curs de $1.5 bilioane. "Măsurile sunt brutale", spune un bancher din Vest, ziaristului american.

UNUL DIN PATRU

Columnistul Jack Anderson: "Peste 100 de unchi, agenţi ai KGB-ului, supraveghează serviciile de spionaj din ţările satelite. Deasemenea în Statele Unite se află peste 90 de misiuni din ţările comuniste. Dintre cei 2000 de 'misionari' culturali, economici, etc., autorităţile americane au identificat 544 de cunoscuţi ori suspectaţi ofiţeri din serviciul de spionaj".

Concluzia noastră: unul din patru "culturaţi" trimişi din RSR ar fi un spion.

PRODUSE RESERISTE

Am cumpărat dela Coop. "Avântul" un frigider, marca "Arctic". L-am pus la priză, n'a funcţionat. Am reclamat la magazin care mi-a trimis un mecanic, dar mecanicul nu l-a putut repara şi m'a trimis la fabrică. M'am dus la fabrică şi mi-au spus că-mi vor trimite un mecanic să-l repare. De două luni n'a venit nimeni. Am scris, dar n'am primit răspuns. (Rom. Lib. Mărturia cumpărătorului P. Merean din Galaţi).

CEAUŞISME ECONOMICE

Se plănueşte pentru 1990 o producţie de oţel de 25 mil./tone/ an , care necesită 45 milioane tone minereu şi cărbune. RSR produce actualmente 5 milioane de materie primă şi rezerva e pe epuizate. Oţelul se vinde cu 60% din preţul pieţii şi nu-şi acoperă costul. Dacă RSR îşi urmează acutala cale de industrializare va trebui să importe 90% din materiile prime necesare.

■

S'a dat ordin să se diminueze presiunea gazului din conductele subterane. Gazul s'a acumulat şi, ca rezultat, Bucureştiul a fost dăruit cu o explozie care a costat viaţa câtorva persoane.

ACUM PLÂNGE...

In Ianuarie a fost judecat şi condamnat la Paris spionul reserist Traian Muntean. Un tânăr trimis in 1968 la studii în Franţa. După terminarea studiilor T.M. s'a întors în ţară ca să fie retrimis, ca spion. Traian şi-a luat cetăţenia franceză şi şi-a continuat meseria de spion. Când i s'a citit sentinţa spionul a început să plângă!

TREI EGAL CU ŞASE

Ca să dea impresia că'n RSR progresul merge 'n galop, s'a făcut o comparaţie între cantităţile ce s'au consumat în ultimele trei luni ale anului 1982 (trimestru) şi ce se va consuma în următoarele 6 luni ale anului 1983 (semestru).

Bine înţeles că în şase luni se va consuma mai mult decât în trei luni, dar acest "supra consum" statisticienii din RSR îl consideră progres şi prosperitate!

DA, DE UNDE N'ARE!

Pentru a-şi menţine industria RSR trebue să importe anual 20 mil. tone de ulei, cărbune, etc. Costul importului se numără în bilioane de dolari; dar cu toate că RSR e datoare până'n gât, s'au acordat credite de sute de milioane dolari ţărilor subdezvoltate: Algeria, Siria, Egipt, Liban, Brazilia, etc. Guvernul speră că în baza acestor credite ţările subdezvoltate vor cumpăra maşini şi unelte din RSR.

ERAZILAIRTSUDNI

Titlul de mai sus "INDUSTRIALIZARE" e scris dela cap la coadă şi corespunde cu planul de cum s'a plănuit industrializarea ţării. S'a neglijat o lege economică pe care studentul o învaţă în primele pagini ale ori cărei cărţi de economie: **Mai întâi trebue asigurată** energia necesară funcţionării fabricii. In RSR s'au construit **fabricile** şi acum se umblă cu limba scoasă după electricitate.

Pe data de 28 Ianuarie, Nicolae Ceaşescu a făcut un tur de forţă vizitând fabricile din industria pâinii şi cărnii din Bucureşti, dând sfaturi şi îndrumări. Ceauşescu a fost acompaniat de Constantin Dascălu şi alte oficialităţi.

TABU

Nici un secretar de judeţ al partidului nu este originar din acel judeţ. Motivul: nimeni nu trebue să-şi facă rădăcini în postul său...

Nici un film documentar din trecut, care-l arată pe Gheorghiu Dej, nu e permis a fi arătat la TV...

Când se anunţă că preţurile au fost schimbate, ajustate, valorificate, modificate, rearanjate, etc., nici un ziar nu publică preţul vechi alături de preţul nou. Cetăţeanului nu-i trebue amintit cât de mult se scumpeşte viaţa.

DACĂ...

In fiecare lună Ceauşescu publică o carte de "înaltă valoare politică", iar consoarta Lenuţa produce anual o carte de "prestigiu internaţional", ştiinţific. Ultima lucrare a Lenuţei, apărută la Londra, tratează despre "macromoleculari". Câteva comentări:

"Dacă d-na Ceauşescu ar înţelege ce-a scris, nu avem nimic de obiectat asupra titlului ce şi-l asumă de doctor inginer."

■

Dolarul, care a fost 12 lei, a fost redus la 11 lei ca acuma să fie schimbat pentru 12.50 lei. La bursa neagră dolarul 35-40 lei; iar în buzunarul cetăţeanului, 2-3 ani puşcărie.

■

Guvernul din România face contrabandă de ţigări ?

Patru vagoane de tren conţinând peste 48 de tone de ţigări, au fost interceptate pe data de 30 Ianuarie, de funcţionarii vamali din Triest-Italia. Tigările erau împachetate în saci mari într'un transport de cărbuni. Valoarea contrabandei se ridică la aproape 4 milioane de dolari.

CRONICA PRESEI

Reproducem în original o ştire răspândită prin tele-imprimator de către agenţia de presă "Agerpres" din Bucureşti. (Sublinierele noastre)

NEWS IN PUBLISHING

AN ANTHOLOGY OF TEXTS ON THE CONCEPTIONS OF GREAT THINKERS OF THE WORLD ON THE MAIN PHILOSOPHICAL CATEGORIES HAS BEEN RECENTLY PUT OUT IN THE BOOK FOR EVERYONE SERIES OF MINERVA PUBLISHING HOUSE.

TITLED ''MATTER, SPACE, TIME IN THE HISTORY OF PHILOSOPHY'' (2 TOMES, OVER 660 PAGES), THE ANTHOLOGY EDITED BY GEORGETA TANASE GROUPS THE TEXTS THEMATICALLY, INKEEPING WITH SCHOOL AFFINITIES, CONSIDERED FROM THE VIEWPOINT OF THE CURRENT REQUIREMENTS OF THE PHILISOPHICAL CONTENT.

THE CONTRIBUTION OF THE ROMANIAN THINKERS TO DEFINING AND CHARACTERIZING THE THREE PHILOSOPHICAL CATEGORIES IS ILLUSTRATED WITH TEXTS BY DIMITRIE CANTEMIR, (FIRST HALF OF THE 18TH CENTURY), AS WELL AS BY VASILE CONTA, TITU MAIORESCU, GREGORIU STEFANESCU, ISTRATI CONSTANTIN, PETRE BOGDAN, NICOLAE GEORGESCU-ROEGEN, PETRE P. NEGULESCU, I. RADULESCU MOTRU, LUCIAN BLAGA, MIRCEA ELIADE, MIHAI RALEA, NICOLAE CEAUSESCU.

Este vorba despre noua antologie "Materie, Spaţiu, Timp în Istoria Filosofiei" In aceste 2 volume -comparate cu marile antologii din apus- întâlnim agăţat numele lui Niculae Ceauşescu alături de Dumitru Cantemir, Vasile Conta, Titu Maiorescu, Lucian Blaga, Mircea Eliade, etc.

A aşeza printre icoanele de gândire ale neamului un cizmar criminal, paiaţa Moscovei, e mai mult decât o crimă. Este o nebunie !

Taxele de şcolarizare care trebuesc plătite pentru a putea pleca din România sunt: $ 3.000 pentru un absolvent de liceu, şi între $ 3-4.000 pentru fiecare an de facultate.

••

Nu se mai fabrică becuri electrice decât de maximum 40 W.

••

Pentru haine uzate, în valoare de $ 200 (cumpărate dela Salvation Army, N.R.) s'a cerut o taxă vamală de 100.000 lei. (peste $ 8300). Vizitatorul, care s'a întors în ţară cu hainele dăruite de o rudă, a fost avertizat că dacă nu plăteşte taxa în timp de 90 de zile, marfa va fi confiscată.

Poţi importa scutit de vamă, până la $ 2000 lei. Taxele sunt aranjate astfel: 2-5000 lei taxă de bază, dela 5-10.000 taxa-i dublă, 10-20.000 taxa iarăşi se dublează, etc.

••

La Craiova a ieşit de pe bandă rulantă primul automobil Olcit. El va fi supus probei de drum. Planul prevede construirea a 130 mii de maşini pe an. Noul automobil, apărut după o întârziere de câtiva ani, nu posedă ultimele înbunătăţiri tehnice. Majoritatea maşinilor vor fi exportate pentru plata datoriilor cu construirea fabricii.

••

Opt creştini români, care au trecut clandestin frontiera în Iugoslavia, au fost predaţi autorităţilor române care i-a judecat şi condamnat pe diferite termene. Cei opt sunt: Ioan Bistriceanu, Filip Mihai, Nelu Galgu,Cristina Mateiasevici,Grigore Nemeş, Ioan Panaitescu, Nicolae Bolmolea şi Gheorghe Dan. Toţi aceştia au declarat că au părăsit România din cauza persecuţiilor religioase şi a situaţiei economice.

••

Ocoalele silvice din jud. Vaslui şi-au propus să treacă, pentru prima oară, la creşterea viermilor de mătase, înlocuind frunza de dud cu cea de stejar. Sunt speranţe că viermii nu vor obiecta la schimbarea dietei.

••

Pe malul pârâului Almaş, Roşcani, jud. Neamţ, s'au găsit cioburi de vase şi amfore mari lucrate la roată de carpi (dacii liberi). Data amforelor, sec. II şi III al erei creştine.

••

Regimul din Bucureşti a avansat 22 de ofiţeri la gradul de generali, iar 14 generali au fost avansaţi în grad. Printre ei se află şi doi fraţi ai lui Ceauşescu, unul botezat tot Nicolae şi altul Ilie.

••

Printre trupele de ocupaţie din Afganistan se găsesc, în mare proporţie, români din Republica Moldovenească. Prin satele şi oraşele din Basarabia vezi multă lume purtând doliu.

••

Dacă-i brânză, şi dacă-i de vânzare, atunci e brânză de vacă pentru că brânza de oaie a dispărut de pe piaţă. Multă brânză este amestecată cu cartofi.

Moscova a redus livrările de produse petrolifere destinate RSR-ului.

••

La întrunirile populare unde apare Ceauşescu, s'au instalat megafoane ascunse care transmit urale înregistrate pe bandă...

••

In cadrul reducerii consumului de materiale energointensive, s'a trecut la înlocuirea parţială a cimentului folosit la sonde cu cenuşa de termocentrală. Se întrebuinţează 70% ciment, restul cenuşă.

••

Străzile Bucureştiului sunt **patrulate** de miliţieni înarmaţi cu carabine automate.

••

Producţia de petrol e din ce în ce mai mică deoarece s'au epuizat rezervele. In 1982 s'au extras 12 milioane tone de petrol. Cu toate acestea s'a "proiectat" 13.5 milioane tone de petrol pe anul 1983. De unde!!

••

$150,000, atât a costat plimbarea lui Nicu, Jr., în Orientul Indepărtat; **la fel şi celorlalţi** copii ai lui Ceauşescu (Zoe şi Valentin) le plac plimbările; dar ei sunt mai modeşti...

••

In împrejurările Braşovului, (scrie revista "Le spectacle du monde") unde era aşteptat Ceauşescu, turme întregi de oi au fost spălate cu detergent. Câteva luni mai târziu oile au murit!

••

Un invalid de gradul II (netransportabil) are pensie 810 lei lunar.

••

In 1965 România era la acelaşi standard de viaţă cu Ungaria şi era înaintea Bulgariei, azi RSR a "avansat la coadă". E ţara cu cel mai scăzut nivel de viaţă din Europa, probabil-şi nu pentru mult timp-cu excepţia Albaniei.

••

20% din producţia de cereale a rămas neculeasă.

••

In comuna Miahi Bravu, de lângă Târgovişte , există o tabără unde sunt antrenaţi revoluţionarii din Angola. Piloţii sunt antrenaţi la Academia Militară Aurel Vlaicu de lângă Buzău. Transportul luptătorilor de guerile din Africa se face cu avioanele TAROM. Tot prin TAROM sunt înarmate "armatele eliberatoare" din Libia, Etiopia, Yemanul de Sud, Republica Africană Centrală, etc.

••

Actualitatea internațională

CĂUTĂRI DE SOLUȚII

Gh. BĂLTEANU

Lumea este, mai mult ca oricând, în căutare de soluții în confruntările politice, militare și economice. Se încearcă a se găsi, cel puțin rezolvări efemere, pentru problemele acute și a amâna sau amorsa confruntările devenite cronice și fundamentale. Dela început trebue acceptată imposibilitatea războiului nuclear ca soluție, dar, de aci, trebue considerate ca posibile toate celelalte căi de distrugere reciprocă. Aceste căi îmbracă forme de o diversitate tot mai mare și tot mai înșelătoare. Adeseori, nu puterea, ci, fantezia și istețimea ce-și pot permite orișice, asigură succesul internațional. Escrocheria și imoralitatea au devenit și ele instrumente "militare", iar borfașii și ucigașii indeplinesc "chemări" politice. Lumea civilizată, cu credință în Dumnezeu, are deplină justificare dacă ține într'o mână Biblia iar în cealaltă pistolul. Oricum, în confruntarea cu inamicul, codul manierelor elegante trebue categoric abrogat. Trebue aplicată cea dintâi lege a naturii, apărarea existenței, care poate fi formulată: dacă nu-l ucid eu pe inamic mă ucide el pe mine.

In confruntarea Est-Vest, uciderea inamicului este considerată în Vest, din păcate, ca o soluție nepotrivită, căci ar avea influența negativă asupra propriei existențe. Astfel, Vestul nu lasă ca Rușii și sateliții să moară de foame și îi sprijină în menținerea lagărului lor agresiv. Ajutoare economice, tehnice și implicit militare continuă a se acorda Moscovei și vasalilor. Prin neajutare se consideră că acestea nu ar mai putea să restituie creditele de peste 80 miliarde dolari țărilor creditoare din Vest. Acum țările comuniste șantajează țările vestice, datornicii și falimentarii impun chiar condiții. Iar lanțul va continua. In plus, neacordându-se credite Rusiei aceasta nu ar mai cumpăra din Vest, industria vestică ar fi puternic lovită și, de aci, toate consecințele: șomaj, inflație, greve, proteste, mișcare comunistă...

In Italia, în sfârșit, mișcarea teroristă organizată în "Brigăzile Roșii" și "Prima Linea" este aproape distrusă. KGB-ul și spionajul bulgar, organizatorii principali, au suferit o puternică înfrângere. Incercarea de a destabiliza Italia prin terorism a eșuat, ca dealtfel și încercarea prin mișcarea comunistă. Marea majoritate a membrilor acestor brigăzi teroriste au fost arestați și condamnați, din care, 32 la închisoare pe viață. Pentru KGB și spionajul bulgar a eșuat și organizarea uciderii Papei, prin terorismul internațional. Arestarea lor a adus dovezi clare a rolului KGB și a bulgarilor. Dar ca aliat al KGB-ului lucrează nu numai bulgarii, ci toți spionii din țările satelite Moscovei.

Soluția "zero" lansată de către Președintele Reagan ar fi cea mai fericită cale pentru rezolvarea "crizei rachetelor" care în acest an 1983 se va accentua, prin apropierea termenului de instalare a noilor rachete americane în Europa de Vest, conform hotărîrii NATO din Decembrie 1979. Soluția a fost categoric respinsă de către Moscova. Noul șef al Rusiei, Andropov, a venit cu propria sa propunere, de reducere a rachetelor sovietice staționate în Europa la nivelul celor deținute de către Franța și Marea Britanie, luate împreună, iar rachetele americane să nu mai fie instalate. Această propunere nu este acceptată de către Vest. O intenție reală există însă de ambele părți pentru reducerea rachetelor cu raza medie de acțiune în Europa, ca dealtfel, de reducere generală a cheltuielilor militare. Mobilul acestei intenții este criza economică internațională care crează mari greutăți ambelor părți. La 27 Ianuarie a.c. au fost reluate convorbirile de dezarmare dela Geneva dintre USA și URSS. In soluția lor Rușii propun ca rachetele reduse din Europa să le transfere în Siberia. Aceasta a atras protestul ferm al Japoniei care vede o nouă amenințare în Asia prin creșterea potențialului de atac al Rusiei. Iar de vocea Japoniei se ține tot mai mult cont.

Deasemenea la 27 Ianuarie au fost reluate la Viena negocierile pentru reducerea trupelor din centrul Europei, dintre NATO și Pactul dela Varșovia.

Pe ecranul politicii internaționale cuvântul a două țări devine tot mai puternic: Japonia și Israelul. Supertehnica electronică folosită de acestea în dezvoltarea armamentului, a trezit interesul țărilor NATO care au lansat comenzi în vederea procurării, ca și intereseul Rusiei, care dacă nu poate să procure câte ceva prin spionaj sau capturare în războiul din Orientul Mijlociu, trebue să se teamă. Tocmai în acest război s'a dovedit inferioritatea tehnicii militare rusești față de cea occidentală, ca și neputința cantității în confruntarea cu calitatea în condițiile războiului modern.

In Orientul Mijlociu continuă negocierile dintre Israel și Liban. Desfășurarea lor, deși lentă, are șanse de reușită în mod avantajos pentru ambele părți. O importantă contribuție își aduce trimisul USA la aceste negocieri, Philipp Habib. In Golf războiul dintre Irak și Iran continuă. Rezervele materiale și umane ale Iranului sporesc șnasele de izbândă ale Iranului în acest război de durată. Incurajat, Khomeini refuză negocierile de încetarea focului și are pretenții inacceptabile. Irakul este ajutat de majoritatea țărilor arabe. China recent a livrat tancuri în valoare de 1,2 miliarde de dolari. Aceste tancuri sunt dotate cu aparate cu laser și infraroșii pentru depistarea inamicului și dirijarea loviturii. După desfășurarea evenimentelor, Irakul așteaptă moartea lui Khomeini, iar Khomeini este hotărît să cucerească Irak-ul și apoi să exporte revoluția islamică în întregul Golf.

In Sudul Africii între Republica Sud-Africană și Angola negocierile continuă și s'a ajuns și la un acord de încetare a focului între cele două țări. Angola s'a angajat să retragă la 200 km. trupele cubaneze și de guerilă ale SWAPO dela granița Namibiei. RSA a acceptat să nu mai sprijine trupele UNITA care luptă contra guvernului din Luanda.

In Afganistan trupele invadatoare rusești suferă pierderi tot mai grele. Occidentul și unele țări islamice ajută în ultima vreme tot mai mult poporul afgan în lupta sa de eliberare. Sub presiunea acestei lupte și după eșecul ofensivei generale eșuate anul trecut, Moscova începe sa-și dea seama că nu poate îngenunchea poporul afgan. Intre Kremlin și guvernul marionetă dela Kabul s'au desfășurat lungi convorbiri pentru găsirea unei soluții onorabile pentru Ruși în vederea retragerii, dar în același timp sigur că Afganistanul va rămâne subordonat Rusiei. Drept urmare au început negocieri între "guvernul" dela Kabul și Pakistan. In acest sens ziarul Paese Sera din Roma a publicat o declarație a lui Vadim Sagladin, șef adjunct al departamentului de relații internaționale, în care, între altele, se spune: "Există contacte în desfășurare între Afganistan și Pakistan. Ar fi posibilă o soluție politică care să oprească intervenția din afară și să înlesnească retragerea soldaților noștri".

La Londra se fac încercări în vederea stabilirii de contacte cu Buenos Aires. Deși nu se admit nici un fel de convorbiri oficiale, persoane particulare, ca și băncile britanice au relații de afaceri. Băncile au acordat împrumuturi Argentinei. Aceasta e de văzut ca un prim pas în soluționarea diferendului creat prin războiul Malvinelor-Falkland. Fondul Monetar Internațional deasemenea a acordat un împrumut Argentinei.

In Polonia toate soluțiile stil comunisto-rusesc, încercate de guvernul marionetă condus de generalul Jaruselski pentru a îngenunchea poporul, au eșuat. "Solidaritatea", cu toată prigoana sălbatică, continuă să existe. La sfârșitul lunii Ianuarie conducerea acestei organizații sindicale libere care trăiește în clandestinitate, a dat publicității o declarație prin care, pentru prima dată, îndeamnă poporul la luptă pentru înlăturarea guvernului de tiranie comunistă din Varșovia. Se mai cere pregătirea de grevă generală. După ce revoluția pașnică a lui Dubchek și mișcarea sindicală a lui Valesa se dovedesc pentru Ruși inacceptabile, trebue să se recunoască de toată lumea că cea mai bună cale de eliberare este lupta armată. Dar nu numai a unui singur popor ca în cazul Ungariei ci a tuturor popoarelor din robia rusească, comunistă. Momentul cel mai bun e acuma. Criza economică, angajarea Rușilor încă în Afganistan ca și pe tot globul, fac oportună lupta. Deasemenea și Vestul s'a convins că nu există destindere. Destinderea acum nu poate fi decât destindere pentru toți, mondială. Ceea ce înseamnă distrugerea imperiului rusesc. Iar aceasta se obține prin luptă și nu prin credite. Aceasta este soluția fundamentală. □

Efemeride

De câtva timp, în limba română s'a strecurat un intrus care se vâră cât mai insistent să-și ocupe un loc în față. Sovieticii nu pleacă până nu-și lasă urme adânci, iar occidentalii se dau în vânt după noutăți. Dacă în limba română cuvântul sputnik, nu a putut să înlăture cuvântul satelit, dacă lumea întreagă -și românii în special- a refuzat să ia inițialele rpr și rsr, drept România, nepoftitul oaspe care s'a așezat în capul mesei este gratificat cu toate onorurile. Acest alintat, cârpit din vocale și cosoane, se numește: DISIDENT.

Că acest cuvânt o fi venind din latină, că îl găsim în mai toate limbile occidentale, interesează mai puțin și este o treabă a filologilor. Pe noi ne interesează cine este acoperit de el și dacă într'adevăr conține criptic noua variantă a lui "Sesam deschide-te". Pentrucă nu putem înțelege cum altfel se poate întâmpla ca o mulțime de iluștri necunoscuți, căldicei până mai eri, crescuți în scutecele marxist-engelist-leninist-stalinismului, sunt înbrățișați de când pun piciorul în lumea liberă, iar altora li se pavează drumul cu mult înainte de a veni, când sunt încă în fotolii destul de confortabile în erarhia comunistă.

Privim în jur, ne uităm în trecut și nu dăm de nici-un disident.

Milioanele de români care după ce au trecut sovieticii Nistrul, au fost în neîmpăcată dușmănie cu invadatorii, nu și-au zis niciodată disidenți, pentrucă ducând mai departe tradițiile de luptă ale strămoșilor, știau că au în fața lor un dușman de moarte.

Nea Ion, când a pus mâna pe secure să-și apere sfoara de pământ să nu-i fie înghițită de colectiv, n'a fost nici el disident, pentrucă nici nu auzise de așa ceva.

Tinerii care și-au lăsat tot ce aveau mai scump și au luat calea codrilor și a munților - de unde mulți nu s'au mai întors- n'au fost nici ei disidenți.

Studenții eliminați și arestați, clasa mijlocie deposedată de agonisirea muncii, intelectualii epurați, deportații, disperații, cei împrăștiați pe neagra albie a Canalului, cei închiși la mine, înfometații din Aiud, Gherla, Pitești, Sighet, cei storși în hrubele subterane ale Jilavei, cei pieriți în trenul morții, îmușcații fără condamnare, spânzurații din Aiud, alții și alții, nu au fost și nu și-au zis niciodată disidenți. Ei au fost pe rând numiți: deținuți politici sau în limbajul comunist contra-revoluționari, bandiți etc, dar niciodată, disidenți.

Spiritul critic românesc a făcut ca de-a lungul istoriei noastre moderne, să asistăm la diferite rupturi din întregul unor partide și organizații politice. Nicio ruptură însă nu s'a fălit cu titlul de disidentă.

Cei care l-au urmat pe Take Ionescu, au fost numiți takiști. Când în partidul liberal s'a produs ireparabila ruptură, cei care l-au urmat pe George Brătianu, erau numiți georgiști. Același lucru s'a întâmplat cu vaidiștii, rupți din Partidul Național Țărănesc, sau cu ramura lupistă. După 1944, divizarea partidelor de către instigația sovietică, a creat grupare guțistă - ruptă dela liberali, sau titeliștii rupți din partidul social- democrat devenit peste noapte pro-comunist.

Aceste despărțiri - inerente în politica tuturor țărilor libere- aveau întrânsele însă schimbări de structură care le deosebeau de matca din care s'au rupt.

Revenind la disidență, cei care sunt incluși și acceptă această încadrare, au o trăsătură comună. Ei nu se declară opozanți ideologiei în care s'au încadrat, ci își arată nemulțumirea față de leader. Problema alunecă dela structură la subiectivism, pentrucă în ultima analiză, cei care se recomandă și continuă să se considere disidenți, rămân tot comuniști. Căutând să propage un comunism acceptabil, ei produc numai confuzie când afirmă că sunt de bună credință și depășesc orice limită a ticăloșiei când o fac deliberat.

Pentru întreaga lume, un fapt este limpede ca lumina zilei: "Nu există comunism cu față umană!" și asta o vom repeta până la ultima suflare.

"Nu există cale de mijloc. Cei care vorbesc de asta sunt ori înșelați ori înșelători!" Sunt vorbele lui Lenin, pe care le-am mai reprodus.

De ce apare dizidentul?

Se pare mai mult că este o necesitate a unei anumite oculte din occident, pentru a estompa adevărata luptă a martirilor anonimi. Pentru a orbi lumea să nu vadă că atunci când erau pe sfârșite ospețele dela Yalta și Teheran, să mai îmbogățească masa sovieticilor cu Acordul dela Helsinki. O pătură superpusă occidentală, nu are nevoie de martirii luptei anticomuniste, pentrucă în tragedia lor își văd partea lor de vină. Cu disidentul, este altceva! Are aceeași educație și - oricum- arată mai fercheș, vorbesc același limbaj detentist și atunci găsesc că este foarte normal să-i deschidă ușile, închise luptătorilor anticomuniști.

Oportuniști, nu scăpați ocazia!

Pentru orice schimbare de adresă, anunțați redacția ziarului cu cel puțin 4 săptămâni de zile înainte.

CRONICA VREMII

VIZITA EUROPEANĂ A LUI GEORGE BUSH

Ion BOERU

Călătoria lui George Bush în Europa are o importanță execepțională în circumstanțele actuale ale politicii internaționale, în care Rusia Sovietică s'a angajat într'o propagandă de o agresivitate necunoscută până astăzi. Propaganda aceasta sovietică implică riscuri extraordinare, pentru Moscova, în cazul că nu va obține rezultatele scontate de bolsevici. Căci Moscova s'a deslănțuit cu toate forțele diplomației ei să apară pe arena mondială ca apărătoare și campioană a păcii. In timp ce americanii ar avea tendințe imperialiste și fac pregătiri uriașe de război care, în epoca aceasta a armelor nucleare, amenință întreaga omenire cu dispariția sau cu ireparabilul.

Din acțiunile sovietice (vizite diplomatice, intervenții directe în politica unei țări, manipularea demonstrațiilor anti - nucleare, campania pacifistă de radio, televiziune și presă) se vede cu toată claritatea o neliniște, o îngrijorare, ba chiar o disperare politică a Moscovei. Această anxietate le-o crează perspectiva instalării unei noi serii de arme nucleare, pe teritoriile unor țări europene, de către Statele Unite. Pentru a preveni instalarea acestor noi arme nucleare, Rusia Sovietică apelează la toate mijloacele care ar putea crea un climat psihologic defavorabil armelor atomice. Se pare că momentul acesta istoric este un moment grav pentru Rusia Sovietică, căci a depășit orice fel de limită a diplomației lor. Au trecut chiar la amenințări, față de țările care și-ar permite să accepte instalarea armelor nucleare americane. Rusia Sovietică a devenit mai agresivă decât oricând, și urmărește cu orice preț să destrame unitatea și solidaritatea, politică și militară a occidentului.

Ce-i înspăimântă pe Sovietici ?
Desigur, puterea destructivă și eficacitatea imediată a noilor arme americane (Pershing 2 și Cruise missiles) care odată instalate în Europa, ar putea devasta teritoriul sovietic, în câteva minute. Teama pe care o încearcă conducătorii sovietici, explică în bună parte caracterul acțiunilor lor diplomatice și politice. Si printr'un proces de inversare, guvernații dela Moscova, urmăresc să transfere teama și panica în rândurile popoarelor europene. Grupurile pacifiste, anti-nucleare, din Europa sunt expresia temerilor pe care le aduce utilizarea armelor teribile ale exploziei atomice. Si Moscova face tot ce îi stă în putință să susțină această teamă europeană și să creeze, dacă este posibil o atmosferă de panică generală. Este vorba de un război declarat Europei, de către Rusia Sovietică. Un război psihologic, de verificare a nervilor, a lucidității și fermității pe care o pot manifesta popoarele europene. Nu este vorba numai de o preparare anterioară declanșării conflictului armat, ci un război total, care ar putea, în concepția sovietică, să ducă la o capitulare occidentală. O capitulare a occidentului, după care Moscova ar deveni învingătoare fără sacrificii omenești și ar dicta soarta Europei, din interiorul Kremlinului.

O capitulare europeană, ar degaja pe Sovietici de presiunile militare din spațiul european și i-ar îngădui să treacă la lichidarea diferendelor pe care le are cu țările asiatice. Adică, drumul spre cucerirea Asiei i s'ar deschide, ca un alt cadou, pe care i-l oferă Europa.

In felul acesta, toate perspectivele pentru o dominare mondială, ale comunismului Sovietic, s'ar limpezi în toată nuditatea lor. Africa ar fi o simplă păpușe, cu care s'ar juca bolsevicii.

Este, oare, posibilă o astfel de desfășurare de evenimente și situații ?

Cine a urmărit cu un spirit de observație politica Rusiei Sovietice, și a înțeles esențele, manifestările și tendințele acesteia, nu poate avea nicio o îndoială asupra intențiilor sovietice. Politica sovietică de cucerite și dominare mondială poate fi documentată, în toate amănuntele și caracteristicile ei, din textele scrise de reprezentanții bolșevismului moscovit.

Noi, însă, nu credem că Rusia Sovietică va reuși în planurile ei imperialiste. Si nici în cucerirea actuală a Europei, pe cale războiului psihologic, ca o etapă a cuceririi mondiale. Oricât de mult ar specula temerile europene de un război nuclear, care ar avea loc în Europa, Rusia Sovietică nu poate înfrânge sănătatea morală și luciditatea popoarelor europene. Este adevărat că democrațiile occidentale n'au fost învrednicite cu conducători și nici n'au fost pregătite, pe plan ideologic, să facă față ideologiei comuniste și propagandei bolșevice. Dar, aceste popoare europene au în spatele lor tradiții seculare și ierarhii de valori la care nu pot renunța, fără să-și piardă propria lor identitate națională. Națiunile nu pot dispărea de pe fața pământului printr'un simplu joc de propagandă isteață (fie ea și sovietică) sau prin capitulări necondiționate. In orice stare de existență istorică s'ar găsi ele, națiunile sunt entități spirituale care trăiesc prin voința de afirmare a vieții, voința de a trăi. Pe care n'o pot înfrânge adversitățile și calamitățile istorice, cu ușurința cu care cred sovieticii.

Popoarele europene au o conștiință națională trainică și a creat o civilizație care a devenit model de existență umană pentru toate continentele. Popoarele europene au idealuri de viață, pe care le-au afirmat și răspândit pe întreg globul pământesc.

Dacă astăzi aceste popoare europene sunt încercate de o criză de valori, cultură și civilizație, asta nu înseamnă că sunt gata să importe valorile ideologiei sovietice. Ele se vor confrunta cu ele însile și vor căuta soluții proprii, specifice spiritului și conștiinței de europeni, ca să iasă din criză, să o depășească și să promoveze din nou spiritualitatea europeană. Popoarele ca și oamenii trăiesc prin concepțiile lor de viață, prin valorile spirituale în care cred și în lumina cărora crează culturi și civilizații.

De aceea, este imposibil de conceput ideea unei capitulări europene, în fața avansurilor, insistențelor și amenințărilor Sovietice.

In acest context de situații și considerații, călătoria lui George Bush are o semnificație ideologică excepțională, dată fiind calitatea lui de reprezentant al vederilor și orientărilor americane. Vice-președintele american a avut ocazia să înțeleagă mai bine, la fața locului, viziunea și voința europeană de a trăi în libertate și în climatul unei culturi pe care a creat-o și în care își găsește condiții proprii și favorabile de dezvoltare.

In contact cu sănătatea morală, a adevăratei Europe, America însăși își va putea defini mai bine pozițiile sale, față de colosul sovietic, și își va lua răspunderi mai directe și mai pregnate pentru o pace trainică a lumii. Cu cât voința de a trăi, a popoarelor europene, este mai vădită, cu atât obligațiile morale ale Americii sunt mai mari, mai directe și mai imperative. Astăzi, America este în stare să facă singură față imperialismului sovietic, și este pregătită, și psihologic și militar, mai cu osebire în ultimii ani, pentru orice confruntare. Insă, în fața unei Europe solidare și cu poziții ferme, America este ușurată în eforturile sale, iar Rusia Sovietică întâmpină greutăți insurmontabile. Poate că aceste dificultăți enorme, pe care le intrevede Moscova, și prin instalarea noilor arme nucleare americane în Europa, va trezi din beția iluziilor pe guvernanții sovietici.

□

NOTE SI COMENTARII

FUMURI BAZACOANE, DIN LULELE AMERICANE

Despre cât știu și cum scriu anumiți americani istoria țării și poporului român, am mai amintit în trecut în această coloană.

Când informațiile eronate vin din partea unor așa ziși "experți" în problemele balcanice, asta le dovedește inexpertiza, și că anume, trag mâța de coadă, ca să strige "miau", pentru a-și putea dovedi salariile pe care le primesc. Dar, când cineva care reprezintă însuși Departamentul de Stat al guvernului american, împrăștie în lume bazaconii și sfruntate neadevăruri pe tema țării noastre de baștină, aceasta, fiește, nu poate fi trecut cu vederea și nici nu poate fi iertat atât de ușor, căci aceste persoane cu o anumită greutate politică, sunt plătite extravagant din taxele populației americane, deci și ale noastre ale cetățenilor americani de origină română.

Ne-a parvenit de curând, cu întârziere de doi ani, o fotocopie a paginei 3 din Raportul Special No.67 din luna Martie 1980, publicat de către Departamentul de Stat al Statelor Unite, Biroul afacerilor și comunicațiilor publice, având ca editor pe Harriet P. Culley și ca autor al comunicării respective, sub titlul:CONGLOMERATUL SOVIETIC, pe Paul K. Cook, din Biroul de informații și cercetări al Departamentului de Stat american.

Ei bine, am rămas pur și simplu șocați și înmărmuriți, citind în cadrul comunicării d-sale, următorul fragment cu privire la unirea Basarabiei cu Patria Mamă, pe care-l reproducem mai jos în traducere pre limba noastră:

"...Românii au montat o mitralieră în fața podiumului Președintelui, îndreptată asupra adunăturii de Basarabeni sau Moldoveni, care au votat în unanimitate ruperea și unirea cu Bucureștiul"...

In continuare, și în paranteză, dl. Paul K. Cook, ține să adauge că: "Sovietele, după ce și-au asigurat dinainte învoirea naziștilor, au întreprins la rându-le un vot similar în 1940, care s'a scontat cu 100% de cealaltă parte".

Cu alte cuvinte, dl. Paul K. Cook, susține că, unirea Basarabiei cu Patria Mamă dela 27 Martie 1918, s'a făcut sub amenințarea delegaților cu o mitralieră montată în sala de vot, în fața podiumului Președintelui și îndreptată asupra delegaților, care astfel și în aceste condiții, ar fi fost obligați să voteze în unanimitate UNIREA.

Unde anume a găsit acest "cuc", respectiva informație, este și rămâne pentru noi un mister.

Marele istoric american de reputație mondială, Charles Upton Clark, în cartea sa: "România Mare", apărută în anul 1922, scrie negru pe alb în pagina 107, următoarele rânduri pe tema unirii Basarabiei cu Patria Mamă:

"...La 27 Martie 1918, Sfatul Tării a dat 86 de voturi pentru și 3 contra, cu 36 de abțineri, că din ziua respectivă, Republica Democrată Moldovenească a Basarabiei, se unește cu Tara Mamă România..." (Charles Upton Clark: GREATER ROUMANIA, New York, Dodd, Mead Co., 1922) Deci, nici o amintire asupra vreunei mitraliere în sala de votare , sub amenintarea căreia, delegații ce reprezentau în respectiva adunare populația basarabeană, și anume: 103 Moldoveni, 13 Ucrainieni, 7 Ruși, 6 Evrei, 5 Bulgari, 2 Germani, 1 Polonez și 1 Armean.

Dl. Paul K. Cook, a cântat însă pre păsăreasca lui limbă, și asta, fără doar și poate, ceea ce-i trăznea prin minte, căci dacă ar fi citit cartea compatriotului său Clark, n'ar fi adaus în paranteză cealaltă bazaconie, că anume sovieticii la rându-le, în 1940 ar fi pus la vot problema Basarabiei, obținând cu 100% realipirea ei la Matușca Rusie, când știut este că în Iunie 1940, în urma unui ULTIMATUM al Rusiei și datorită presiunilor Germaniei, România a CEDAT Basarabia și Nordul Bucovinei. Deci: de unde a scos dânsul povestea cu votul de 100%?...

In volumul 3 din AMINTIRI POLITICE de I.G. Duca, apărut în Editura Ion Dumitru din Munchen în anul 1982, citim la pagina 85 pe marginea acestui subiect, următoarele rânduri:

"...Pe când se negocia pacea dela București, s'a desăvârșit și unirea Basarabiei. Zic s'a desăvârșit, fiindcă de fapt de când se prăbușise Rusia, această unire era virtual împlinită. Așa se înfățișa ea în conștiința tuturor, nu numai dincoace, dar și dincolo de Prut...

Ca atare, dl. Paul K. Cook, ce-și permitea în 1980 a răspândi, în calitatea d-sale oficială din Departamentul de Stat al Americii, asemenea bazaconii absolut neîntemeiate pe care nu le-ar putea dovedi cu documente istorice, este și rămâne un falsificator ordinar și o rușine a Departamentului de Stat al Statelor Unite.

Nicolae NOVAC